

UVODNIK

Za začetek letošnjega poletja smo vam pripravili obsežno, dvojno številko Knjižničarskih novic.

V okviru strokovnih tem objavljamo prispevke **Darije Rozman** o spremembah vrstilcev UDK v skupini 51, **Jana Pisanskega** o uporabnosti modela FRBR, **Mojce Kotar** in **Alenke Kavčič-Čolić** o repozitorijih ter **Tine-ta Muska**, **Matjaža Kraglja** in **Zorana Krstulovića** o URN identifikatorju.

Peter Štoka je pripravil poročilo z Domfesta, **Matjaž Eržen** se je udeležil konference UK Serials Group, **Tilka Jamnik** je z mladinskimi knjižničarji obiskala Knjižnico Šiška in Knjižnico Medvode, **Melita Ambrožič** in **Maja Božič** pa sta napisali poročilo z mednarodne konference visokošolskih knjižnic v Bielefeldu.

Tri vidike strokovnega srečanja »Skrivnosti ustvarjanja strokovnega in znanstvenega članka« predstavljajo **Boža Janžekovič**, **Sabina Fras Popović** in **Silva Novljan**.

Knjigo »Rekordi na področju knjig in knjižničarstva« je za vas prebral **Tomaž Bešter**.

Čestitamo Gregorju Strletu, dobitniku letošnje Sajetove nagrade.

V branje priporočamo prispevke o knjižničnih prireditvah. Objavljamo razpis nominacijskega postopka v organe ZBDS. Ne spreglejte tudi ostalih prispevkov, obvestil in najavi Literarnega natečaja 2009 ter strokovnega srečanja Splošne knjižnice—žarišča neskončne kreativnosti.

Damjana Vovk

OBVESTILO

Obveščamo vas, da je v Uradnem listu RS, št. 37/2009 dne 18.5.2009 izšel nov Statut Zveze bibliotekarskih društev Slovenije.

uredništvo Knjižničarskih novic

Kazalo:

Uvodnik	1	Berem! Razmišljam! Pišem! In kje je tukaj	33
Obvestilo	1	Odgovor	36
Koledar prihajajočih srečanj	2	Moja naj knjiga 2009	38
Spremembe vrstilcev UDK v skupini 51 Matematika	3	Slikarska šola se prvič predstavlja v MKI	39
URN – preprosto uporaben	4	Revija Rast v novomeški knjižnici	40
Koledar prihajajočih srečanj	7	Ali stereotipi še držijo? ... v Koroški osrednji knjižnici	41
Prostodostopni repozitorij raziskovalnih objav in podatkov ter visokošolskih del	8	Dragoceno darilo Tovarne zdravil Krka d.d. Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto	42
Digitalna knjižnica Slovenije in Univerza v Ljubljani	13	Elixir dolgega življenja	44
Novički	14	Čitalnica »Fulvio Tomizza« v Kopru	45
Uporabnost modela FZBZ za laike	15	Glasbena soba Osrednje knjižnice Srečka Vilharja Koper	46
Rekordi na področju knjig in knjižničarstva	16	Koncert koralnih napevov iz graduala (1500) in antifonarija (1503) Osrednje knjižnice Srečka Vilharja Koper v Koprski stopnici	46
Kadrovske spremembe v CTK	17	Mlada pisateljica Polona Podkoritnik v MKI	47
Sajetova nagrada za najboljšo magistrsko delo v letu 2008	18	Najava: Literarni natečaj 2009	48
Domfest, prvi festival domoznanstva v Kopru	18	Najava: Knjižnica—igrišče znanja in zabave	49
9th International Bielefeld Conference	20	Razpis nominacijskega postopka za nove organe Zveze bibliotekarskih društev Slovenije za mandatno obdobje 2009-2011	51
Obiskali smo dve knjižnici pod Šmarno goro	28	Oglasi	28
32. konferenca UKSG	29		
Skrivnosti ustvarjanja strokovnega in znanstvenega članka	30		

KOLENDAR PRIHAJAJOČIH SREČANJ

TUJINA

(izbor za obdobje julij 2009 – september 2009)

- **29.6.-3.7.2009**, Stockholm, Švedska, *5th International Evidence Based Library and Information Practice*, <http://blogs.kib.ki.se/ebliip5/>
- **30.6.-3.7.2009**, Toulouse, Francija, *LIBER: Innovation Through Collaboration*, <http://www.libereurope.eu/node/170>
- **5.-10.7.2009**, Amsterdam, Nizozemska, *Annual Conference International Association of Music Libraries Archives and Documentation Centres (IAML)*, <http://www.iamlconference2009.nl/index.php?16>
- **7.-11.7.2009**, Exeter, VB, *Accipe et Devora: Packaging, Presentation and Consumption of MSS and Printed Books, 1350-1550*, <http://www.nyu.edu/projects/EBS/ExeterCFP.html>
- **8.-10.7.2009**, Vancouver, Kanada, *PKP International Scholarly Publishing Conference 2009*, <http://pkp.sfu.ca/ocs/pkp/index.php/pkp2009/pkp2009>
- **14.-15.7.2009**, Hatfield, VB, *Umbrella 2009 (CILIP)*, <http://www.umbrella2009.org.uk/index.html>
- **19.-23.7.2009**, Boston, ZDA, *Association for Computing Machinery's Special Interest Group on Information Retrieval (SIGIR) 2009*, <http://sigir2009.org/>
- **20.-22.7.2009**, Brisbane, Avstralija, *The Limits of the Book*, informacije na: c.tiffin@uq.edu.au
- **27.-31.7.2009**, Goncalves, Brazilija, *WCCE 2009: 9th IFIP World Conference on Computers in Education*, <http://www.wcce2009.org>
- **23.-28.7.2009**, Rio de Janeiro, Brazilija, *ISSI 2009 12th International Conference on Scientometrics and Informetrics*, <http://www.issi2009.org/php/index.php>
- **17.-20.8.2009**, (kraj dogodka ni naveden) Belgija, *IFLA Libraries for the Blind Section Conference: Partnerships for print disabled people: publishers and public libraries*, helen.brazier@rnib.org.uk
- **18.-20.8.2009**, Milano, Italija, *IFLA Satellite Conference: Moving In, Moving Up, and Moving On: Strategies for Regenerating the Library and Information Profession*, loidagarcia-febo@gmail.com, roisin.gwyer@port.ac.uk
- **19.-21.8.2009**, München, Nemčija, *IFLA RBMS Preconference: Early Printed Books as Material Objects – Principles, Problems, Perspectives*, <http://www.bsb-muenchen.de/>
- **23.-27.8.2009**, Milano, Italija, *IFLA World Library and Information Congress: 75th IFLA General Conference and Council*, <http://www.ifla.org>
- **24.-28.8.2009**, Uppsala, Švedska, *INTERACT 2009: 12th IFIP Conference on Human-Computer Interaction*, <http://www.interact2009.org/>
- **14.-16.9.2009**, Lund, Švedska, *1st Conference for Open Access Scholarly Publishers*, <http://www.oaspa.org/conference/index.php>
- **31.8.-4.9.2009**, Brisbane, Avstralija, *10th International Congress on Medical Librarianship (ICML)*, <http://www.icml2009.com/>
- **2.-4.9.2009**, Padova, Italija, *IASL 2009 Annual Conference: School Libraries in the Picture: Preparing Pupils for the Future*, <http://www.iasl-online.org/events/conf/2009/>
- **2.-4.9.2009**, St. Andrews, VB, *The Book Triumphant: The Book in the Second Century of Print, 1540-1640*, <http://www.st-andrews.ac.uk/~bookproj/>, poi@st-andrews.ac.uk
- **6.-8.9.2009**, Chur, Švica, *Die Lernende Bibliothek 2009: Wissensklaue, Unvermögen oder Paradigmenwechsel?*, <http://www.lernendebibliothek2009.ch/home/>
- **15.-18.9.2009**, Graz, Avstrija, *30. Österreichischen Bibliothekartag: The ne(x)t generation: das Angebot der Bibliotheken*, eveline.pipp@uibk.ac.at
- **24.-27.9.2009**, Nemčija, *The History of Printing and Publishing in the Languages and Countries of the Middle East*, http://www.hpplcme.ovh.org/syn/mn_main.php

SODELOVANJE NA POSVETOVANJU

(roki za oddajo povzetkov)

- **31.8.2009** za 3.-5.3.2010, Pariz, Francija, *ENID-PRIME Indicators Conference*, <http://www.enid-europe.org/conference.html>

Se nadaljuje na str. 7

ISSN 0353-9237

Izdala in založila: Narodna in univerzitetna knjižnica, Turjaška 1, 1000 Ljubljana

Za knjižnico: mag. Lenart Šetinc

Odgovorna urednica: Damjana Vovk (e-pošta: icb@nuk.uni-lj.si)

Uredniški odbor: dr. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan, dr. Maja Žumer

Naklada: 400 izvodov

Naročila in odpovedi tiskane in elektronske oblike Knjižničarskih novic: icb@nuk.uni-lj.si oz. tel. št. 01/2001-176.

VSEBINSKA OBDELAVA KNJIŽNIČNEGA GRADIVASTROKOVNE
TEME**SPREMEMBE VRSTILCEV UDK V SKUPINI 51 MATEMATIKA**

Spremembe uvedene leta 2006 pri skupini 51 segajo predvsem v osnovno in splošno obravnavo matematike, algebro in matematično analizo [2006, E&C 28].

510 Osnovna in splošna obravnavo matematike

V UDC MRF 2006 je dobil nov pomen vrstilec 510.21 Osnove matematike.

Splošno filozofsko obravnavo matematike izražamo s kombinacijo glavnih vrstilcev, ki jih povežemo z dvopičjem 510.2:1.

Nov je vrstilec 510.275 Logične in semantične antinomije.

Nekateri vrstilci v skupini 510 so ukinjeni, uvedeni so številni novi vrstilci 510.3, 510.627, 510.4, 510.75. Prenos vsebin z ukinjenih k novim vrstilcem je naslednji:

510.22 črtano, rabi **510.3** Teorija množic

510.222 črtano, rabi **510.31** Elementarna teorija množic

510.223 črtano, rabi **510.32** Aksiomatična teorija množic in

510.46 Aksiomatizacija analize

510.225 črtano, rabi **510.35** Opisna teorija množic

510.227 črtano, rabi **510.36** Teorija tipov urejenosti, ordinalna in kardinalna števila

510.645 črtano, rabi **510.627** Formalizacija tradicionalne logike

510.65 črtano, rabi **510.4** Formalizacija tradicionalnih matematičnih teorij

510.66 črtano, rabi **510.75** Iskanje dokazov v logičnem računu in

510.825 Odločljive in neodločljive teorije

510.67 črtano, rabi **510.8** Matematične strukture. Teorija modelov

V UDC MRF 2001 je bila pri vrstilcu 510.8 napisana razlaga Splošni matematični sistemi. V letu 2006 je bilo dodanih 23 novih vrstilcev za opredelitev natančnejše vsebine.

Opozoriti moramo na spremenjeno besedilo pri vrstilih 510.63 in 510.64:

510.63 Klasična logika

510.64 Neklasična logika

Pri skupini 510.64 je dodan tudi vrstilec **510.644.4** Mehka logika in mehke množice.

512 Algebra

V skupini 512 želimo opozoriti predvsem na spremembe in dopolnila v podskupinah:

512.62 Polja. Polinomi,

512.64 Linerna algebra in

512.66 Homološka algebra.

Namesto vrstilca 512.628 uporabljamo **512.628.2** Diferencialna algebra. Vrstilec 512.628 ni ukinjen, pač pa je v UDCMRF 2006 spremenil pomen: 512.628 Polja z dodatnimi strukturami.

Namesto 512.643.5 uporabljamo novi vrstilec **512.643.53** Lastne vrednosti matrik. Vrstilec 512.643.5 ni ukinjen, pač pa ima v UDCMRF 2006 nov pomen: 512.643.5 Spektralna teorija

512.662 črtano, rabi **512.661.3** Verižni kompleksi
Vrstilec 512.667 je ukinjen in ni dobil nadomestila

517 Matematična analiza

Dodanih je 46 novih vrstilcev za podrobnejšo klasifikacijo parcialnih diferencialnih enačb v skupini 517.95, 29 novih vrstilcev za podrobnejšo klasifikacijo končnih diferenc oz. funkcionalnih in integralnih enačb v skupini 517.96 ter 75 novih vrstilcev za podrobnejšo klasifikacijo variacijskega računa in matematične teorije kontrole v skupini 517.97. Nekaj vrstilcev je ukinjenih:

517.972.6 črtano, rabi **517.972.96** Problemi vektorske optimizacije. Minimalne ploskve

517.972.7 črtano, rabi **517.972.59** Inverzni problemi variacijskega računa

517.977.8 črtano, rabi **517.978** Diferencialne igre

V skupini 51 so dodane tudi številne kazalke, ki opozarjajo na sorodne vsebine v UDK.

Darija Rozman
Narodna in univerzitetna knjižnica

STROKOVNE TEME

URN – PREPROSTO UPORABEN

Potreba po trajnih identifikatorjih v svetu elektronskega knjižničarstva postaja vse večja. Težava, ki jo srečujemo pri elektronskem gradivu je ta, da lokacija gradiva ni enolično in trajno določena. To pomeni, da je ves trud vložen v metapodatkovno obdelavo zama, če za zapisom ne stoji delujoča povezava oz. digitalni objekt. Vemo tudi, da se spletni (pod)naslovi pogosto spreminjajo, s tem pa tudi lokacija tam ležečih objektov. Rešitev, ki ni več stvar prihodnosti ampak je že močno zasidrana v sedanjosti, so trajni identifikatorji. Uporaba le-teh je neizogibna. Edino vprašanje, ki si

ga je smiselno zastaviti, je: kateri identifikator je pravi.

V Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani smo se odločili za URN (Uniform Resource Name) kot glavni trajni identifikator in razvili URN generator in URN razreševallec kot osnovno infrastrukturo za uporabo URN-jev. Uporabljamo jih že več kot leto dni za vse digitalne objekte objavljene na Digitalni knjižnici Slovenije, testno pa smo jih začeli vnašati tudi v COBISS.

Zakaj ravno URN (Uniform Resource Name)?

Že kar precej časa so v svetu prisotni trajni identifikatorji v spletnem okolju. Najbolj znan in pogosto uporabljen, predvsem v znanstvenih sferah, je zagotovo DOI (Digital Object Identifier). Identifikator je nastal že leta 1998 in z njim upravlja IDF (International DOI Foundation). Leta 2001 so DOI standardizirali v obliki ANSI/NISO standarda Z39.84¹. Njegova največja hiba je bila zagotovo cena, saj je bilo potrebno plačevati tako članstvo v konzorciju, kot tudi vsak posamezni DOI.

¹ Več o standardu si lahko preberete na naslovu:

http://www.niso.org/kst/reports/standards?step=2&gid=&project_key=a83b89410e67c2d7f6c7f43a6183d3f18e8c3195.

URN je še šest let starejši od svojega komercialnega bratca. Njegov razvoj in standardizacijo vodi IETF (Internet Engineering Task Force). Vse dokumente objavljajo v obliki RFCjev (Request for Comments)². Za razliko od DOI je URN popolnoma brezplačen in nikogar ni, ki bi bedel nad izdajo URN-jev. Ta vloga je v rokah posameznih institucij, ki se odločijo za uporabo URN-jev kot primarnih trajnih identifikatorjev. Prednost URN-ja je tudi v tem, da je zelo splošno določen in dopušča proste roke pri izdelavi identifikatorjev. Ravno to je tisto, kar preveša tehniko v njegovo korist in glavni razlog da smo se v NUK odločili za uporaba URN-jev.

Trajna identifikatorja kot sta PURL (Persistent URL) in Handle System sta precej neuporabna za globalno uporabo zaradi svoje neprilagodljivosti in ne rešujeta problema zamejnave spletnih (pod)naslovov.

Specifikacija URN identifikatorja

Sam URN je sestavljen iz treh delov, ločenih z dvopičji: URN:NID:NISS.

Prvi del (URN) določa vrsto identifikatorja in mora vedno stati na prvem mestu, zato da razreševalceve, da gre za URN identifikator. NID (namespace) je lahko enoličen, po navadi pa je sestavljen iz več SNID-ov (subname spaces), od predhodnjega člana pa ga loči dvopičje. Na koncu sledi še NISS (namespace specific string), ki je najbolj širok in najmanj določen. V

RFC dokumentih najdemo precej primerov kako sestaviti NISS, vendar nikjer ni določeno točno kako naj bo NISS strukturiran. Ker je URN tako dobro zasnovan, vsebina NISS-a sploh ni pomembna, dosti bolj so pomembna določila pri sestavljanju NID-a.

Primer URN-ja, kot ga generiramo mi: **URN:NBN:SI:doc-1A2B3C4D**

NID (na primeru označen s poševno pisavo) je sestavljen iz dveh delov NBN ter SI. Prvi določa, da gre za NBN (National Bibliography Number) številko, SI pa je dvomesna koda države (po ISO 3166 standardu). Oblika tega dela je v skladu z dogovorom z ostalimi evropskimi knjižnicami s katerimi sodelujemo v številnih projektih. Med njimi je tudi skupina WGPI (Workgroup for Persistent Identifiers) znotraj skupnega servisa evropskih nacionalnih knjižnic TEL (The European Library), ki bo poskrbela za pisna navodila o načinih izdajanja URN-jev in vodenju registrov izdanih identifikatorjev in lokacijah razreševalcev.

NISS (na primeru označen s podčrtanjem) je rezultat internega dogovora in je sestavljen iz trimestne kode, ki določa tip gradiva in 8 poljubnih alfanumeričnih znakov, ki nam omogočajo nekaj več kot 2250 milijard različnih identifikatorjev za vsak tip gradiva. Za tako zgradbo smo se odločili tudi zato, da lahko URN uporabljamo kot sestavni del URL naslova in tako omogočimo enostavnejšo rabo

identifikatorja v spletu. Sama zgradba je zelo enostavna in nam omogoča preprosto razširitev na večje število identifikatorjev (dodamo poljubno število znakov na koncu, če bi se za to pojavila potreba).

Izdaja in vodenje registra izdanih URN-jev

Glavno pravilo, ki se ga je treba držati pri izdaji URN-ja je zagotovo neponovljivost, tako v času kot obliki. To pomeni, da en URN določa le en digitalni objekt oz. zapis in se ta URN ne more ponoviti, tudi če je zapis oz. digitalni objekt odstranjen.

Dogovor med nacionalnimi knjižnicami veleva, da so nacionalne knjižnice zadolžene za kontrolo nad izdajo NBN URN identifikatorjev in za vodenje registra razreševalcev v regiji oz. državi. Posledica tega je, da v NUK-u ne uporabljamo oznake NUK v NIDu (na primeru označen s poševno pisavo), saj že sama oznaka NBN nakazuje, da gre za nacionalno knjižnico.

NUK ponuja možnost izdajanja in vodenja lokalnih URN-jev tudi sorodnim institucijam, z željo po čim širši uporabi URN-ja, kot osnovnega trajnega identifikatorja. Servis kot tak deluje tako, da institucijam, ki ne želijo razvijati sistema za izdajo in vodenje URN-jev, ponuja končno rešitev. V tem primeru URN dobi še enoznačno kratico institucije v NID-u (URN:SI:UNI-MB:doc-1A2B3C4D – primer URN-ja, ki bi ga dodelili za potrebe mariborske

² URN sintakso določa RFC 2141, funkcionalne zahtevnosti RFC 1737, določanje imenskega prostora RFCji 3406, 2288, 3187 ter 3188, mehanizme za razreševanje URN-jev pa RFCji 3401, 3402, 3403, 3404.

univerze).

Večkrat je bilo zastavljeno vprašanje zakaj ne uporabljamo že obstoječih označevalcev pri izgradnji URN identifikatorja. Največkrat se omenjata ISSN ter ISBN številki. Glavni razlog je, da smo v sami specifikaciji izgradnje URN želeli zajeti vse možnosti in tipe gradiva. Zelo verjetno je, da bomo za publikacije, ki imajo ISBN oz. ISSN, izdajali tudi URN, ki bo to oznako vseboval. Pravilo pri identifikatorjih določa le, da mora en URN določati en objekt, en objekt pa sme imeti več identifikatorjev. Uporabnost izdajanja takega identifikatorja bi bila v registru vseh digitaliziranih oz. digitalno izdanih publikacij, ki imajo ISSN ali ISBN oznako. Ravno tako, bi lahko imeli specializirani razreševalci, ki bi naslavljali zgolj take URN-je.

Podoben primer se bo pojavil, ko bo inštitucija, ki ima svoje identifikatorje, oddala gradivo NUK-u. Ta bo URN bodisi sprejel ali mu dodelil NBN in s tem še eni URN identifikator (z NBN predpono). Tako gradivo bo označeno in najdljivo pod različnimi URN-ji, bo pa še vedno enolično določeno.

URN identifikator, kot je zastavljen v NUK, lahko označuje sleherno gradivo, pa naj gre za dokument, sliko, film ali pa le spletni naslov.

Strategija uporabe URN imenskega prostora in URN razreševalci

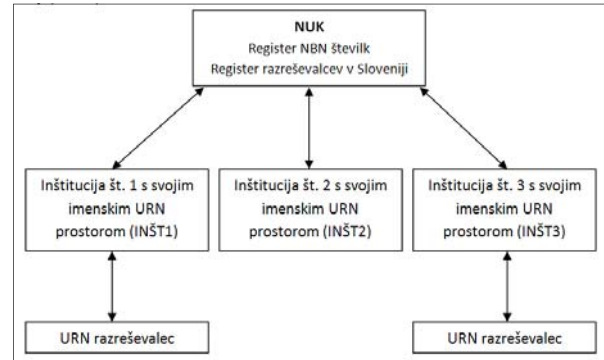
Vsaka inštitucija, ki bi želela imeti svoj imenski prostor, mora oddati zahtevo NUK-u. Ta mu dodeli ime in ponudi v uporabo svojo infras-

trukturo. Če ima inštitucija svoj URN generator, mora NUK-u posredovati naslov URN razreševalca URN-jev. Sama izdaja URN-ja je povezana z osnovno metapodatkovno obdelavo, za katero se lastnik URN-ja obveže, da jo bo redno obnavljal, če bi prišlo do sprememb. Cilj strategije je razvejana struktura URN generatorjev in razreševalcev po Sloveniji (slika 1).

Slika prikazuje sistem treh inštitucij s svojim imenskim prostorom in NUK kot krovno organizacijo z registrom razreševalcev ter registrom NBN števil. Dve skrajni inštituciji imata tudi svoj URN razreševalci, srednja pa uporablja NUK-ovo infrastrukturo.

Poglejmo to sliko iz vidika uporabnika. Cilj URN-jev je, da uporabnik pride do pravega gradiva ne glede na to, kje je njegova vstopna točka. Predstavljenih je nekaj možnih scenarijev:

- uporabnik pride na razreševalca INŠT1, kjer poda zahtevo za gradivo iz INŠT1; lokalni razreševalci razreši URN in poda povezavo do gradiva;
- uporabnik pride na razreševalca INŠT1, kjer poda zahtevo za gradivo iz NUK; lokalni razreševalci ne more razrešiti URN-ja in pošlje zahtevo po razreševanju v NUK; NUK razreši URN in poda povezavo do gradiva;
- uporabnik pride na razreševalca

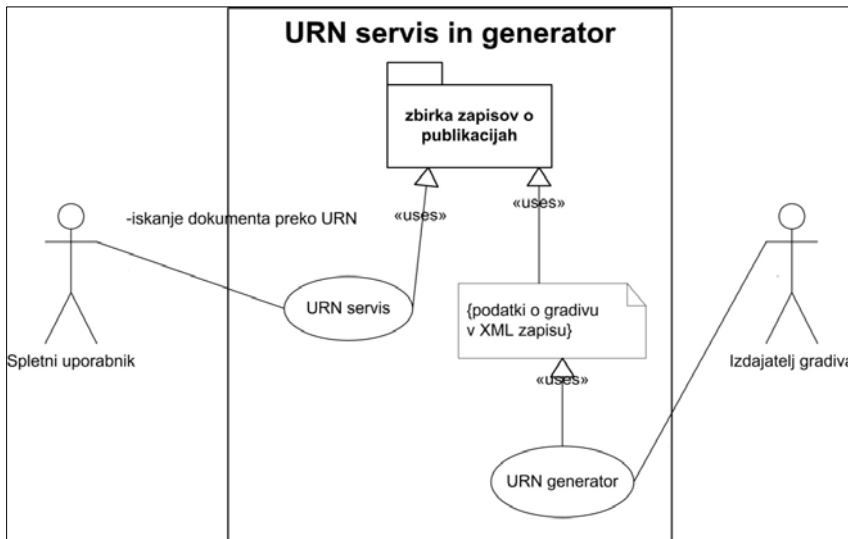
Slika 1: Struktura URN generatorjev in razreševalcev v Sloveniji

INŠT1, kjer poda zahtevo za gradivo iz INŠT2; lokalni razreševalci ne more razrešiti URN-ja in pošlje zahtevo po razreševanju v NUK; NUK razreši URN (ker INŠT2 uporablja NUK-ovo infrastrukturo) in poda povezavo do gradiva;

- uporabnik pride na razreševalca INŠT1, kjer poda zahtevo za gradivo iz INŠT2; lokalni razreševalci ne more razrešiti URN-ja in pošlje zahtevo po razreševanju v NUK; NUK ne more razrešiti URN-ja, zato pogleda v register razreševalcev; po imenskem prostoru v URN-ju določi razreševalca, ki zna razrešiti URN; pošlje zahtevo po razreševanju INŠT3; INŠT3 razreši URN in poda povezavo do gradiva.

Kot je razvidno iz zgornjih primerov, uporabnik dobi gradivo ne glede na to, kje je njegova vstopna točka in ne glede na to, kje leži gradivo.

URN servis je sestavljen iz dveh delov (slika 2), URN generatorja (skrbi za pravilno in enolično izgradnjo identifikatorjev) ter URN razreševalca, kot osnovnega orodja uporabnika pri iskanju gradiva.

Slika 2: URN servis in generator

Identifikator mora razreševalec bodisi razrešiti in uporabniku podati povezavo do gradiva, ali pa avtomatično preusmeriti razreševanje na drug servis, ki bo znal podati uporabniku odgovor na iskanje.

Ni pa to edina vloga razreševalca, saj mora imeti razreševalec vgrajen tudi sistem za spremljanje dosegljivosti gradiva oz. objektov. Če je gradivo odstranjeno, je treba med metapodatke zabeležiti tudi razlog za odstranitev. Za to bi moral poskrbeti uporabnik URN-ja. Če gre za spletišče oz. spletni naslov, ki ne obstaja več, pa je potrebno tak naslov v metapodatkih v URN razreševalcu označiti kot mrtev. Če se vrnemo še malce nazaj k sliki 1 in si namesto inštitucij predstavljamo nacionalne knjižnice evropskih držav, namesto NUK pa centralni

evropski register URN razreševalcev, bo lahko uporabnik iz URN razreševalca INŠT1 prišel do digitalnega objekta na Univerzi na Danskem ali do spletne strani v Franciji.

Tak model razvijamo na makro (evropskem) nivoju s partnerskimi nacionalnimi knjižnicami, na mikro (slovenskem) nivoju pa mora zanj poskrbeti NUK. Končni rezultat je protisloven pojem *centralizirana globalizacija*. Centralizirana zato, ker še vedno potrebujemo nek centralni sistem/register, ki bo znal upravljati z URN zahtevami, globalizacija pa zato, ker nam bo tak model pripeljal vse gradivo vključeno v »makro« sistem na vsak »mikro« razreševalec. Bistvena razlika med takim sistemom in sistemom evropske knjižnice je, da slednja

indeksira vse partnerske knjižnice in se iskanje po gradivu vrši zgolj po centralni bazi, zato je možnost napak zelo velika.

Ta sistem prav tako ne bazira na spraševanju vseh razreševalcev kje gradivo je, ampak na spraševanju le tistega, za katerega ve, da nam bo vrnil odgovor.

Zakaj ravno URN? (drugič)

Ni več vprašanje zakaj ne bi uporabljali URN kot trajni identifikator, temveč zakaj ga nismo začeli uporabljati že prej. Sama uporaba URN-jev nam ne preprečuje uporabo drugih sistemov trajnih identifikatorjev, nam pa omogoča enostaven in brezplačen sistem trajne identifikacije digitalnih objektov, ki bi jih želeli v prihodnosti še kdaj najti.

Iz izkušenj vemo, da je mnogo katera povezava na spletni naslov v citatih in virih »mrtva povezava« ali pa celo spletišče ne obstaja več. Takim zagatam bi se lahko izognili, če bi namesto URL naslovov uporabili URN identifikatorje in s tem zagotovili trajno sledljivost gradiva.

Tine Musek,
Matjaž Kragelj,
Zoran Krstulović

Narodna in univerzitetna knjižnica

KOLENDAR PRIHAJAJOČIH SREČANJ

OBVESTILA

Nadaljevanje z 2. strani:

- **31.8.2009** za 28.-30.4.2010, Ženeva, Švica, *8th European Conference on Digital Archiving*, <http://www.bar.admin.ch/eca2010/index.html?lang=en>
- **1.10.2009** za 20.-21.1.2010, Atlanta, ZDA, *13th Conference*

of Atmospheric Science Librarians International, <http://www.aslionline.org/>

- **6.11.2009** za 11.-12.3.2010, Hong Kong, *2nd Conference Academic Librarian*, <http://www.lib.polyu.edu.hk/ALSR2010/>

PROSTODOSTOPNI REPOZITORIJ RAZISKOVALNIH OBJAV IN PODATKOV TER VISOKOŠOLSКИH DEL

Izveček

Vedno več financerjev raziskav zahteva, da so objave iz raziskav, financiranih z javnimi sredstvi, v najkrajšem času po sprejemu v objavo shranjene v prostodostopne repozitorije in prosto dostopne po 6 do 12 mesecih po objavi (t.i. *Open Access Mandates*). Evropska zveza univerz (EUA) priporoča vzpostavitev prostodostopnih institucionalnih repozitorijev in obvezno shranjevanje znanstvenih objav v take repozitorije ter sodelovanje rektorskih konferenc z nacionalnimi raziskovalnimi agencijami za doseg tega cilja.

Ugotovitve projekta DIZZIS kažejo, da slovenske visokošolske ustanove niso vzpostavile digitalnih repozitorijev njihovih lastnih elektronskih publikacij. Le nekaj visokošolskih zavodov oziroma njihovih knjižnic gradi digitalne zbirke, pri čemer uporabljajo različno programsko podporo, prav tako ni enotnega načina dostopanja do digitalnih vsebin na spletnih straneh, iskalniki in metapodatkovni modeli so različni itd. Na vstopnih spletnih straneh slovenskih inštitutov ni zaslediti povezav na njihove institucionalne repozitorije.

Glede na pričakovano vedno večjo razširjenost zahtev mednarodnih in slovenskih financerjev po prostem dostopu do rezultatov raziskav, financiranih z javnimi sredstvi, in glede na velikost slovenskega raziskovalnega in visokošolskega prostora bi bil umesten razmislek o vzpostavitvi **nacionalnega prostodostopnega repozitorija raziskovalnih objav in podatkov ter visokošolskih del, ki bi bil lahko povezan s SIC-RIS-om**. Z nacionalnim repozitorijem bi bila znansvena produkcija slovenskih avtorjev v celotnem besedilu in obsegu podatkov dostopna in trajno hranjena na enem mestu, omogočena bi bila ponovna uporaba podatkov raziskav in povečani prisotnost, prepoznavnost in ugled slovenske znanosti v svetu.

Osnove

Koncept prostega/odprtega dostopa (*open access*) predpostavlja prosto dostopnost do rezultatov raziskav, financiranih z nacionalnimi proračunskimi ali mednarodnimi razpisnimi sredstvi (javno financiranje), na primer s shranjevanjem objav in podatkov v prostodostopne digitalne repozitorije ali z objavljanjem v pros-

todostopnih znanstvenih revijah (1).

Različni avtorji (2, 3) ugotavljajo, da prosti dostop do raziskovalnih objav v institucionalnih ali tematskih repozitorijih poveča dostopnost, vidnost in citiranost objav ter s tem avtorjem omogoči hitrejše napredovanje in izvolitve v nazive ter uspešnejše sodelovanje na razpisih. Hkrati zmanjša možnost podvajanja raziskav, olajša in spodbuja sodelovanje ter omogoča boljši izkoristek sredstev. Vodstvom ustanov in upravljavcem raziskovalne politike nudi ustrezna orodja za načrtovanje in upravljanje podobe in vpliva ustanove (prikaz kakovosti raziskovalne dejavnosti, njeno zasledovanje in upravljanje, zbiranje in trajno ohranjanje digitalnih dokumentov).

Prostodostopni repozitorij je digitalna zbirka, ki vsebuje institucionalno ali tematsko zamejene dokumente ali podatke raziskovalne produkcije. Shranjeni dokumenti so lahko recenzirani članki, konferenčna predavanja, knjige, učna gradiva, anotirane slike, avdio in video posnetki, raziskovalni podatki, tudi t.i. siva literatura: prednatisi, visokošolska dela, poročila, prijave projektov, statistična poročila, tehnična dokumentacija, vprašalniki, ... (2). *The Cape Town Open Education Declaration* definira tudi oblike in prost dostop do učnih gradiv (*open educational resources – OER; 4*).

Vsebine prostodostopnih repozitorijev so na voljo tudi spletnim iskalnikom (Google Scholar, ...), ki jih skupaj s povezavami na celotna besedila prikažejo v seznamu rezultatov iskanja. Prosti dostop vsakemu uporabniku omogoča povezavo do celotnega besedila objav ali izvornih podatkov raziskav in s tem povezano prebiranje, shranjevanje, kopiranje, razširjanje in tiskanje oz. ponovno uporabo podatkov (2).

Pregled stanja v svetu

V *Directory of Open Access Repositories (OpenDOAR)* je zabeleženih več kot 1.300 prostodostopnih akademskih institucionalnih repozitorijev (www.andoar.org). Obstajajo tudi številni tematski prostodostopni repozitoriji (za posamezna področja so navedeni npr. na naslovu oad.simmons.edu/oadwiki/Disciplinary_repositories). Posebej je potrebno omeniti *DRIVER (Digital Repository Infrastructure Vision for European Research)*, ki

povezuje 200 evropskih prostodostopnih institucionalnih ali tematskih repozitorijev in omogoča hkratno iskanje v vseh (1 milijon dokumentov; search3.driver.research-infrastructures.eu). Preko portala DART-Europe E-theses Portal je na voljo iskanje in dostop do več kot 104.300 doktorskih del v celotnem besedilu iz 12 držav (www.dart-europe.eu; 2).

S povezavo prostodostopnega repozitorija s *Current Research Information System*-om (CRIS) so biografski podatki o raziskovalcu in bibliografski podatki o njegovih objavah povezani s prostodostopnimi objavami v celotnem besedilu (primer Trinity College Dublin; 3).

Vedno več financerjev raziskav zahteva, da so objave iz raziskav, financiranih z javnimi sredstvi, v najkrajšem času po sprejemu v objavo shranjene v prostodostopne repozitorije in prosto dostopne po 6 do 12 mesecih po objavi (t.i. *Open Access Mandates*). Na strani *Registry of Open Access Repository Material Archiving Policies* (ROARMAP, www.eprints.org/openaccess/policysignup/) so zbrane tekoče informacije o obvezujočih zahtevah mednarodnih (Evropska komisija, Evropski raziskovalni svet), nacionalnih (Avstrija, Belgija, Francija, Irska, Norveška, Španija, Švica, Velika Britanija, ZDA, Kanada) in drugih organizacij. Med slednjimi so najbolj znane The Wellcome Trust (VB) in National Institutes of Health (ZDA) (5).

Evropska zveza univerz (European University Association - EUA) je pripravila naslednja priporočila (6):

»A. Recommendations for University Leadership

The basic approach... should be the creation of an institutional repository. These repositories should be established and managed according to current best practices (following recommendations and guidelines from DRIVER and similar projects) complying with the OAI-PMH protocol and allowing inter-operability and future networking for wider usage....

University institutional policies should require that their researchers deposit (self-archive) their scientific publications in their institutional repository upon acceptance for publication. Permissible embargoes should apply only to the date of open access provision and not the date of deposit. Such policies would be in compliance with evolving policies of research funding agencies at the national and European level such as the ERC.

B. Recommendations for National Rectors' Con-

ferences

All National Rectors' Conferences should work with national research funding agencies and governments in their countries to implement the requirement for self-archiving of research publications in institutional repositories and other appropriate open access repositories according to best practice models of the ERC and existing national research funding agencies operating open access mandates...

C. Recommendations for the European University Association

EUA should continue to contribute actively to the policy dialogue on Open Access at the European level with a view to a self-archiving mandate for all research results arising from EU research programme/project funding, hence in support of and building upon the ERC position and other international initiatives such as that of the US National Institutes of Health (NIH).«

Evropska komisija bo že v okviru 7. okvirnega programa 20% financiranih raziskav z dodatnim členom v pogodbi zavezala k shranitvi člankov iz teh raziskav v prostodostopne repozitorije in obvezo ohranila tudi v 8. okvirnem programu. UL je skupaj s 37 drugimi partnerji sodelovala pri pripravi prijave EU projekta OpenAIRE na razpis FP7-INFRASTRUCTURES-2009-1 (7). V okviru načrtovanega projekta bo predvidoma izgrajena infrastruktura, ki bo omogočila izpolnjevanje obveznosti in nadzor oddaje člankov, nastalih v projektih izbranih področij 7. okvirnega programa, v obstoječe institucionalne ali tematske repozitorije oz. če to ne bo možno, v poseben repozitorij, ki ga bo zagotovila Evropska komisija. UL bo kot partnerica s svojim urednikom skrbela za enoten format oddajanja v nek obstoječ repozitorij in pomagala pri razjasnjevanju avtorskopravnega vidika samoarhiviranja.

Na strani SHERPA RoMEO so na voljo podatki o stališčih posameznih založnikov znanstvenih revij do shranjevanja objav v prostodostopne digitalne repozitorije (www.sherpa.ac.uk/romeo/).

Pregled stanja v Sloveniji

V okviru projekta DIZZIS (Razvoj digitalne zbirke znanstvenoraziskovalnih in strokovnih publikacij 2006–2008), ki sta ga kot CRP financirala ARRS in MVZT (8), so med drugim ugotovili:

- slovenske univerze oziroma samostojni visokošolski zavodi niso vzpostavili digitalnih repozitorijev (centralnih ali distribuiranih) njihovih lastnih elek-

tronskih publikacij,

- trenutno le nekaj visokošolskih zavodov oziroma njihovih knjižnic gradi digitalne knjižnice s ponudbo digitalnih zbirk lastnih gradiv v celotnem besedilu in ustreznim dostopom do dokumentov, večinoma nudijo le povezave na tuje licenčne vire oziroma spletne servise,
- lastne digitalne zbirke se gradijo z različno programsko podporo, prav tako ni enotnega načina dostopanja do digitalnih vsebin na spletnih straneh, iskalniki in metapodatkovni modeli so različni itd.

Od 26 članic UL jih le nekaj gradi digitalne zbirke visokošolskih del: *Digitalna knjižnica BF, Dela EF, Dela FDV, Seminarska, diplomska, magistrska dela in doktorske disertacije Oddelka za geografijo FF, Elektronske teze in disertacije MF*. V nekaj primerih se v tovrstne zbirke shranjujejo tudi objave raziskovalcev: *ePrints.FRI, Filea (FF, Oddelek za filozofijo)*. Preko spletnih strani članic UL je na voljo nekaj prostodostopnih elektronskih revij, ki jih slednje izdajajo, ter učnih gradiv in raziskovalnih podatkov. Hkratno iskanje preko vseh digitalnih zbirk članic UL je v okviru portala DiKUL omogočeno s preprostim Googlovim iskalnikom (zbirk ni bilo mogoče vključiti v združevalno iskanje s programom *MetaLib*).

Senatna Komisija za razvoj knjižničnega sistema UL je večkrat razpravljala o potrebnosti vzpostavitve digitalnega repozitorija:

- 8. seja, februar 2008, 3. točka:
V okviru točke je potekala razprava o temeljnih vprašanih vzpostavitve, upravljanja in dopolnjevanja digitalnega repozitorija UL: ali UL potrebuje lasten digitalni repozitorij, kdo ga bo vzpostavil (članice posamično z različno programsko podporo, metapodatkovnimi modeli ..., zunanji izvajalec), kdo ga bo upravljal in trajno vzdrževal, kdo dopolnjeval (centralna služba UL, članice preko centralnega spletnega mesta za zajem in shranjevanje).
- 10. seja, junij 2008, sklep 6.1:
Komisija za razvoj knjižničnega sistema UL meni, da Univerza v Ljubljani potrebuje institucionalni repozitorij znanstvenih objav v celotnem besedilu. Lahko ga vzpostavi samostojno ali sodeluje pri vzpostavitvi nacionalnega repozitorija, pri čemer bi morala biti jasno razvidna institucionalna pripad-

nost objav v zbirki oz. omogočeno iskanje le po objavah posamične sodelujoče ustanove.

Narodna in univerzitetna knjižnica je Univerzi v Ljubljani po zaključku projekta DIZZIS dne 2. 3. 2009 poslala priporočila glede izgradnje institucionalnih repozitorijev in lastnih digitalnih zbirk, avtorskopravne problematike in dostopnosti visokošolskih del za javnost ter obveznega izvoda visokošolskih del in njihovega trajnega ohranjanja (8). Dne 10. 3. 2009 jih je obravnaval kolegij rektorice in sprejel sklepe o pripravi predloga zasnove repozitorija raziskovalnih objav in visokošolskih del, o pripravi pravilnika, s katerim bi uredili pravice intelektualne lastnine za vse vrste del, ki nastajajo na UL, in o ponovnem obveščanju članic UL glede spoštovanja določil *Zakona o obveznem izvodu publikacij*.

Narodna in univerzitetna knjižnica gradi nacionalni digitalni arhiv pisne (kulturne in znanstvene) dediščine. Dostop do tovrstnega gradiva v digitalni obliki omogoča portal dLib.si. Urejen je tudi prost dostop do zbirke znanstvenih publikacij, ki so (bile) sofinancirane iz javnih sredstev. Na pobudo Direktorata za znanost pri MVZT je NUK depozitarna knjižnica za vsa slovenska znanstvena poročila s področja raziskovalnih in razvojnih projektov (informacija dr. Alenke Kavčič-Čolić z dne 6. 5. 2009).

Na Univerzi v Mariboru so vzpostavili Digitalno knjižnico Univerze v Mariboru (DKUM), ki bo rabila kot enotna vstopna točka do elektronskih informacijskih virov, ki nastajajo na UM (visokošolska dela, izdajanje znanstvenih in strokovnih revij, knjig ter drugih publikacij) ali jih univerza pridobi z nakupom.

Na vstopnih spletnih straneh slovenskih inštitutov ni zaslediti povezav na njihove institucionalne repozitorije.

Predlog zasnove nacionalnega prostodostopnega repozitorija raziskovalnih objav in podatkov ter visokošolskih del

Glede na pričakovano vedno večjo razširjenost zahtev mednarodnih in slovenskih financiranj po prostem dostopu do rezultatov raziskav, financiranih z javnimi sredstvi, in glede na velikost slovenskega raziskovalnega in visokošolskega prostora bi bil umesten razmislek o vzpostavitvi **nacionalnega prostodostopnega repozitorija raziskovalnih objav in podatkov ter**

visokošolskih del. Repozitorij naj bo vzpostavljen z namenom učinkovitega upravljanja, vzdrževanja, trajnega ohranjanja in dostopnosti z naslednjo okvirno zasnovo (povzeto in prilagojeno po 1, 3, 7, 9, 10, 11, 12, 13):

- odprtokodna programska oprema z vgrajenim protokolom OAI-PMH (*DSpace, EPrints*),
- vgrajen protokol za povezovanje z drugimi repozitoriji (npr. *D-Net Software Kit*, ki je bil razvit v projektih DRIVER in DRIVER-II),
- upoštevanje modela *Open Archival Information System* (OAIS) za trajno ohranjanje vsebine repozitorija,
- metapodatki za opis vsebine dokumentov iz COBISS.SI (iz zapisov za bibliografije raziskovalcev oz. iz zapisov visokošolskih del),
- povezava z drugimi funkcionalnostmi (SICRIS, digitalni arhivi slovenskih znanstvenih revij, ...),
- samoshranjevanje (*self-archiving*) objav iz raziskav, financiranih s slovenskimi javnimi sredstvi, naj bo po zgledu Evropske komisije in Evropskega raziskovalnega sveta ter po priporočilih EUA zastavljeno kot obvezno tudi s strani slovenskih financerjev (MVZT, ARRS, ...); slovenski raziskovalci bi po tem principu v prostodostopni repozitorij samoshranjevali svoje objave v slovenskih in tujih znanstvenih revijah, ravno tako podatke javno financiranih raziskav,
- raziskovalcem naj bo omogočeno, da v repozitorij po principu samoshranjevanja odložijo celotna besedila tudi drugih objav, ki so jih predložili za vpis v bibliografijo raziskovalcev (objave iz raziskav, financiranih z evropskimi in drugimi sredstvi, druge vrste objav), oz. raziskovalne podatke,
- javnim univerzam naj se priporoči shranjevanje magistrskih in doktorskih del (oddajanje e-oblik slednjih Narodni in univerzitetni knjižnici je po *Zakonu o obveznem izvodu publikacij* (Ur. l. RS, 69/2006) obvezno in se izvaja v skladu z določili *Pravilnika o vrstah in izboru elektronskih publikacij za obvezni izvod* (Ur. l. RS, 90/2007); javnim univerzam bi moralo biti dopuščeno tudi shranjevanje diplomskih del,
- dopuščena naj bo tudi možnost shranjevanja drugih izvorno digitalnih ali digitaliziranih publikacij javnih raziskovalnih in visokošolskih izobraževalnih ustanov (učna gradiva, ...),
- iz metapodatkov shranjenih objektov naj bo razvidna institucionalna pripadnost objav oz. omogoče-

no iskanje le po objavah posamične sodelujoče ustanove,

- na ravni države je potrebno urediti pravice intelektualne lastnine za vse vrste del, ki bi se shranjevale v prostodostopnem repozitoriju,
- morebitna plagiatorstva bi bilo z ustrezno programsko opremo v nacionalnem repozitoriju enostavno izslediti,
- pripraviti bo potrebno navodila, organizirati izobraževanja in tehnično pomoč raziskovalcem pri samoshranjevanju,
- potrebno bo poskrbeti za ustrezno obveščanje zainteresiranih javnosti kot tudi širše javnosti o vsebini in možnostih uporabe nacionalnega prostodostopnega repozitorija.

Prostodostopni repozitorij s predlagano okvirno zasnovo se lahko zgradi na novo ali ustrezno nadgradi že obstoječega. Izgradnja, upravljanje in trajno ohranjanje nacionalnega repozitorija bo na enoto vključenega dokumenta cenejše in bolj stabilno kot gradnja večjega števila institucionalnih repozitorijev, večja bo možnost izvedbe dodatnih funkcionalnosti in povezav.

S predlagano okvirno zasnovo bi dosegli predvsem naslednje cilje:

- dostopnost in trajno ohranjanje znanstvene produkcije slovenskih avtorjev v celotnem besedilu in obsegu podatkov na enem mestu (trajna dostopnost do bibliografskih podatkov objav raziskovalcev je zagotovljena v sistemu COBISS.SI),
- omogočili ponovno uporabo podatkov raziskav,
- povečali prisotnost, prepoznavnost in ugled slovenske znanosti v svetu,
- glede na odločitev o vrsti vključenih dokumentov v celotnem besedilu, zasnovi repozitorija, povezljivosti z drugimi repozitoriji in funkcionalnostmi (npr. s SICRIS-om) bi dosegli še druge učinke v smislu gospodarne izrabe sredstev in vidnosti ter odmevnosti raziskav slovenskih raziskovalcev,
- nacionalni prostodostopni repozitorij bi slovenskim raziskovalcem omogočil izpolnjevanje obvezujočih zahtev evropskih in drugih financerjev o prosti dostopnosti rezultatov javno financiranih raziskav.

Posamične raziskovalne in visokošolske izobraževalne ustanove v Sloveniji večinoma nimajo strokovnjakov s specializiranim poznavanjem ustrezne zasnove, izgrad-

nje, upravljanja in vzdrževanja prostodostopnih repozitorijev navedenih vrst del in podatkov ter trajnega ohranjanja njihovih vsebin. Tudi če bi imeli dovolj ustreznih strokovnjakov, bi gradnja večjega števila manjših (institucionalnih) repozitorijev navedenih del in podatkov pomenila podvajanje dela, nezaželeno stanje glede uporabe različne programske opreme, ... (kot opisano v zaključnem poročilu projekta DIZZIS) in s tem neracionalno porabo proračunskih sredstev - predvsem glede na velikost slovenskega raziskovalnega in visokošolskega izobraževalnega prostora. Strokovnjake s specializiranim znanjem bi bilo smiselno združiti v skupino in njihovo delo usmeriti v izgradnjo nacionalnega prostodostopnega repozitorija raziskovalnih objav in podatkov ter visokošolskih del.

Mojca Kotar
Univerza v Ljubljani
Univerzitetna služba za knjižnično dejavnost

Zahvala

Pri pripravi članka so mi bile v izjemno veliko pomoč predstavitve z delavnice *Open access: maximising research impact*, ki je 23. in 24. 4. 2009 potekala v Sofiji (Bolgarija). Organizatorki delavnice ge. Iryna Kuchma, eIFL Open Access Program Manager, eIFL.net, se zahvaljujem za soglasje za njihovo razširjanje ter za financiranje udeležbe na delavnici.

Uporabljeni viri

- Jones, C. *Institutional repositories: content and culture in an open access environment*. Oxford: Chandos Publishing, 2007.
- Kuchma, I. *Open access for researchers, policy makers and research managers*. Workshop Open access: maximising research impact, Sofia, 23–24 April 2009.
- Brennan, N., Lyons, D., Watson, A., Kiely, K., McMahon, G., & Enovation Solutions. *The CRIS and the repository: Trinity's Access to Research Archive*. Workshop Open access: maximising research impact, Sofia, 23–24 April 2009.
- Kuchma, I. *Open access projects and libraries*. Workshop Open access: maximising research impact, Sofia, 23–24 April 2009.
- Kuchma, I. *Open access policies: an overview. The OpenDOAR policy tool. Copyright management*. Workshop Open access: maximising research impact, Sofia, 23–24 April 2009.
- OA self-archiving policy: European University Association (EUA)*. Pridobljeno 30. 4. 2009 s spletne strani <http://www.eprints.org/openaccess/policysignup/fullinfo.php?inst=European%20University%20Association%20%28EUA%29>.
- Integrated infrastructures initiative project (I3) proposal: infrastructures call 1 (FP7-INFRASTRUCTURES-2009-1): open access infrastructure for research in Europe (OpenAIRE)*. 16 March 2009.
- Ambrožič, M. *Projekt Razvoj digitalne zbirke znanstvenoraziskovalnih in strokovnih publikacij (DIZZIS)*. 27. 2. 2009.
- Peternel, M. *ePrints.FRI: a case study*. Workshop Open access: maximising research impact, Sofia, 23–24 April 2009.
- Stanić, N. *SCIndex: Serbian Citation Index: regional perspective*. Workshop Open access: maximising research impact, Sofia, 23–24 April 2009.
- Lowry, C. B., Adler, P., Hahn, K., & Stuart, C. *Transformational times: an environmental scan prepared for the ARL Strategic Plan Review Task Force*. Washington: Association of Research Libraries, 2009.
- Brennan, N. *Open access policies in Ireland*. Workshop Open access: maximising research impact, Sofia, 23–24 April 2009.
- Kuchma, I. *Building repositories and increasing usage*. Workshop Open access: maximising research impact, Sofia, 23–24 April 2009.

Priporočljivi viri za začetno načrtovanje vzpostavitve in upravljanja prostodostopnega repozitorija:

- Jones, C. *Institutional repositories: content and culture in an open access environment*. Oxford: Chandos Publishing, 2007,
- predstavitve na delavnici *Open access: maximising research impact*, Sofia, 23–24 April 2009 (na voljo na www.eifl.net/cps/sections/services/eifl-oa/training/2009-sofia/ ali preko iryna.kuchma@eifl.net oz. mojca.kotar@uni-lj.si). Povzetka najpomembnejših faz za vzpostavitev digitalnega repozitorija sta podana v predavanjih I. Kuchma *Open access policies: an overview. The OpenDOAR policy tool. Copyright management*, in *Building repositories and increasing usage*,
- eIFL – Open Access, www.eifl.net/cps/sections/services/eifl-oa,
- spletna stran *Open access scholarly information sourcebook: practical steps for implementing open access* (Oasis, www.openoasis.org),
- Repositories Support Project* (www.rsp.ac.uk),
- z orodjem *Policies Tool* v *Directory of Open Access Repositories* (OpenDOAR, www.opendoar.org) je možno zasnovati organizacijske in tehnične vidike repozitorija.

Pomoč in nasvete pri vzpostavitvi prostodostopnega repozitorija lahko nudi ga. Iryna Kuchma, eIFL Open Access Program Manager, eIFL.net.

DIGITALNA KNJIŽNICA SLOVENIJE IN UNIVERZA V LJUBLJANI

STROKOVNE
TEME

odmev na Prostodostopni repozitorij raziskovalnih objav in podatkov ter visokošolskih del

V NUK-u z veseljem pozdravljamo iniciativo Univerze v Ljubljani, da zgradi digitalni repozitorij, ki bo sistem za skladiščenje digitalnih virov, katerih avtorji so raziskovalci Univerze v Ljubljani. Ocenjujemo, da bo sistem idealna priložnost za sodelovanje v zvezi z zbiranjem obveznega izvoda slovenskih publikacij, ki jih mora NUK, kot depozitarna ustanova, trajno ohranjati. Tudi tovrstno gradivo je namreč del kulturne in znanstvene pisne dediščine. Menimo pa, da bi bilo potrebno pojasniti nekaj pojmov, ki se med seboj prepletajo in zato povzročajo zmedo v strokovni in akademski javnosti.

Koncept odprtega dostopa je nastal leta 2002 v Budimpešti na osnovi iniciative Zavoda za odprto družbo (OSI). Pobuda BOAI (*Budapest Open Access Initiative*) je rezultat naraščajočih stroškov licenc za dostop do elektronskih revij in zaradi vse večje omejenosti dostopa na razvita okolja. Glavni cilj je bil omogočiti prost dostop (*open access*) do znanstvenih člankov na vseh področjih preko spleta, ne le do javno financiranih, ampak vseh prostovoljno oddanih del – (več o BOAI URL: <http://www.soros.org/openaccess/read.shtml>). Digitalna skladišča (repozitoriji) za »odprti dostop« zajemajo dve funkciji: bila naj bi odlagališča za znanstvene publikacije (večinoma članke, vendar tudi visokošolska dela in poročila raziskovanj), ki jih znanstveniki večinoma samostojno ali s pomočjo nekega administratorja objavljajo na spletu in so od tod dostopne javnosti, po drugi strani pa naj bi omogočala prosti dostop do teh shranjenih vsebin. Poudariti velja, da ne smemo enačiti repozitorija, ki je sistem za skladiščenje, z digitalno zbirko, ki lahko obstoji izven tega sistema. V projektu DRIVER, pri katerem sodeluje NUK, je odprti dostop omogočen le do segmentov digitalnih repozitorijev sodelujočih knjižnic. Ti repozitoriji so večinoma že sprejeti odprtokodni sistemi za skladiščenje (DSpace, ePrints in podobno).

Kadar pa govorimo o trajnem ohranjanju digitalnih vsebin na univerzah, se uveljavlja različna praksa glede gradiva, ki je produkt znanstvenega raziskovanja, učnega gradiva in dokumentacije, ki nastane kot rezultat poslovanja visokošolskih zavodov. Tu se pojavljajo

digitalna skladišča organizacij (*institutional repositories*), ki jih gradijo univerze po svetu. Za arhiviranje (dolgoročno ohranjanje) dokumentacije, ki sodi v poslovanje organizacije, je potrebno upoštevati arhivska pravila, ki se razlikujejo od knjižničarskih, tudi glede samega repozitorija. Za trajno ohranjanje znanstvene produkcije, ki sodi v področje odprtega publiciranja, si lahko pomagamo z digitalnim repozitorijem. Vendar pri tem ne smemo pozabiti, da je ta le orodje, ki s svojo zmogljivostjo in funkcijami omogoča izvajanje procesov, ki so bistveni za trajno ohranjanje in katere določi ustanova, ki gradi repozitorij. Seveda pa te procese izvajajo ljudje in ne orodje samo. Že leta 2003 je bil v ta namen sprejet standard ISO 14.721 (znan bolj kot referenčni model za Odprti Arhivski Informacijski Sistem – OAIS), ki opredeljuje vse organizacijske procese, ki se morajo izvajati, da bi se digitalno gradivo trajno ohranjalo (glej več o tem v članku Kavčič-Čolić: »Teoretični model digitalnih arhivov«. V: *Knjižnica*, 48 (4)4 (dec. 2004), str. 63-75.). Ti procesi niso običajni procesi bibliografske obdelave in upravljanja z digitalnim gradivom, ki so značilni za večino knjižnic, ampak so specifični le za knjižnico ali ustanovo, ki izvaja funkcijo digitalnega arhiva. Ni dovolj, da poskrbimo za primerne formate datotek, ampak jih je potrebno opremiti z dodatnimi informacijami, ki bodo zagotavljale njihovo dostopnost tudi v prihodnosti. Poleg tega je treba redno preverjati njihovo delovanje (dostopnost) in spremljati ter tudi implementirati najnovejše dosežke na tem področju. Za ta namen je potrebna dodatna oprema, sredstva in visoko usposobljeni kadri. Področje trajnega ohranjanja digitalnih virov v Sloveniji je šele v začetnem razvoju.

Med mnogimi strokovnjaki, ki delujejo na evropskih univerzah, prihaja zaradi neupoštevanja različnega konteksta, v katerem se omenja pojem »repozitorij«, do nejasnosti. Digitalna skladišča organizacij (*institutional repositories*), ki jih gradijo predvsem univerze oz. fakultete, niso vedno tudi zaupanja vredna digitalna skladišča (*trusted digital repositories*), oz. sistemi, ki omogočajo dodatne funkcije za trajno ohranjanje, in za katere skrbijo digitalni arhivi kot organizacijske oblike, ki izvajajo vse procese trajnega ohranjanja.

Večina univerz v Evropi in po svetu ponuja le možnost samoshranjevanja (boljši izraz kot »samoarhiviranje«) in odprtega dostopa do svoje znanstvene in raziskovalne produkcije, vendar pa zaradi pomanjkanja znanja in kadrov ni omogočena tudi funkcija trajnega ohranjanja. Posebej se izvaja funkcija odprtega dostopa, ki se nanaša le na del celotne vsebine repozitorija. Zato je pri sistemih za digitalno skladiščenje (repozitorijih) zelo pomembno ločiti med funkcijami odprtega dostopa, samoshranjevanja in trajnega ohranjanja.

NUK ima v skladu z zakonom nalogo, da opravlja funkcijo nacionalnega digitalnega arhiva za slovensko pisno (kulturno in znanstveno) dediščino. Dostop do tovrstnega gradiva v digitalni obliki omogoča portal dLib.si, in sicer:

- dLib.si že ponuja prost dostop do 60 naslovov (skoraj 7.000 člankov) slovenskih sodobnih znanstvenih in strokovnih revij, in to ne le 6 do 12 mesecev po izidu, ampak tudi takoj po izidu revije v enem primeru že pred izidom;
- dLib.si tudi ponuja prost dostop do okrog 250 visokošolskih del. Lahko bi bilo jih tudi več, če bi jih Univerza v Ljubljani (UL) pomagala pridobiti;
- dLib.si bi lahko omogočal tudi prost dostop do učbenikov in drugih publikacij UL, če bi UL to želela (tehnologija ni problem);
- dLib.si bo v kratkem, v sodelovanju z ARRS, ponudil prost dostop do letnih poročil programov in projektov za leto 2008;
- vsa zgoraj navedena gradiva so bibliografsko obdelana v COBISS-u, dLib.si jim dodeli URN in so zato lahko dostopna prek SICIRS-a;

- zgradili smo tudi repozitorij na osnovi odprtokodne programske opreme Fedora, ki lahko služi tudi tovrstnim potrebam UL;
- z eIFL-om sodelujemo že vrsto let, njegova načela glede odprtega publiciranja pa so vgrajena tudi v osnove dLib.si.

NUK je v preteklosti že dobil sredstva za izvajanje te dejavnosti in ima kot nacionalna depozitarna knjižnica pomembno vlogo pri trajnem hranjenju tudi digitalnih vsebin. S to dejavnostjo se strokovnjaki v NUK-u ukvarjamo že več kot 10 let in pri tem sodelujemo s tujimi nacionalnimi knjižnicami, ki opravljajo podobno funkcijo ter z raziskovalnimi organizacijami, ki se ukvarjajo z razvojem na tem področju

Naši znanstvenoraziskovalni skupnosti bi bilo nujno potrebno ponuditi enotni spletni portal za znanstvenike oz. raziskovalce, prek katerega bodo dostopali do že publiciranih rezultatov, surovih podatkov, različnih vmesnih rezultatov itd., se »mrežili« med seboj, imeli dostop do orodij za vrednotenje rezultatov e-znanosti itd. Visokošolski zavodi pa v prvi vrsti potrebujejo urejen sistem e-publiciranja (odprtega dostopa). Gradivo, ki bi ga bilo potrebno trajno ohraniti je dolžan prevzeti NUK na podlagi Zakona o obveznem izvodu publikacij. Ker ima NUK za izvajanje funkcije nacionalnega digitalnega arhiva za pisno znanstveno dediščino vso potrebno tehnologijo, znanje in izkušnje, je racionalno, da (tudi kot pridružena članica Univerze v Ljubljani) to storitev opravlja tudi za potrebe Univerze v Ljubljani.

Alenka Kavčič-Čolić
v imenu NUK

OBVESTILA

NOVIČKI

POVABILO K SODELOVANJU

Revija *The Canadian Journal of Information and Library Science* poziva k sodelovanju z izvirnimi znanstvenimi prispevki v posebni številki na temo zaznavanje, razumevanje in indeksiranje ter poizvedovanje po digitalnih slikah. Rok za oddajo prispevkov je 1.9.2009. Več informacij pa na elaine.manard@mcgill.ca in na <http://www.cais-acsi.ca/journal/guidelines.html>.

RAZPIS

Ministrstvo za kulturo je objavilo »Javni razpis za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru Evropskega socialnega sklada v letih 2009 – 2010«. Celotno besedilo razpisa in prijavnica dokumentacija, ki jo je potrebno oddati do 29.6.2009, je dosegljiva na spletni strani: http://www.mk.gov.si/si/razpisi_pozivi_in_javna_narocila/javni_razpisi/.

[sic]**utrinki z raziskovalnih čajank****UPORABNOST MODELA
FZBZ ZA LAIKE**

V tej rubriki je bilo že kar nekaj napisanega na temo konceptualnega modela bibliografskega sveta FZBZ, vendar je šlo večinoma za teoretična razglabljanja. Tokrat bom na kratko predstavil rezultate raziskave miselnih modelov bibliografskega sveta, ki sem jo opravil v okviru doktorskega študija na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Namen raziskave je bil ugotoviti, kako se miselni modeli bibliografskega sveta laikov skladajo s konceptualnim modelom FZBZ, ki so ga razvili pri mednarodni zvezi IFLA.

Eden izmed glavnih problemov modela FZBZ je, da so njegovi ustvarjalci ob pomanjkanju sredstev zavestno izpustili vse uporabniške študije. V desetletju po nastanku so se mnogi spraševali, ali je FZBZ dejansko tisto, kar knjižnice in njihovi uporabniki potrebujejo. Zato so rezultati te raziskave še toliko bolj pomembni, saj so prvi objavljeni rezultati o teoretični vrednosti modela, ki naj bi v bližnji prihodnosti postal osnova na kateri bodo zgrajeni knjižnični katalogi (ne smemo pozabiti, da gre delo na RDA vedno bolj h koncu).

Raziskava je bila izvedena na 30 udeležencih. Ti so opravili tri nalo-

ge: razvrščanje listkov z »nekataložnimi« opisi različnih entitet modela FZBZ v skupine glede na konkretnost oz. abstraktnost opisanega, izdelavo miselnih vzorcev (ugotavljanje povezav med listki) ter primerjavo konkretnih parov podobnih predmetov (v večini primerov parov knjig).

Ne da bi šel v detajle, naj povem, da so bili rezultati raziskave dokaj spodbudni za FZBZ. Namreč pri dveh od treh medsebojno precej različnih nalog so udeleženci raziskave v povprečju prišli do modela FZBZ, pa tudi pri tretji, razvrščanju, so se pokazali določeni vzorci, značilni za FZBZ. Individualne razlike med miselnimi modeli udeležencev so sicer obstajale, a so miselni modeli gravitirali k modelu FZBZ. Zakaj je to pomembno? Ker to pomeni, da na svetu obstaja vsaj ena skupina ljudi, ki ji FZBZ ne bi smel biti popolnoma tuj. Prav tako je zanimivo, da je bila podobnost miselnih modelov in FZBZ večja pri nalogah, ki so od udeležencev zahtevale večjo interakcijo z bibliografskim svetom in

razmišljanje o njem (beri: če so imeli udeleženci v rokah knjige in ne le listke papirja, so razmišljali bolj v skladu s FZBZ). Pri tem je potrebno poudariti, da udeleženci seveda predhodno niso bili seznanjeni z modelom FZBZ. Po drugi strani pa se je izkazalo, da bi bilo morda potrebno razmisliti o posebnem mestu za izvirno izrazno obliko (npr. originalno besedilo pri knjigah) v konceptualnem modelu, saj so jo udeleženci pogosto ločevali od drugih izraznih oblik ali jo celo postavljali ob bok delu.

Če ne drugega, gre pri tej raziskavi za korak naprej na področju, kjer je več vprašanj kot odgovorov in za katerega se včasih zdi, da se o njem veliko govori, a se na njem bolj malo konkretnega naredi.

Jan Pisanski
asistent na

Oddelku za bibliotekarstvo,
informacijsko znanost in knjigarstvo
Filozofska fakulteta,
Univerza v Ljubljani

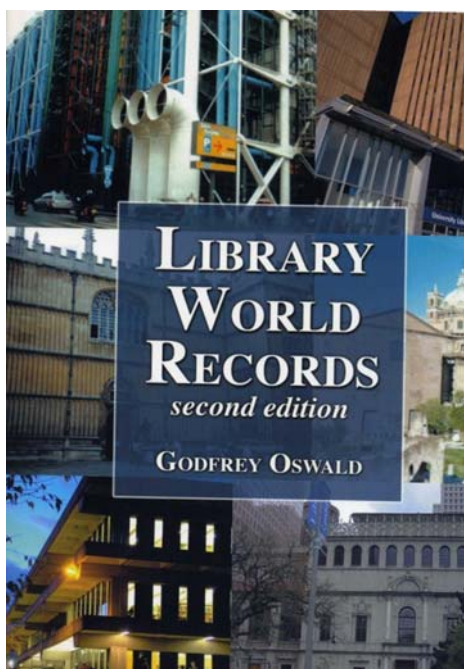
Jan Pisanski je 18.6.2009 na Filozofski fakulteti v Ljubljani uspešno zagovarjal doktorsko disertacijo z naslovom »**Funkcionalne zahteve za bibliografske zapise: analiza uporabnosti konceptualnega modela**«. Pridobil si je naziv doktor znanosti s področja bibliotekarstva.

Janu ob tej priložnosti čestitamo!

uredništvo Knjižničarskih novic

REKORDI NA PODROČJU KNJIG IN KNJIŽNIČARSTVA

Za namen predstavitve naslednje knjige si bomo spočetka izposodili vprašanje, ki ga je v recenziji (sicer prve izdaje) zastavil *David Newton*, sodelavec uredništva revije *World Patent Information: Knjižnice in knjižničarji so običajno prikazani kot dolgočasni, kaj bi torej lahko pričakovali od knjige, ki jo je napisal knjižničar in govori o knjižnicah?* To vprašanje je v pravem kontekstu in brez ciničnih podtonov lahko celo na mestu, a nanj bom odgovoril na koncu, kajti sledeča predstavitev bo svoja vodila vzela z drugega zornega kota kot običajno.

Slika 1: Library World Records
(vir slike <http://www.lwrw.info>)

Gre za delo **Godfreyja Oswalda**¹, *Library World Records*², ki je nekakšna knjižničarska različica Guinnessove knjige rekordov. Kot taka je po eni strani suhoparna, ker ponuja dejstva; po drugi pa je izredno navdihujoče branje, namenjeno različnim skupinam bralcev. In te bomo prikazali najprej. Komu je torej namenjena?

Tistim, ki poznajo kakega knjižničarja, pa ne vedo, kaj mu kupiti za darilo. Zagotavljam, da gre za knjigo, ki pride prav v marsikaterem trenutku in nikoli ni dolgočasna. Vsak knjižničar, ki svoje delo počne z užitkom, bo v njej našel zadostno mero zabave in strokovnih informacij, s katerimi si bo močno razširil spekter splošne razgledanosti in kulturnega prereza sveta.

Tistim, ki so navdušeni nad rekordi. Ti so najbolj splošna in nezahtevna publika v našem primeru, kajti knjiga je nabito polna s takšnimi in drugačnimi presežniki skozi vseh 300 strani knjige, na katerih se ponuja kar 382 različnih rubrik.

Tistim, ki poznajo kakega knjižnega molja, pa ne vedo, kaj mu kupiti za darilo. Celo poglavje je posvečeno svetovnim rekordom v zvezi s knjigami, serijskimi publikacijami in knjigarnami. Razkrije nam podatke o prvih knjigah, največjih knjigah, najtežjih knjigah in najmanjših knjigah. Prav tako tudi nekaj o najpopularnejših delih.

Tistim, ki iščejo uporabno referenčno orodje. Delo namreč ponuja kopico podatkov in z lociranjem nekaterih od teh bi imel nemara težave že kak izkušen knjižničar. Katera knjižnica ima največjo zbirko natisnjenih Shakespearovih del na svetu?³ Ali kdaj so v Aziji vzpostavili prvi OPAC?⁴

Tistim, ki radi iščejo napake. Zaradi tega, ker jih bodo tudi našli. Seveda jim veselja ne bomo vzeli in jim napak(e) ne bomo izdali. Na žalost je s tovrstnimi deli problem ravno ta, da postanejo mnogo manj verodostojni s trenutkom, ko v njih najdemo prvo napako⁵. Zaradi tega mogoče nekaj previdnosti ne bo odveč.

Tistim, ki radi potujejo. In iščejo poti s kulturno

1 Oswald Godfrey je knjižničar, ki je delal na mnogih področjih, sedaj pa svojo kariero razširja tudi na področje pisateljstva. Več informacij o avtorju je dostopnih na njegovi spletni strani: <http://www.lwrw.info/bio.htm> (dostopano dne 18.5.2009). Na tej domeni boste našli tudi druge zanimive informacije o obeh izdajah knjige Library World Records, vključno z različnimi uporabniškimi odzivi, fotografijami, blogom in drugim.

2 Godfrey Oswald, *Library World Records, second edition*, McFarland & Company, Inc., Publishers, Jefferson, North Carolina and London, 2009.

3 Folger Shakespeare Library ima v zbirki več kot 300 000 takšnih del. Več informacij na spletni strani <http://www.folger.edu/> (dostopano 14.5.2009)

4 To je bilo leta 1985, ko so OPAC namestili v Nacionalni knjižnici Japonske v Tokiu.

5 Nekaj podobnega je na delu v novem spletnem iskalniku *Wolfram|Alpha*, katerega cilj je sistematično predstaviti vse svetovno znanje kot izračunljivo [computable] in dostopno čim večjemu številu uporabnikov. Natančnost je lepa vrlina, a pri iskalnem pojmu *Slovenia* se jim ravno ta podre. Glej <http://www40.wolframalpha.com/input/?i=slovenia> (dostopano 19.5.2009).

bogatim okoljem. Ti bodo v knjigi dobil cel kup namigov, kam iti in to praktično ne glede na to, na kateri konec sveta se odpravljajo. Po svetu se namreč v zvezi s knjižnicami in knjigami skriva veliko *največjih, najstarejših, najbogatejših, najlepših* ipd.

Tistim, ki jih ni pomirila prva izdaja, ker v njej niso bili podatki uravnoteženo predstavljeni za cel svet. Takšne pritožbe je v recenzijah prve izdaje lahko avtor bral na svoji spletni strani⁶. Predvsem je šlo za kriterije glede najlepših knjižnic na svetu.

Tistim, ki ne iščejo le dejstev, temveč tudi razmišljanja. Mnoge faktučne podatke v knjigi namreč spremljajo dodatna besedila, s katerimi avtor želi razširiti tematiko, ponuditi dodatne razlage in/ali priskrbeti še katere od zanimivih informacij.

In če bi skušali iti nekoliko bolj podrobno v samo vsebino, se nam razkrije marsikaj. V okviru podatkov o *največjih univerzitetnih knjižnicah na Kitajskem* izvemo, da je v *Univerzitetni knjižnici v Pekingu* delal tudi *Mao Tse-tung*, pa na primer tudi to, da je *bolonjska knjižnica* šele peta na lestvici najstarejših (univerzitetnih) na svetu. Prav tako je zanimiv tudi podatek, da *drugi največji letni proračun* kake knjižnice znaša *462 milijonov \$*⁷. Osebnost pa sem se najbolj zabaval ob podatkih, ki označujejo *najbolj nenavadne dogodke*, ki se lahko dogodijo v knjižnici. Med temi primeri najdemo zgodbo, kako so pred desetimi leti *knjižničarji v Firencab* pri popravilu polic odkrili del *posmrtnih ostankov Danteja*.

Zbirka najrazličnejših ekstremnih podatkov v zvezi s knjigami, knjižnicami, gradivom in drugim je za lažje pregledovanje organizirana v **devet tematskih sklopov**: rekordi v zvezi z nacionalnimi knjižnicami, splošnimi in privatnimi (neodvisnimi) knjižnicami, univerzitetnimi, specialnimi knjižnicami in arhivi; sklop raznovrstnih knjižničnih rekordov, obsežen sklop rekordov v zvezi s knjigami, serijskimi publikacijami in knjigar-nami, za knjižnice kot stavbe, za knjižnične kataloge, podatkovne baze in knjižnično tehnologijo; in za organizacije na področju knjižnične in informacijske znanosti. Na koncu sledi pregled *bibliografije in obsežen indeks*, ki iskanje po knjigi napravi zelo enostavno.

Čeprav *Library World Records* ne bo tako pogosto krožila v knjižnicah med uporabniki, jo bodo knjižničarji verjetno z veseljem vzeli v roke in po nekaj prelistanih straneh si jo bodo tudi izposodili za daljši čas. Vsakemu knjižničarju bo vsebina pomagala, da bo lažje umestil svojo knjižnico in svoj poklic v širši kontekst zgodovine in kulturnega razvoja. In čeprav ne ponuja kakih velikih rešitev za sodobne knjižničarske probleme, ima mnogo drugih kvalit, ki delujejo sveže, kratkočasno in poučno. V odgovor g.Newtonu pa lahko zapišem le to, da je knjiga spisana zelo splošno, ima nekaj napak, poleg tega ji ne bi škodilo, če bi bila opremljena s kakimi barvnimi prilogami. Dolgočasna pa preprosto ni. Priporočam!

Tomaž Bešter
Narodna in univerzitetna knjižnica

⁶ Glej stran <http://www.lwrw.info/review.htm> (dostopano 14.5.2009).

⁷ Letni proračun ameriške Kongresne knjižnice.

KADROVSKE SPREMEMBE V CTK

OBVESTILA

Obveščamo vas, da se je v začetku junija upokojil dolgoletni direktor Centralne tehniške knjižnice dr. Matjaž Žaucer. Novi direktor je postal Miro Pušnik.

Dr. Žaucerju čestitamo ob upokojitvi ter želimo veliko zdravja in prijetnih trenutkov v naslednjih letih.

Miru Pušniku želimo obilo uspehov na novem delovnem mestu!

uredništvo Knjižničarskih novic

IZOBRAŽEVANJE

SAJETOVA NAGRADA ZA NAJBOLJŠE MAGISTRSKO DELO V LETU 2008

Oddelek za Bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani je v petek, 5. junija 2009 že drugič podelil nagrado za najboljšo magistrsko delo, obranjeno na tem oddelku v preteklem koledarskem letu. Nagrado je ustanovil in sredstva zanjo podaril prof.dr. Jerry D. Saye iz School of Information and Library Science at the University of North Carolina at Chapel Hill. Dr. Saye z oddelkom tesno sodeluje že 10 let. Redno ga obišče in tu predava nekajkrat letno, leta 2003 pa je kot Fulbrightov štipendist tu gostoval 6 mesecev. Dr. Saye je letos nagrado tudi osebno podelil.

Komisija v sestavi mag. Stojan Pečlin (ARRS), dr. Andrej Blatnik (FDV) in dr. Mojca Kotar (UL) je soglasno sprejela sklep, da je glede na predstavljene kriterije v letu 2008 najboljšo magistrsko delo izdelal **g. Gregor Strle**. Naslov magistrskega dela je: *Načrtovanje in vzpostavitev glasbenega arhiva pri Glasbenonarodopisnem inštitutu ZRC SAZU*, mentorica pa je bila izr. prof. dr. Maja Žumer.

Gregor Strle je v magistrskem delu teoretično raziskal in praktično izvedel preoblikovanje analognega ustvarjanja zbirke Glasbenonarodopisnega inštituta (GNI) v digitalno strukturo. Pri tem je izkazal dobro poznavanje dokumentov in dejavnosti, potrebnih za dopolnjevanje analogne zbirke *Slovenske ljudske pesmi in glasbe* (faze, postopki, dokumentacija - terenski zapisniki,

notno gradivo, zvočni posnetki), in z uporabo najnovejših dognanj informacijske znanosti ustrezno zasnoval digitalni arhiv slovenskih ljudskih pesmi in glasbe *EtnoMuža*, ki poleg hranjenja glasbenega narodopisnega gradiva, značilnega za analogno različico, omogoča še druge funkcionalnosti, ki postanejo pomembnejše od samega hranjenja: dostop in upravljanje z digitalnimi vsebinami.

EtnoMuža kot obsežen arhiv z zelo raznolikim gradivom zaposlenim na GNI omogoča oblikovanje in shranjevanje terenskih zapisnikov, notnega gradiva in zvočnih posnetkov v digitalnem okolju in nudi temeljno podlago za njihovo znanstvenoraziskovalno delo. Širšemu krogu uporabnikov je poizvedovanje po arhivu omogočeno preko spletne aplikacije.

Posebej razveseljivo je, da je avtor s svojim delom poskrbel za sodobno informacijsko podporo slovenskemu glasbenemu narodopisju kot eni od konstitutivnih dejavnosti slovenske kulture in s tem opozoril na inovativne možnosti uporabe najnovejših dognanj informacijske znanosti (poleg najbolj razširjenih, kot so gradnja bibliografskih podatkovnih zbirk in digitalnih zbirk izvorno digitalnih ali digitaliziranih dokumentov).

Alenka Šaupperl in Mojca Kotar

POROČILA

DOMFEST, PRVI FESTIVAL DOMOZNANSTVA V KOPRU, 15.maja 2009

Na prvem festivalu domoznanstva na Slovenskem, ki nosi naslov Domfest so se srečali knjižničarji slovenskih domoznanskih oddelkov, da bi osvetlili stanje domoznanstva v slovenskih splošnih knjižnicah. Domfest je pravzaprav dan praznovanja domoznanske dejavnosti v splošnih knjižnicah, dan, ko je naš pogled usmerjen naprej, gradi pa seveda na vsem kar se je zgodilo v preteklosti. Domfest je potekal v treh sklopih. V prvem so koprski knjižničarji pred-

stavili zgodovino zbiranja domoznanskega gradiva, dragocenosti koprške knjižnice in svoje načrte za prihodnost. V drugem so knjižničarji dejavni v delovni skupini za domoznanstvo predstavili publikacijo Domfest, kjer so podane smernice za izvajanje domoznanske dejavnosti z analizo ankete o stanju domoznanstva v splošnih knjižnicah in UKM za leto 2007. Domfest se je zaključil z ogledom dveh glavnih mestnih trgov, trga Brolo, na katerem se

nahaja koprška knjižnica ter Titov trg, kjer se nahaja koprška stolnica Marijinega Vnebovzvetja ter Pretorska palača, simbol poltisočletne vladavine Benečanov v tem delu Slovenije.

Prireditelji Domfesta smo zelo veseli, da je prvi festival domoznanstva potekal v Kopru. Domoznanska dejavnost se prične v Kopru leta 1851 z ustanovitvijo prve javne knjižnice Biblioteche civice. Leta 1975

se ustanovi, v sklopu Osrednje knjižnice Srečka Vilharja, Domoznanski oddelek z nalogo, da zbira, hrani in preučuje gradivo s celotnega območja Primorske. Koprška knjižnica je bila prva v Sloveniji, ki je ustanovila samostojen domoznanski oddelek.

Direktor koprške knjižnice **Ivan Marković, Ljuba Vrabec** in mag. **Peter Štoka**, zaposlena v domoznanskem oddelku, so predstavili številne knjižnice, ki so delovale v mestu in ki so s prihodom Francozov, Avstrijcev in nato po končani 2. svetovne vojne, postale del fonda koprške knjižnice. Domoznanski oddelek je knjižna zakladnica mesta Koper. V svojih prostorih hrani knjižne zbirke iz samostanskih, javnih ter zasebnih knjižnic, ki so odraz živahnega kulturnega utripa Istre v celotnem zgodovinskem razponu. Domoznanske knjižne zbirke so dragocen vir za raziskovalno dejavnost istrske kulturne dediščine. Poleg primerne hranjenja in urejanja zbirk, bibliografske obdelave gradiva, izposoje in nudenja informacij, Domoznanski oddelek skrbi tudi za promocijo svojega gradiva s prirejanjem razstav in letnih ciklusov predavanj, ki so izdana v knjižnični reviji *Studia Iustinopolitana*.

Osrednji dogodek festivala je bila

predstavitev zbornika *Domfest*. Pričujoča publikacija je rezultat delovnih skupin za domoznanstvo osrednjih območnih knjižnic v obdobju med letoma 2005 in 2007, ki delujejo pod vodstvom Brede Karun. Skupina za domoznanstvo ni hotela spreminjati koncepta s katerim se izvaja domoznanska dejavnost, temveč je želela pristopiti k sodobnim in perečim vprašanjem, da bi olajšala in izboljšala delo domoznancev. Kulturna dediščina, ki je ključni element domoznanstva, je v današnjem času področje, ki mu še nikoli ni bilo posvečeno toliko pozornosti. Razlogov za to je veliko, med njimi odpor globalizaciji in posledična ogroženost narodne in lokalne identitete, migracije kot eden večjih pojavov sodobne družbe in posledično želja ljudi, da se vračajo k svojim koreninam. V zborniku *Domfest* so skladno s temi iztočnicami objavljena poročila delovnih skupin za domoznanstvo.

Smernice za pridobivanje domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah kakor tudi vizijo in poslanstva domoznanstva je predstavil **Srečko Maček** iz celjske knjižnice. Smernice za bibliografsko obdelavo drobnega tiska in rokopisov kakor tudi smernice za izbor gradiva za domoznansko zbirko je predstavila **Maja Medic** iz

novomeške knjižnice. **Aleš Klemen** iz ljubljanske knjižnice je predstavil nastanek anketnega vprašalnika za popis domoznanske dejavnosti v splošnih knjižnicah in v Univerzitetni knjižnici Maribor. Analiza vprašalnika 2007 je pokazala, da se Domoznanskim oddelkom po Sloveniji ne piše povsod enako dobro, ustrezno in primerno zahtevnosti dela stroke, ki jo na teh oddelkih gojijo. Ker preučujejo lokalno kulturno dediščino oz. publikacije, ki so njen posledični produkt, bi morali za to imeti ustrezne pogoje, sredstva in primeren kader.

Udeleženci *Domfesta*, prvega festivala domoznanstva v Kopru smo bili zelo navdušeni nad tovrstnim dogodkom. Ugotovili smo, da ni dovolj hraniti lokalne in nacionalne zgodovine in pustiti, da kulturna dediščina zapisana v dragocenih knjigah obleži na knjižnih policah in v nedostopnih depojih, ampak jo moramo pokazati očem javnosti in umestiti v prostor iz katerega je vzniknila.

Peter Štoka
Osrednja knjižnica
Srečka Vilharja Koper
Biblioteca Centrale Srečko Vilhar
Capodistria

Slika 1: Domfest

Slika 2: Maja Medic predstavlja »Bela krajina skozi ljudsko pripoved«

9TH INTERNATIONAL BIELEFELD CONFERENCE: »UPGRADING THE E-LIBRARY: ENHANCED INFORMATION SERVICES DRIVEN BY TECHNOLOGY AND ECONOMICS“

Bielefeld, Nemčija, 3. - 5. februar 2009

V času od 3. do 5. februarja je v Bielefeldu potekala 9. mednarodna konferenca visokošolskih knjižnic¹. Gre za v akademskem okolju uveljavljeno konferenco, ki jo organizira Univerzitetna knjižnica Bielefeld v sodelovanju z Univerzo Bielefeld², na njej pa vsakič sodelujejo priznani strokovnjaki iz Evrope in ZDA. Letos so se jim pridružili še udeleženci iz Rusije, Indije, Kanade in Japonske. Referate so predstavili strokovnjaki iz osmih držav, ki niso predstavljali le knjižnic ampak tudi državne institucije in podjetja, ki se ukvarjajo z razvojem digitalnih tehnologij. V okviru spremljevalnega programa so se predstavili ponudniki informacijskih virov ter programske in strojne opreme. Na programu je bila za visokošolske knjižnice zelo aktualna tematika – nadgradnja storitev elektronskih knjižnic za potrebe e-znanosti in e-raziskovanja.

Organizator konference

Univerzitetna knjižnica Bielefeld³ je organizirana po anglosaškem modelu univerzitetnih knjižnic – Univerza Bielefeld ima torej samo eno knjižnico, kar predstavlja v nemškem visokoškolskem okolju, za katerega so značilni decentralizirani univerzitetni knjižnični sistemi, posebnost. Z izgradnjo univerzitetnega kampusa sredi sedemdesetih let prejšnjega stoletja (1967) je univerza ves pedagoški proces umestila v eno zgradbo, ki se nahaja v središču kampusa. Knjižnične zbirke, čitalniški prostori in prostori za knjižnično osebje so umeščeni v

Slika 1: Univerzitetna knjižnica Bielefeld

Slika 2: Je v družbi znanja še mesto za knjižnice?
(foto: Maja Božič)

prvo nadstropje zgradbe, nad knjižnico pa se nahajajo seminarski prostori in delovni prostori pedagoškega osebja. Več kot dvamilijonska knjižnična zbirka je razvrščena po dvaindvajsetih specializiranih oddelkih knjižnice, ki pokrivajo različne študijske discipline univerze.

Večina gradiva (95 %) je postavljenega v prosti pristop, v zaprtem skladišču je le gradivo, po katerem je manjše povpraševanje. Čas odprtosti knjižnice je prilagojen študentom, med tednom od 8.00 do 1.00 zjutraj in med vikendi od 9.00 do 22.00. Odprta je 111 ur tedensko, 357 dni letno. Knjižnični fond obsega 2,2 milijona enot in 3.100 licenčnih baz podatkov, naroča 4.400 naslovov

Slika 3: Prost dostop do informacij z omejitvami
(foto: Maja Božič)

1 Glej: <http://conference.ub.uni-bielefeld.de/2009/>.

2 Glej: <http://www.uni-bielefeld.de/>.

3 Glej: <http://www.ub.uni-bielefeld.de/english/biblio/>.

tiskanih časopisov in zagotavlja dostop do 9.500 licenčnih naslovov elektronskih časopisov. Uporabnikom je na voljo 1.900 čitalniških mest s 165 računalniškimi postajami. Registriranih ima 30.700 članov, ki jo letno obiščejo skoraj dva milijon krat. Pri tem letno opravi več kot 1,3 milijona izposoj in rezervacij gradiva. Knjižnica se lahko pohvali, da po rangiranju nemškega Centra za razvoj visokošolskega izobraževanja zaseda drugo mesto med nemškimi univerzitetnimi knjižnicami. Odprta je za javnost in s svojo zbirko ter storitvami dopolnjuje ponudbo splošnih knjižnic v mestu.

Univerzitetna knjižnica Bielefeld je aktivno vključena v razvoj novih digitalnih servisov. S sodelovanjem v raziskovalnih projektih razvija nova orodja in sisteme, s katerimi izboljšuje dostop do vedno večjega števila elektronskih virov. Partnersko sodeluje z različnimi komercialnimi ponudniki pri razvoju programske podpore za potrebe visokošolskih knjižnic. Kot največji tovrstni projekt izpostavljajo izgradnjo iskalnika BASE (Bielefeld Academic Search Engine). Omeniti pa je treba tudi programsko podporo za elektronsko publiciranje in izobraževanje.

Program konference

Po uvodnih nagovorih direktorja Univerzitetne knjižnice Bielefeld in predstavnika deželnega ministrstva za inovacije, znanost in raziskovanje se je zvrstilo 20 referatov, predstavljenih v naslednjih tematskih sklopih:

- Znanstvene knjižnice – investicija v dodano vrednost;
- Ekonomika informacijskih storitev;
- Prispevek knjižnic v kulturi, znanosti, raziskovanju;
- Informacijska infrastruktura;
- Informacije za raziskovanje - raziskovanje za informacije.

V okviru delavnic je bilo predstavljenih 9 referatov. Organizirane so bile tri delavnice, ki so pokrivalo naslednja problemska področja:

- Knjižnica kot virtualni učni prostor;
- Metrika na področju znanstvenih informacij;
- Nova orodja za iskanje in indeksiranje.

Referati

V uvodnem govoru je **Michael Höppner** z Univerze v Bielefeldu poudaril, da morajo knjižnice nadgraditi svojo, že uveljavljeno tradicionalno vlogo in hkrati vlogo e-knjižnice, z e-učenjem in ustvarjanjem e-znanja. Svojo pozornost morajo torej usmeriti na področje e-

znanosti. Nadgradnja storitev pa se lahko zgodi le, če bodo uporabljene vse možnosti, ki jih ponuja sodobna tehnologija in orodja spleta ter bodo pri tem upoštevani vsi udeleženci v procesu ustvarjanja in uporabe znanja: tako znanstveniki, kot producenti znanja; študenti in tudi uporabniki znanja ter knjižničarji in arhivarji, ki zagotavljajo hrambo znanja in nenazadnje razvijalci programske opreme, ki zagotavljajo orodja za citiranje, vrednotenje in primerjavo znanstvenih dosežkov. **Friedrich Bode**, deželni minister za znanost, raziskovanje in tehnologijo, je izpostavil nekaj dvomov glede uporabe e-knjižnic: Daimler je zaprl svojo knjižnico – vire pridobiva s spleta in od drugih ponudnikov informacij; 70 % študentov uporablja za iskanje informacij Google, 80 % jih kot viru zaupa Wikipediji; mlada generacija je računalniško vedno bolj pismena, a vedno manj informacijsko pismena. Priložnost knjižnic vidi v tem, da ponudijo inovativni pristop, oplemenitijo podatke in informacije, ustvarijo dodano vrednost in tako konkurenčno vstopijo na trg informacij.

Trenutni predsednik delovne skupine za prost dostop (Open Access) pri Evropski zvezi univerz (European University Association), **Sijbolt J. Noorda**, je poudaril, da je prost dostop paradigma digitalne revolucije. Zasebne knjižnice so dostop do informacij omejevale, s pojavom javnih knjižnic pa postane uresničevanje prostega dostopa smisel javnih služb in pogoj za razširjanje znanja. Prost dostop se pričakuje sam po sebi, ob iskanju po internetu smo presenečeni, če je dostop do vsebin omejen z geslom ali terja plačilo. Pričakujemo, da bodo rezultati znanstvenoraziskovalnega dela, v katerega so bila vložena javna sredstva, dostopni brez omejitev, da predstavljajo t. i. javno znanje. Kot uporabnika nas niti ne zanima kakšna je cena zagotavljanja takšnega dostopa. Po drugi strani pa se niti avtorji ne zavedajo pomena najdljivosti in prostega dostopa do rezultatov njihovega dela. Prost dostop do znanstvenih objav omogoča tudi širše preverjanje njihove zanesljivosti in kakovosti.

V krogu zagotavljanja dostopa do informacij so običajno knjižničarji tisti, ki se zavedajo, da informacije stanejo, uporabniki pa to občutijo šele takrat, ko jim pot do njih prepreči cena. Pri zagotavljanju prostega dostopa do informacij v digitalnem okolju je treba rešiti vprašanja tehničnega dostopa, avtorskopravna vprašanja in vprašanja avtorskih nadomestil, načina merjenja kakovosti informacij, zanesljivosti njihovega arhiviranja itd. Digitalna doba prinaša tudi nove oblike kontrole in lastništva informacij, njihove prodaje in nakupa ter izbire in dostopa. Zato potrebujemo nove poslovne

rešitve, kajti doba kupovanja informacijskih virov se je preoblikovala v dobo nakupa storitev, licenc. Temu morajo slediti tudi znanstveniki, raziskovalci.

Referent je izpostavil primer resolucije harvardske univerze iz leta 2008, ki zahteva prost dostop do znanstvenih objav zaposlenih in politiko Evropskega združenja univerz o prostem dostopu do recenziranih publikacij univerz, sprejeto na barcelonskem srečanju njenega sveta, 26. marca 2008⁴. Izpostavil je tudi aktivnosti Evropske komisije, ki od prejemnikov sredstev iz 7. okvirnega programa raziskav zahteva, da so njihovi prispevki po šestih oziroma dvanajstih mesecih od objave dosegljivi v prosto dostopnih digitalnih skladiščih (digital repositories).

Kot eno največjih ovir pri zagotavljanju prostega dostopa je avtor omenil jezikovne pregrade in tezo podkrepil z vprašanjem, zakaj vsi evropski študenti uporabljajo ameriške učbenike. Pravi, da zato, ker jih večina uporablja angleški jezik in ker so ti učbeniki (zaradi velikega trga) cenovno dostopnejši. Ne morejo pa uporabljati učnih gradiv univerz v drugih jezikih, ker jih je na splošno malo in so v jezikih, ki jih študentje ne razumejo. Posledično tako ne pridejo do drugačnih spoznanj, načinov mišljenja in tako prevladuje ameriški pristop k določeni problematiki. V Evropi se zato vzpostavlja osnova evropskih učbenikov v angleškem jeziku. Problem univerzitetnega okolja je tudi vprašanje objave in proste dostopnosti znanstvenih magisterijev in doktorskih disertacij, ki je še vedno domena posameznih akademskih okolij in njihove akademske kulture. Noorda je izpostavil, da na Nizozemskem dileme ne obstajajo, omenjena dela morajo biti javno in prosto dostopna, sicer kandidat ne pridobi akademskega naziva⁵.

Carol Tenopir je predstavila referat z naslovom »University investment in the library: What's the return?« v katerem je kritično ocenila tradicionalno kvantitativno prikazovanje vrednosti knjižnic. Stoletja je veljalo, da sta knjižnica in uporabnik »vedela«, da predstavlja knjižnica neko vrednost, nihče pa se ni spraševal, kako jo ugotoviti in dokazati. Danes je potrebno javnosti in financierjem pokazati, kakšno novo vrednost ustvari knjižnica za vsak najmanjši finančni vlo-

žek. Njeni učinki morajo biti merljivi⁶. Zato že nekaj let tudi univerzitetne knjižnice izvajajo študije ugotavljanja dodane vrednosti (ROI – Return on Investment). Delovanje univerzitetne knjižnice sicer ne vpliva na financiranje njene matične ustanove neposredno, vpliva pa posredno, npr. zvišuje njen ugled, dobra knjižnica ima lahko velik pomen pri odločanju študentov za vpis na univerzo (prihodek od šolnin se poveča), univerza lažje pridobiva raziskovalne projekte, zaposleni objavljajo več in odmevnejše prispevke (so bolj citirani, večkrat uporabljeni), študentje so bolj uspešni pri študiju in zaposlovanju ipd.

Avtorica je nato predstavila študijo Univerzitetne knjižnice Univerze Illinois Urbana-Champaign, v kateri so ugotavljali, kakšna je ekonomska vrednost knjižnice za univerzo. S spletno anketo so od zaposlenih pridobili podatke o uporabi elektronskih virov, ki jih zagotavlja univerzitetna knjižnica. Še zlasti jih je zanimala uporaba virov pri pripravi predlogov raziskovalnih projektov, raziskovalnih poročil in znanstvenih objav, ki so nastale na osnovi projektov. Na osnovi postavljenega modela za izračun dodane vrednosti je bilo ugotovljeno, da zaradi uporabe informacijskih virov, ki jih zagotavlja knjižnica, univerza prek raziskovalnih projektov pridobi za vsak dolar, ki ga vloži v knjižnico, 4,38 dolarjev prihodka⁷. Študija je pokazala tudi, da raziskovalci univerze v povprečju preberejo 4 do 5-krat več virov, kot jih kasneje citirajo, česar sicer iz same analize citatov ne bi mogli ugotoviti. Uporaba knjižničnih storitev torej ne vpliva le na uspešnost pri pridobivanju projektovnih sredstev, ampak vpliva tudi na samo uporabo virov. Kakovostna knjižnična zbirka prispeva k večji uspešnosti in produktivnosti univerze, vlaganja vanjo se univerzi povrnejo v obliki uspešnih študentov, učiteljev in raziskovalcev.

Juan Garcés, vodja projekta digitalizacije najstarejših (pred letom 1600) grških rokopisov v Britanski knjižnici (British Library), je predstavil prednosti množične digitalizacije, kateri smo priča v zadnjih letih. Pred začetkom digitalizacije je potrebo, poleg zagotovitve ustrezne tehnologije, urediti tudi financiranje digitalizacije in kasnejšega vzdrževanja digitalne zbirke. Kot naj-

4 [Recommendations from the EUA Working Group on Open Access.](#)

5 Glej: <http://www.narcis.info/index/tab/narcis>,
<http://www.narcis.info/repositories/repository/ou/Language/en/?sessionId=vh9s1qq7r6>,
<http://dspace.ou.nl/>,
<http://www.uba.uva.nl/help/object.cfm/4BF36282-1321-B0BE-680FF42209E1287A>.

6 Za področje splošnih knjižnic npr. obstaja orodje (ROI calculator), s pomočjo katerega lahko te knjižnice izvajajo primerjalne študije. Dostopno na: www.lrs.org/public/roi/calculator.php.

7 Glej: Luther, Judy. University investment in the library: What's the return? San Diego, CA: Elsevier, 2008. Dostopno na: <http://libraryconnect.elsevier.com/whitepapers/lcwp0101.pdf>.

večjo prednost digitalizacije rokopisov je izpostavil zagotavljanje dostopnosti teh redkih gradiv, ki se (lahko v več delih) nahajajo na različnih koncih sveta in jih uporabniki v fizični obliki nikoli ne bi mogli pregledovati in uporabiti. Digitalizacija lahko rokopise ponovno združi v celoto, ki je bila zaradi zgodovinskih dogodkov ločena in tako omogoči njihovo raziskovanje in raziskovanje zgodovine na sploh. Na primeru digitalizacije 250 grških rokopisov je avtor predstavil tudi postopek njihove obdelave (različne vrste metapodatkov, transkripcija, prevodi ipd.) ter uporabo orodij spleta 2.0 (vključevanje uporabnikov v ustvarjanje in uporabo digitalnih vsebin)⁸.

Wolfran Neubauer, direktor knjižnice švicarskega zveznega inštituta za tehnologijo (ETH, Swiss Federal Institute of Technology)⁹, je predstavil njihov projekt »Portal znanja«, ki bo znanstvenikom, raziskovalcem in študentom omogočal dostop do raznovrstnih elektronskih virov in storitev. Pred začetkom projekta je knjižnica leta 2007 med znanstveniki izvedla študijo uporabnikov, ki je pokazala, da le-ti pričakujejo hiter in enostaven dostop do virov in storitev, in sicer z enega mesta. Avtor je podrobneje predstavil tehnične in vsebinske vidike gradnje portala in izpostavil nekaj prednosti spletne programske rešitve Primo¹⁰.

Tudi **Wendy Pradt Lougee** iz univerzitetne knjižnice Univerze v Minnesoti¹¹, je s svojim referatom »Aligning the library as strategic asset« poudarila nujnost prilagoditve znanstvenih knjižnic potrebam digitalnega okolja. Knjižnice morajo temeljito spremeniti paradigmo svoje dejavnosti, od zbirateljic informacijskih virov se morajo preoblikovati v soustvarjalke novega znanja, njegovega razširjanja in uporabe. Večletni projekt Univerze Minnesota je bil usmerjen na preoblikovanje organizacijskega modela knjižnic univerze. Univerza ima 5 kampusov (skupaj 51.000 študentov) s štirinajstimi knjižnicami, skupaj 6,2 milijona enot gradiva in 360 zaposlenih. S posebno študijo so najprej proučili vedenje uporabnikov (študentov in zaposlenih) v procesu znanstvenega komuniciranja ter na osnovi rezultatov oblikovali storitve za ciljne skupine uporabnikov.

Isidoro F. Aguillo Caño, vodja laboratorija za spletoometrijo (webometrics) pri španskem nacionalnem raziskovalnem svetu¹² in urednik revije Sybermetrics, je v referatu »Your Institution's Footprint in the Web« predstavil vpliv spleta na dejavnost raziskovalcev, ki med seboj ne komunicirajo več le v formalni obliki - prek končnih objav rezultatov znanstvenoraziskovalnega dela, ampak vse bolj neformalno, v vseh fazah raziskovalnega procesa, in na različne načine (prek e-pošte, blogov, forumov itd.). Klasično objavljane rezultate v tiskanih znanstvenih časopisih vse bolj zamenjujejo elektronske publikacije, vse več znanstvenih skupnosti zagovarja prost dostop do znanstvenih objav. Takšen razvoj zahteva tudi uvajanje novih metod vrednotenja znanstvenega dela in proučevanja znanstvenega komuniciranja.

Problem današnjih iskalnikov (npr. Live Search, Google Scholar) je v tem, da ne zajamejo tistih rezultatov znanstvenoraziskovalnega dela, ki nastanejo pred objavo rezultatov, saj le-ti večinoma niso ustrezno indeksirani. Raziskovalne ustanove ne le raziskujejo, temveč tudi poučujejo, pripravljajo posvetovanja in so vključene v različne družbene aktivnosti, v sklopu katerih nastane mnogo del in podatkov, ki bi bili zanimivi tudi drugim raziskovalcem, a jih le-ti ne najdejo, ali pa sploh niso bila objavljena v digitalni obliki. Zato bi bilo potrebno vzpostaviti nove merljive kriterije o aktivnosti, vplivu in uporabi rezultatov znanstvenoraziskovalnega dela v spletnem okolju. Programska oprema že obstaja¹³ (TouchGraph, CartOO, Alexa, Exalead, Google Analytics itd.), prav tako spletni kazalci, s pomočjo katerih merimo aktivnosti raziskovalcev in raziskovalnih organizacij.

Referent je opozoril tudi na trenutno dostopne analize in vrednotenja (t. i. webometrics ranking) znanstvenoraziskovalne dejavnosti univerz, ki kažejo, da 50 % vseh virov prihaja iz Severne Amerike. Razlog za to ni v tem, da bi omenjeno geografsko področje bilo (intelektualno) bogatejše od ostalih predelov sveta, ampak preprosto v tem, da je dejavnost ostalih univerz preslabo predstavljena na spletu. Govorili bi lahko o digitalnem prepadu med najboljšimi ameriškimi in evropskimi univerzami.

8 Več o mednarodnem projektu digitalizacije rokopisa Codex Sinaiticus dostopno na: <http://www.codexsinaiticus.org>.

9 Glej: <http://www.ethbib.ethz.ch/>.

10 Glej: <http://www.primo-solutions.co.uk/>.

11 Glej: <http://www.lib.umn.edu/>.

12 Laboratorij se ukvarja z razvojem kazalcev za merjenje raziskovalne dejavnosti ter raziskovanjem procesov znanstvenega komuniciranja.

Glej: <http://internetlab.cindoc.csic.es/>.

13 Glej: <http://www.webmetrics.info/>.

Michael Jubb, direktor neodvisne organizacije za proučevanje in promocijo informacijske dejavnosti v raziskovalni sferi (Research Information Network, RIN, London¹⁴), je v referatu »The Costs of Scholarly Communications and How We Meet Them« predstavil osnovne funkcije sistema znanstvenega raziskovanja in udeležence, ki so vključeni v raziskovalni proces (raziskovalci, raziskovalne organizacije, financerji, založniki, ponudniki programske podpore, knjižnice, komercialni ponudniki informacij). Opozoril je, da se je sistem znanstvenega komuniciranja v zadnjih letih dramatično spremenil, da pa o stroških tega procesa vemo zelo malo. Vprašal se je, kakšna je danes cena znanstvenega komuniciranja in predstavil izsledke raziskave, ki je bila leta 2008 opravljena v Veliki Britaniji¹⁵. Avtorji so analizirali stroške vseh aktivnosti, ki potekajo v okviru priprave, objave, razširjanja, zagotavljanja dostopa in uporabe 1,6 milijona recenziranih znanstvenih člankov, ki nastanejo vsako leto. Zanimalo jih je tudi, kako bi na stroške vplivale morebitne spremembe v procesu publiciranja, npr. opustitev tiskanih različic znanstvenih časopisov, nadomestila avtorjem za prost dostop do njihovih del, plačevanje recenzentskega postopka, nenehna rast obsega znanstvenega publiciranja. Del raziskave se je nanašal tudi na vprašanje, kako zagotoviti kakovosten input in output informacij - kako uspešno in učinkovito v znanstvenoraziskovalnem procesu delujejo organizacije (tudi knjižnice), ki zagotavljajo dostop do informacij in razširjanje rezultatov dejavnosti. Rezultati raziskave so namreč pokazali, da raziskovalci vedno manj časa (in sredstev) porabijo za samo raziskovanje in vedno več za iskanje in prebiranje literature ter pripravo znanstvenih poročil in prispevkov. Avtor je opozoril, da bodo stroški znanstvenoraziskovalnega procesa v prihodnje še naraščali, ker pa ni pričakovati bistvenega zmanjševanja stroškov na strani samega publiciranja znanstvenih časopisov, bodo cenovno prizadeti končni uporabniki, tako raziskovalci (bralci) kot knjižnice.

Anne Petry-Eberle, vodja oddelka za zagotavljanje in uporabo informacij v avtomobilski korporaciji Daimler AG (skupaj zaposlenih prek 272.000, od tega 11.000 na področju raziskav in razvoja), je v prispevku »Outsourcing Information Services« predstavila izkušnje podjetja pri uporabi zunanjih informacijskih stori-

tev. Podjetje je leta 2007 analiziralo možnosti za zmanjšanje fiksnih in variabilnih stroškov zagotavljanja informacij, in se odločilo, da dejavnost ne razvijajo več v okviru lastne knjižnice oziroma informacijskega centra, ampak jo prenesejo na zunanje izvajalce. Knjižnični portal tako le integrira dostop do različnih zunanjih servisov, ki so vključeni v organizirano mrežo. Z novim poslovnim modelom so tudi naročanje revij prenesli na najeto podjetje, ki jim z ustreznim programsko opremo omogoča dostop do zelenih e-virov (40 dobaviteljev) in kontrolo dostopa do le-teh. S t. i. mehкими metodami (upokojevanje, dodatno izobraževanje, prerazporejanje zaposlenih) so število knjižničnega osebja zmanjšali s 7 na 1,5. Reorganizacija je zahtevala temeljito spremembo delovnih nalog zaposlenih v knjižnici, notranjo reorganizacijo in uvedbo ustreznih tehnoloških rešitev.

Hendrik Speck, predavatelj za področje digitalnih medijev na Univerzi za uporabne vede Kaiserlautern, je v referatu »Attention based economies - the economic value of Google Scholar and Co.« predstavil porast uporabe Googla, ki ga je v letu 2008 uporabljalo že 89,2 % vseh spletnih uporabnikov v Nemčiji, in porast različnih orodij, ki jih razvija Google. Opozoril je tudi na spremenjeno vlogo založnikov in knjižnic znotraj vse bolj »omrežene« družbe ter izpostavil vprašanje sodelovanja knjižnic z Google Book Search in Google Scholar.

Heike Neuroth in **Laurent Romary** (Digitalna knjižnica Max-Planck) sta z referatom »Services for the eHumanities« predstavila možnost virtualnega globalnega interdisciplinarnega sodelovanja znanstvenikov, in sicer nemška projekta TextGrid¹⁶ in eSciDoc¹⁷, ki imata za cilj izgradnjo virtualnega raziskovalnega okolja za znanstvenike s področja humanistike. Predpostavljata zbiranje, shranjevanje in uporabo ne le končnih rezultatov raziskav, temveč tudi pridobivanje in shranjevanje podatkov, ki nastajajo v različnih fazah raziskovalnega procesa.

Lee Dirks, direktor Microsoftovega oddelka za področje znanstvenega komuniciranja, je v referatu »eResearch, Semantic Computing and the Cloud: Towards a Smart Cyberinfrastructure for eResearch«

14 Glej: <http://www.rin.ac.uk/>.

15 Dostopno na: [http://www.rin.ac.uk/files/Income-&-cost-flows-report-\(full-version\)-final.pdf](http://www.rin.ac.uk/files/Income-&-cost-flows-report-(full-version)-final.pdf).

16 Glej: <http://www.textgrid.de/beta.html>.

17 Glej: <http://www.esidoc.org/JSPWiki/en/Overview>.

predstavil poglede in aktivnosti podjetja Microsoft na področju raziskovalne dejavnosti. E-raziskovanje bo v prihodnosti močno odvisno od sodelovanja raziskovalnih skupin širom sveta, ki potrebujejo programska orodja za ustvarjanje, arhiviranje, razširjanje, dostop, izmenjavo in vrednotenje znanstvenih informacij. Avtor je predstavil servise Swivel¹⁸, »Many Eyes«¹⁹, »Gapminder«²⁰, »Freebase«²¹, SkyServer²², GalaxyZoo²³ itd. ter izpostavil nekaj značilnosti e-znanosti in e-raziskovanja v prihodnosti: prost dostop do znanstvenih besedil in podatkov ne bo več izjema ampak pravilo; publikacije bodo živi dokumenti, s povezavami do aktualnih podatkov in ustreznih programskih orodij; uveljavile se bodo nove oblike recenziranja (per-review) in socialnega mreženja; blogi in wikiji bodo postali vsakdanje orodje raziskovalcev; nacionalna in mednarodna digitalna skladišča (repozitoriji) bodo postala ključna sestavina kiberinfrastrukture (cyberinfrastructure); trajno ohranjanje in zagotavljanje dostopa bo nujni del življenjskega cikla znanstvenih informacij; programska orodja se bodo razvijala v smeri zagotavljanja podpore spletni analizi podatkov, vizualizaciji in razširjanju znanstvenih informacij.

Herbert Van de Sompel, trenutno zaposlen v Los Alamos National Laboratory, Research Library (New Mexico, ZDA), je na simpatičen način predstavil projekte, v katerih je sodeloval v zadnjih desetih letih, njihove rezultate pa kot orodja za dostop do znanstvenih informacij uporabljamo danes. Seznanil nas je z nastajanjem orodij: SFX, openURL, OAI-PMH, OAI-ORE, info URI, ReUse, SWORD, djatoka in MESUR.

Elisabeth Niggemann, direktorica nemške nacionalne knjižnice, je predstavila projekt »Europeana: connecting cultural heritage«, v katerega so vključene knjižnice vseh držav Evropske skupnosti. Portal zagotavlja dostop do več kot 4 milijone digitalnih dokumentov. Namen Europeane²⁴ je z enega mesta zagotoviti dostop do evropske kulturne dediščine, ki jo hranijo knjižnice, muzeji, arhivi in arhivi avdiovizualnih gradiv.

Aktualna predsednica IFLE **Claudia Lux** je v prispevku »The global library challenge - eLibraries on the Agenda« predstavila globalne izzive, s katerimi se sre-

čujejo knjižnice. Najprej je na kratko predstavila značilnosti razvoja knjižnic nekoč in danes, nato pa opozorila na nekatere dejavnike, ki danes bistveno vplivajo na organizacijo in delovanje sodobnih knjižnic (hiter tehnološki razvoj, spremembe v potrebah in značilnostih uporabnikov, spremembe v ekonomskem okolju knjižnic, finančna kriza itd.). Vprašanje je, če so knjižnice pripravljene na izzive in sposobne biti del družbe znanja. Poudarila je, da so knjižnice najbolj demokratična mesta za dostop do informacij in pomemben dejavnik zmanjševanja t. i. digitalnega prepada, ki ločuje informacijsko bogate oziroma revne države.

Leo Waaijers, samostojni svetovalec in član svetovalnega odbora evropskega projekta DRIVER, je z referatom »IR also means institutional responsibility« predstavil nekaj temeljnih značilnosti sodobne znanstvene skupnosti, znotraj katere se vedno bolj uveljavlja paradigma prostega dostopa do izsledkov znanstvenega dela. Opozoril je na možne modele reševanja avtorsko-pravnih vprašanj in razmerij med avtorji, založniki, financerji raziskav in knjižnicami. Izpostavil je politiko Združenja evropskih univerz, ki svojim 800 članom priporoča, da zagotovijo čim bolj enostaven dostop do rezultatov znanstvenoraziskovalne dejavnosti, in tudi politiko Evropske komisije, ki v okviru sedmega okvirnega programa raziskav zahteva, da prejemniki finančnih sredstev v določenem časovnem obdobju po zaključku raziskav zagotovijo prost dostop do znanstvenih rezultatov.

Joan K. Lippincott, pomočnica izvršnega direktorja Združenja za mrežno povezanost informacije (CNI, Washington), je v referatu »The role of information professionals in e-research« razmišljala o vlogi knjižnic in informacijskih specialistov v procesu e-raziskovanja. Znanstveniki v raziskovalnem procesu ustvarjajo velike količine podatkov, ki naj bi bili dostopni celotni raziskovalni skupnosti. Knjižnice bi morale biti vključene v oblikovanje metapodatkov, zagotavljati bi morale izobraževanje in pomoč pri iskanju virov, aktivno sodelovati v raziskovalnih projektih, zagotavljati hranjenje in trajno ohranjanje izsledkov raziskav ipd. Avtorica se je vprašala, če so knjižničarji v univerzitetnih knjižnicah že pripravljene na prevzemanje nove vloge v e-

18 Glej: <http://www.swivel.com/>.

19 Glej: <http://manyeyes.alphaworks.ibm.com/manyeyes/>.

20 Glej: <http://www.gapminder.org/>.

21 Glej: <http://www.freebase.com/>.

22 Glej: <http://cas.sdss.org/dr7/en/>.

23 Glej: <http://www.galaxyzoo.org/>.

24 Glej: <http://www.europeana.eu>.

raziskovanju oziroma ali so znanstveniki že pripravljeni sprejeti knjižničarje kot partnerje. Predstavila je tudi nov podiplomski izobraževalni program na Univerzi Illinois Urbana-Champaign »Data Curation«²⁵, ki usposablja strokovnjake za upravljanje z znanstvenimi informacijami v knjižnicah.

Rudi Schmiede, profesor sociologije na tehnološki univerzi Darmstadt v Nemčiji, je v referatu »Upgrading Academic Scholarship« predstavil vidik raziskovalcev, ki se srečujejo z veliko količino virov informacij, dostopnih v digitalni obliki. Kljub temu je na nekaterih področjih (družboslovje in humanistika) veliko gradiva zelo težko dostopnega, saj obstaja le v klasični obliki. Vprašanje je, kakšna je vloga visokošolskih knjižničarjev pri zagotavljanju raziskovalne infrastrukture v najširšem smislu; ne le pri zagotavljanju virov in dostopa do njih, ampak tudi pri ustvarjanju novega znanja, njegovem širjenju, informacijskem opismenjevanju študentov, svetovanju pedagoškemu delavcu itd. Avtor je bil kritičen tudi do obstoječega pedagoškega procesa na univerzah, kjer študentov naj ne bi usposobili za samostojno raziskovalno delo.

Anne Lipp, vodja oddelka za knjižnične storitve in informacijski sistem za znanost v okviru nemške raziskovalne fundacije (DFG²⁶), je z referatom »Information Infrastructures in Germany – Perspectives of the DFG« najprej predstavila dejavnost njenega oddelka, katerega namen je vzpostaviti učinkovite informacijske storitve in informacijsko infrastrukturo za potrebe nemških raziskovalcev, ki delujejo v okviru univerz in raziskovalnih inštitutov. Oddelek se ukvarja s projekti s področja licenciranja, digitalizacije, prostega dostopa do izsledkov znanstvenoraziskovalne dejavnosti in gradnje virtualnega raziskovalnega okolja²⁷. Nemška raziskovalna fundacija financira različne raziskovalne projekte in koordinira njihovo izvajanje, podeljuje štipendije in nagrade, promovira mlade raziskovalce, financira nakup raziskovalne opreme, znanstvene konference itd. Avtorica je izpostavila tudi nekaj aktualnih projektov, v katere so vključene nemške knjižnice (gradnja digitalnih skladišč in arhivov, digitalizacija gradiv, nakup elektronskih virov, zbiranje primarnih podatkov raziskav).

Mario Campolargo, predstavnik Evropske komisije (Direktorat za informacijsko družbo in medije), je v svojem prispevku »Europe shaping 2020's science: e-infrastructures for scientific data« predstavil novo vizijo znanosti v družbi znanja. Nova tehnologija omogoča nove, globalne izzive, ki spreminjajo način gledanja na znanost in raziskovalni proces. Znanost postaja globalna, kar terja sodelovanje med znanstveniki, interdisciplinarnost in zagotavljanje dostopa do raziskovalnih dosežkov. Evropska komisija si s financiranjem različnih projektov prizadeva krepiti evropsko e-infrastrukturo, raziskovalni output in dostopnost znanstvenih informacij²⁸. Trenutno so aktualni projekti gradnje digitalnih skladišč znanstvenih informacij, čemur je Evropska komisija v sedmem okvirnem programu namenila 4 milijone evrov.

Delavnice

V okviru delavnice »**Knjižnica kot (virtualni) učni prostor**« so bile predstavljene značilnosti učenja in uporabe e-publikacij v digitalnem okolju ter spremembe v informacijskem vedenju študentov in raziskovalcev²⁹. V procesu e-izobraževanja so bile izpostavljene tudi spremembe v vlogi pedagoškega osebja in zaposlenih v knjižnicah. Zlasti zanimiv je bil prikaz nekaterih britanskih univerzitetnih okolij (Warwick, Glasgow, Sheffield) in aktivnosti njihovih knjižnic, ki se v sodelovanju z računalniškimi centri, proizvajalci medijskih izdelkov, izobraževalnimi in študentskimi organizacijami spreminjajo v centre za ustvarjanje, razširjanje in uporabo informacij. Poudarek delavnice je bil na digitalnem okolju, na novih načinih in oblikah učenja, pa tudi na potrebi po korenitih spremembah visokošolskih knjižnic in knjižničarjev³⁰.

Problematiki merjenja na področju znanstvenih informacij je bila namenjena delavnica »**Metrika za znanstvene informacije**«. Frank Scholze, predstavnik deželnega ministrstva za znanost, je v referatu »Usage data and metrics for scholarly publications« predstavil problem prostega dostopa do znanstvenih objav in merjenja njihove vrednosti (dejavniki vpliva, Hirschev indeks, y-indeks itd.). V preteklosti so se objave najpogosteje vrednotile s pomočjo dejavnika vpliva (IF, impact factor), vendar pa obstoječa orodja zaradi različnih oblik

25 Glej: <http://cirss.lis.illinois.edu/CollMeta/dcep/SummerInstituteHumanities.htm>.

26 Glej: <http://www.dfg.de/en/>.

27 Glej več:

http://www.dfg.de/forschungsfoerderung/wissenschaftliche_infrastruktur/lis/download/allianz_initiative_digital_information_en.pdf.

28 Glej: www.cordis.europa.eu/fp7/ict/e-infrastructure.

29 Glej: Information behaviour of the researcher of the future, 2008. Dostopno na:

<http://www.ucl.ac.uk/infostudies/research/ciber/downloads/ggexecutive.pdf>.

30 O novi vlogi visokošolskih knjižnic glej več: <http://www.jisc.ac.uk/media/documents/events/2009/03/libraryoffuture-fintryam.pdf>.

in načinov publiciranja v elektronskem okolju ne sledi več potrebam. Zlasti IF je v preteklosti izredno vplival na način vrednotenja raziskovalcev in nakup revij. Avtor predlaga, da bi se avtorje vrednotilo ne le na osnovi citiranja ampak tudi glede na uporabo njihovih objav, glede na število prenesenih člankov ipd. Dirk Lewandowski je v referatu »How can Library Materials be Ranked in the OPAC?« predstavil možne načine ocenjevanja online katalogov - OPAC-ov. V kritiki knjižničnih katalogov je poudaril njihovo nepopolnost (npr. ne vsebujejo podatkov o člankih, le o revijah), pomanjkanje novih načinov iskanja (iskanje prek spletnih vmesnikov), ni orodij za vrednotenje bibliografskih enot, ne upoštevajo se potrebe sodobnega uporabnika, ki želi z enim in enostavnim iskanjem najti vse. Zato bi bilo nujno potrebno obstoječe kataloge nadgraditi s pomočjo orodij Web 2.0.: v gradnjo kataloga vključiti tudi sodelovanje uporabnikov (ocenjevanje, indeksiranje), povečati nabor bibliografskih podatkov ter omogočiti hkratno iskanje po OPAC in spletu. Uporaba iskalnika bi morala biti enostavna za vse uporabnike, brez predhodnih izobraževanj. Ker danes OPAC-i ne ponujajo vrednotenja zadetkov (kot jih spletni iskalniki), avtor predlaga prenos orodij, ki že obstajajo: tekstovno ujemanje (vendar je v OPAC-ih premalo podatkov za tovrstno aktivnost), popularnost (upoštevanje izposoje, citiranja ...), pregleda zadnje posodobitve, ujemanje glede na lokacijo (zadeti iz uporabniku najbližje knjižnice).

Razvoju na področju iskanja informacij je bila posvečena delavnica »**Nove možnosti obdelave in iskanja informacij**«. Seznanili smo se z načini avtomatskega zagotavljanja metapodatkov ter možnostmi ustvarjanja novih vsebin in oblikovanja iskalnih izrazov (tagiranje) s strani uporabnikov. Uvajanje orodij Web 2.0 je priložnost tudi za knjižničarje, ki morajo uporabnike spodbujati, da sodelujejo pri dopolnjevanju online katalogov in ustvarjanju socialnih omrežij. Zanimiva je bila tudi predstavitev stanja in načrtov na področju gradnje digitalne knjižnice in digitalnega skladišča (rezpozitorija) visokošolskih in specialnih knjižnic nemške zvezne dežele Severno Porenje-Vestfalija³¹, ki jo vodi univerzitetni knjižnični center v Koelnu³². V virtualni knjižnici sodelujejo tudi nemške splošne knjižnice. Za upravljanje digitalnih objektov je center pridobil programsko orodje DigiTool (ExLibris). Portal digitalne knjižnice

DigiBib omogoča zbirno (združevalno) iskanje po različnih zbirkah digitalnih dokumentov.

Zaključki

Hans Geleijnse, direktor centra za knjižnične in IT storitve pri Univerzi Tilburg (Nizozemska), je ob zaključku konference podal pregled predstavljenih referatov in poudaril, da so knjižnice v novem okolju e-znanosti oziroma e-raziskovanja sicer dejavne (»žive«), vendar pa morajo svoje storitve dvigniti na višji nivo. Okolje pa mora spoznati, da knjižnice v znanstvenoraziskovalnem procesu prispevajo dodano vrednost in ne predstavljajo le enega od stroškov. Knjižnični delavci morajo od stare paradigme, v kateri je dejavnost usmerjena na zbirke, publikacije, posredovanje dokumentov itd., preiti na novo paradigmo, ki predpostavlja razumevanje znanstvenega, izobraževalnega in učnega procesa, poznavanje vedenja znanstvenikov in uporabe informacij v vseh fazah znanstvenoraziskovalnega dela, aktivno vključevanje v raziskovalno skupnost in gradnjo virtualnega raziskovalnega prostora. In kakšne kadre potrebujejo knjižnice, da bi v okviru nove paradigme lahko igrale vidno vlogo? Knjižničarji potrebujejo nova znanja in kompetence ter zavedanje, da je v virtualnem raziskovalnem prostoru potrebno iskati nove vloge in partnerstva. Knjižničarji postajajo tvorci metapodatkov, skrbniki podatkovnih zbirk, svetovalci pedagoškemu osebju in študentom, graditelji digitalnih zbirk in knjižnic. Geleijnse je konferenco zaključil z besedami: »Gremo dalje in nadgradimo naše e-knjižnice!«

Udeležbo na konferenci sta nama omogočili Zveza bibliotekarskih društev Slovenije in najini delovni organizaciji, tj. Narodna in univerzitetna knjižnica in Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani.

Melita Ambrožič

Narodna in univerzitetna knjižnica

melita.ambrozic@nuk.uni-lj.si

in

Maja Božič

Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani,

Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

maja.bozic@gozdis.si

31 http://abderos.hbz-nrw.de/Digibib?SERVICE=SESSION&SUBSERVICE=GENLOGIN_JS&LANGUAGE=en.

32 http://www.deutschland.de/link.php?lang=2&link_id=1168.

OBISKALI SMO DVE KNJIŽNICE POD ŠMARNO GORO

Pod Šmarno goro imamo šest knjižnic pravi naslov zbornika, ki je izšel ob petdesetletnici Knjižnice Šiška (Knjižnica Šiška, 2006); na srečanju mladinskih knjižničarjev, 13. maja letos, smo obiskali le dve, Knjižnico Šiška in Knjižnico Medvode.

Strokovne srede potekajo vsako drugo sredo od oktobra do aprila v organizaciji MKL, Pionirske – centra za mladinsko književnost in knjižničarstvo. Toda majsko srečanje vsako leto pripravi ena od drugih slovenskih splošnih knjižnic, letos pa sta bili kar dve. Pravzaprav je bila lani, ko smo se dogovarjali za srečanje, to le ena, namreč Knjižnica Šiška, katere ena od enot je bila Knjižnica Medvode. Toda medtem se je Knjižnica Šiška 1. junija 2008 združila v Mestno knjižnico Ljubljana, Knjižnica Medvode pa je 1. aprila 2009 postala samostojna knjižnica.

65 mladinskih knjižničarjev z vseh koncev Slovenije se nas je zbralo v **Knjižnici Šiška**, v novi stavbi na Trgu komandanta Staneta 8, ki je doživela odprtje 2. aprila lani. Najprej nas je pozdravila **mag. Jelka Gazvoda**, direktorica Mestne knjižnice Ljubljana, ki je med drugim izrazila navdušenje nad tem, da se mladinski knjižničarji vsako leto v maju srečamo v drugi knjižnici in tako spoznavamo vedno nova okolja, v katerih opravljamo enaka oz. podobna dela. Veselje nad druženjem je pohvalila tudi **mag. Tilka Jamnik**, vodja nacionalnih projektov v Pionirski: skozi vse šolsko leto smo povezani v več nacionalnih projektih, majsko srečanje je tako na nek način tudi praznovanje ob njihovih zaključkih. Med nami sta bila tudi **Janez Dolinšek** iz Knjižnice Domžale in **Gregor Škrlič** z OŠ Prule, dva knjižničarja, ki sta bila izžrebana med organizatorji Moje naj knjige in nagrajena s tem izletom (tri izžrebane knjižničarke žal nagrade zaradi obilice dela niso mogle izkoristiti).

Marjeta Kamenšek, vodja Knjižnice Šiška, nam je na kratko orisala zgodovino Knjižnice Šiška in prizadevanja za preselitev v nove prostore. Odkar so se preselili, so se povečali obisk bralcev in izposoja, pa tudi vpis novih članov in obisk prireditev.

Moja Poberaj, vodja mladinskega oddelka, nam je

nato predstavila dejavnosti za mlade. Ure pravljic pripravljajo vsak teden, ostale dejavnosti imajo razporejene takole: enkrat so to ustvarjalnice (izdelki so razstavljeni ob vhodu v knjižnico), drugič kinološke urice, tretjič afriške pravljice in četrtič pravljice v angleščini (ki jih izvaja zunanja sodelavka). V enoti Gameljne pa imajo tudi pravljicne ure z izšolanim terapevtskim psom Galom za otroke. Potem smo si ogledali film *Knjižnica Šiška, dober dan!* (ta film in kinološke urice smo nekateri spoznali kot primera dobre prakse že na letošnji februarski strokovni sredi).

Nato smo se sprehodili po knjižnici, si ogledali mladinski oddelek in pravljicno sobo ter se pošteno podprli z malico.

Sledila je vožnja z avtobusom do Medvod. Knjižnica leži na sotočju Save in Sore. Pričakala nas je v.d. direktorice **Meta Potočnik** s svojimi sodelavci, nas pozdravila in nas opozorila na slikanico *Povodni mož v knjižnici* Nadje A. Koglot Pupils, njihove bralke (Medvode: Trip, 2009). Ogledali smo si okroglo stavbo, ki je bila namensko zgrajena leta 1993 - pri tem nas je ves čas snemala TV Medvode – in se nato posešli v čitalnici. **Tatjana Mavrič** je vodila pogovor z **Dušico Kunaver**, zbirateljico ljudskega blaga, ki je med drugim skupaj s sodelavci Knjižnice Šiška, in še posebej prav s Tatjano Mavrič, leta 2006 pripravila zbirko ljudskih *Pod Šmarno goro nekoč* (D. Kunaver, samozaložba, 2006). Dušica Kunaver nas je s svojim širokim znanjem in nalezljivim žarom prepričala, da živimo v »usodnem« čas, ko so med nami še starejši ljudje, ki so živeli v stiku z naravo in bajeslovnimi bitji, ročno obdelovali zemljo in praznovali po starih šegah in navadah. Prav na nas, knjižničarjih je, da ohranimo to bogato izročilo v zapisih na sodobnih medijih in jih na pravi način in navdušeno predamo mlajšim rodovom.

Nato smo se odpravili na avtobusni ogled zanimivosti občine Medvode: peljali smo se pod Šmarno goro in slišali pripovedko o tem, kako jo je naredil velikan Hrust, zvedeli smo za topli vrecelc Stražo in se zazrli proti Zavrhu, kjer je rojstna hiša župnika in triglavskega pesnika Jakoba Aljaža. Na griču nad Smednikom

smo videli razvaline starega gradu, pod njim pa renesančni dvorec, v katerem je bil več let tudi prevzgojni dom. Peljali smo se ob Zbiljskem jezeru, ki je leta 1953 nastalo kot akumulacijsko jezero na Savi ob izgradnji elektrarne Medvode. Prišli smo na rob Sorškega polja, ki ga v eni svojih pesmi pozdravlja tudi Simon Jenko, rojen na Podreči, in na Jeprco, kjer se dogaja njegova zgodba *Jeprški učitelj*. Nato smo se vrnili v Medvode in se pri tem spomnili, da to ime pravzaprav pomeni Mezopotamija in da »evropska Mezopotamija« leži na meji med Srednjo Evropo in Balkanom (če še drži, da ju razmejuje reka Sava). Potem smo krenili proti Polhograjskim Dolomitom, mimo baročnega gradu Goričane in tovarne Celoluzza (del obratov predstavlja tehnično dediščino), skozi vas Sora (kjer je nekaj let služboval Fran Saleški Finžgar in snov za svoje dramsko besedilo *Veriga* črpal iz preprirov med kmetoma v bližnji vasi Svetje), skozi Ločnico na Topol (Katarino), kjer smo v gostilni Dobnikar ob

toplem obroku pravzaprav zaključili naše srečanje.

Vodji območne enote MKL Marjeti Kamenšek in v.d. direktorice Knjižnice Medvode Meti Potočnik, vodji mladinskega oddelka Mojci Poberaj in bibliotekarki Tatjani Mavrič ter vsem sodelavcem obeh knjižnic gostiteljic se prisrčno zahvaljujemo za strokovno bogat dan, obarvan z žlahtno tradicijo, ki je bil tudi sicer zelo prijeten. Zavedamo se, da je organizacija in izpeljava takšnega srečanja precejšen zalogaj. Naj jim bo v zadovoljstvo dejstvo, da smo odnesli s srečanja lepe vtise o dveh knjižnicah izpod Šmarne gore, ki sta – podobno kot Gora – ves čas povezani z Ljubljano in z njeno – zdaj – Mestno knjižnico Ljubljana.

Tilka Jamnik

Mestna knjižnica Ljubljana

Center za mladinsko književnost in knjižničarstvo

32. KONFERENCA UKSG

Torquay, VB, 30.03.- 02.04.2009

POROČILA

Konec letošnjega marca in v začetku aprila je v prijetnem letoviškem kraju Torquay (<http://www.torquay.com/new/index.asp>) ob Rokavskem prelivu (grofija Devon) potekala 32. konferenca UKSG. Letošnje konference se je udeležilo več kot 600 predstavnikov knjižnic, založnikov in drugih organizacij – članic UKSG.

Skupina je nastala iz Britanskih knjižnic, ki pa se jim sedaj pridružuje tudi veliko knjižnic in organizacij povezanih s knjižnicami od drugod, predvsem iz skandinavskih držav, ZDA, Kanade, Kot že ime pove, se ta skupina ukvarja predvsem s problematiko nabave serijskih publikacij ter pomaga svojim članicam pri nabavi oz. jih združuje z namenom zagotavljanja boljše nabavne politike. Prav tako pomaga vsem članicam z medsebojnim izmenjevanjem izkušenj.

Osnovna tema letošnje konference je bila namenjena **e-knjigam**. Ker je CTK kot edina slovenska knjižnica članica te skupine, sem se konference udeležil kot njen predstavnik.

Morda na začetku čudi, da se skupina, "ukvarja" tudi z e-knjigami, pa nam iz vsebine predavanj in okroglih miz postane jasno, kako je prišlo do tega. Več povzetkov ("pp" predstavitev predavanj) in podrobnosti o sami konferenci najdete na spletni strani: <http://www.uksg.org/event/conference09>

Predavanja so bila organizirana tako, da je bilo možno spremljati vse vsebine, za okrogle mize pa se je bilo potrebno prijaviti predhodno, saj so se časovno prekrivale! Udeležil sem se predstavitev (predavanj) ter nekaterih okroglih miz. V nadaljevanju povzemam le vsebine, ki so se mi zdele zanimive

tudi za širše knjižničarsko področje in se mi zdijo vredne, da nanje opozorim tudi domače knjižničarsko okolje.

Predavanja:

Jan Velterop: vloga knjižničarjev se spreminja iz nekdanih ustvarjalcev informacij (katalogizatorjev) postajajo usmerjevalci, ki morajo z zaznavanjem uporabnikove informacijske potrebe le tega napotiti na ustrezen vir. Uporabniku morajo pomagati, da si ustvari t.i. helikopterski "copper view" nad skupinami informacij, kjer bi utegnil najti odgovor na svoje vprašanje. Pomagati uporabniku pri razumevanju – prepoznavanju povezav – t.i. "aha" efekt.

Joseph Janes: (edini predavatelj, ki ni uporabljal predstavitevnihi diapozitivov!!!) vendar je s svo-

jim predavanjem navdušil navzoče o čemer je pričal aplavz na koncu. Nekaj poudarkov:

- prihajamo iz sveta, ki ga vsi poznamo, v svet, kjer bo vse tako kot pri nas, pa vendar bo vse delovalo drugače;
- ni bistveno kam gremo, pač pa kako tja priti;
- vse se bo spremenilo – uporabniku ne bo več pomembna **oblika informacije** (tiskana ali e-vsebina, članek, knjige ali video posnetek, informacija v obliki grafa ali tabele), bistvena bo informacija sama! – bomo knjižničarji še katalogizirali?

Warren Holder: izkušnje Univerze v Torontu kjer vključujejo MARC formate za e-knjige v OPAC (zapise jim zagotavljajo ponudniki). Težave imajo s tistimi ponudniki, ki MARC zapisov ne nudijo. Vključitev e-knjig pa ni zmanjšala uporabe klasičnega

tiskanega gradiva. Raziskava o uporabi e-knjig na Univerzi:

- uporabniki NE iščejo e-knjig kot začetno iskanje, uporabijo če nanje na letijo,
- vendar pa E-knjige postajo vedno pomembnejši vir informacij.

Okrogle mize:

- E-books in academic libraries: zakaj kupujemo e-knjige, kateri model (posamezni naslovi vs. paketni nakup), katalogizacija vs. paketni vnos, katera platforma, licenciranje, uporaba EMR orodij, "... E-journals?, E-books? Who cares? – students: "Important is content!"
- OPAC 2.0 – glavna naloga – 4. Ranganathanov zakon: Prihranimo čas uporabniku!, "How can OPAC be fun?"

Druge ugotovitve:

- bralniki: ugotovitev ene od

okroglih miz - od navzočih ok. 40 udeležencev do sedaj uporabljali bralnik za e-knjige le 3 udeleženci,

- eden od trenutnih problemov angleških knjižnic je spremenjeno menjalno razmerje GBP : EUR oz. GBP : USD,
- veliko ukinitvev konzorcijev v ZDA v obdobju 2009/2010,

Udeležil sem se večine predavanj vendar je težko, predvsem pa bi bilo preobširno pisati podrobnejše povzetke. Zato vas vabim, da sami preverite zanimive vsebine na priloženi povezavi na spletno stran!

Za morebitne dodatne informacije pa me lahko pokličete ali mi pišete na e-naslov:

Matjaz-erzen@ctk.uni-lj.si

Matjaž Eržen

Centralna tehniška knjižnica
Univerze v Ljubljani

SKRIVNOSTI USTVARJANJA STROKOVNEGA IN ZNANSTVENEGA ČLANKA

poročilo Strokovnega srečanja, ki je bilo 13. marca 2009 v prostorih UKM

Z željo po novem znanju in dodatnih veščinah sem naslovila prošnjo vodstvu Univerzitetne knjižnice Maribor (UKM) za udeležbo na strokovnem srečanju v organizaciji UKM in Društva bibliotekarjev Maribor (DBM). Prošnji je bilo ugodeno in tako sem postala ena izmed 35 udeležencev strokovnega srečanja. Kljub velikemu pričakovanju, pa me je najedal črviček »Skrivnosti« iz naslova. Samostalnik »skrivnosti« laično povežem z neko prikrito, skrito dejavnostjo. Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) razlaga besedo skrivnosti

kot:

1. »kar se ne da razumeti, dojeti, pojasniti« in
2. »kar kdo ve, mu je zaupano in se ne sme pripovedovati drugim«.

Pa me »skrivnosti« iz naslova ne bi spodbudile k »nabiranju kilometrine«, kot so predavateljice nemalokrat imenovale pisanje besedil za objavo. K pisanju tega besedila so me spodbudile vsebine, napake in pomanjkljivosti v predstavljenih predavanjih.

Po ogorčenosti nad strokovnim srečanjem, ki pa ni povezana s pet-

kom 13., sem si vzela čas, da so se mi misli uredile. Dopusčam možnost, da sem kaj narobe razumela. Zato sem s časovnim razmikom zapisala nekaj o že imenovanem strokovnem srečanju.

Po elektronski pošti sem prejela vabilo na Strokovno srečanje v organizaciji DBM (katerega prireditelj se z veseljem udeležujem, saj so vsebinsko bogate in dobro organizirane) in UKM, kjer sem zaposlena kot bibliotekarka - strokovna referentka za del naravoslovja, medicine, agronomije in živilstva z bioteh-

nologijo. Po izobrazbi sem univerzitetna diplomirana biologinja. Vabilo je bilo korektno sestavljeno, vključno z imeni, priimki in akademskimi naslovi predavateljic. Do sedaj sem predavateljice poznala le po imenih, saj se jih v bibliotekarskih krogih večkrat omenja v povezavi z Oddelkom za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo Filozofske fakultet Univerze v Ljubljani (FF UL), Narodno in univerzitetno knjižnico (NUK) in v društvenih aktivnostih. Pričakovala sem, da bom na strokovnem srečanju deležna osvežitve že pridobljenih izkušenj (med študijem biologije in poklica bibliotekarke v UKM) in kot rezultat izobraževanja sem pričakovala novo znanje.

Žal pa se moja pričakovanja niso uresničila. Po štirih urah strokovnega srečanja nisem osvežila izkušenj in ne dopolnila znanja o pisanju strokovnega in znanstvenega članka. Tudi vzpodbude je bilo na srečanju izrečene bore malo, kljub temu, da je v spremnem dopisu k vabilu bilo zapisano, da bi se naj naučili pisno podajati lastne ideje. Žal je UKM za mojo udeležbo morala plačati kotizacijo, katere edini pozitiven rezultat je zvezek PowerPoint predstavitev, kamor sem si lahko še dopisala pripombe, pomisleke, dodatne elektronske naslove in dostope, izrečene misli, razlage, ...

1. predavanje: Kako pripraviti strokovni prispevek avtorice dr. Melite Ambrožič.

Po pozdravu in nekaj neformalnih stavkih, ki so vedno dobrodošli za preganjanje treme in prebijanje ledu med udeleženci in predavateljico, je

začela z vsebino. Večkrat je omenjala svoje študente in njihovo delo, kar me sprva še ni motilo, ko pa se je tema vsake toliko vrnila, mi je kot celota ostalo v spominu, da predavateljica ni zmožla preklopiti, da ne predava študentom bibliotekarstva, ampak kolegom s takšnimi in drugačnimi akademskimi naslovi in delovnimi izkušnjami.

Večkrat se mi kot bibliotekarki zгоди, da moram pripraviti in izvesti predavanje oz. predstavitev neke knjižnične vsebine za študente in za univerzitetne predavatelje, zdravnike in druge zdravstvene delavce, zaposlene na zavodih in raziskovalnih inštitutih, pa kljub isti vsebini in nemalokrat isti PowerPoint predstavitvi se po mojih merilih, način podajanja vsebine razlikuje glede na slušatelje. Pa ne zaradi razlik v akademskih naslovih, ampak enostavno zaradi razlik v predznanju, v izkušnjah, ali če ponovno uporabim besede predavateljic, zaradi njihovih razlik v kilometrini (= izkušnjah).

Naslednjo motečo rdečo nit predavanja sem zaznala kot predavateljico nepoznavanje termina »strokovno« in »znanstveno«, kar se doktorici s področja bibliotekarskih znanosti in predavateljici že omenjenega oddelka FF UL res ne bi smelo dogajati in ne dopustiti. Pa če bi se enkrat zgodilo, bi še sprejela kot »lapsus linguae«, se pa je kar nekajkrat ponovilo, torej ni bil le spodrsrljaj.

Najbolj pa me je presenetila izjava, ki jo bom le prosto povzela: ... strokovni članek je težje napisati kot izvorni ali pregledni znanstveni

članek. Nadaljevalo se je s skrajno omalovažujočo predstavitvijo kemijskih eksperimentov kot raziskovalne metode. Tudi vse preostale naravoslovne raziskovalne metode so za predavateljico merila zelo negativno ocenjene. Za primerjavo pa razen anketne metode in metode zgodovinskega pregleda ni omenila nobene, da bi poslušalec, ki ni družboslovno izobražen, izvedel še za kako drugo raziskovalno metodo (ki sem pa jo pričakovala, glede na predavateljico izobrazbo in naslov predavanja). Ravno na tem segmentu sem pričakovala novo znanje, da bi ga lahko sintetizirala s predhodnim naravoslovnim znanjem in z delovnimi izkušnjami bibliotekarke. Ampak kot že rečeno, nič od novega znanja, le razočaranje, da še vedno nekateri niso sposobni stopiti iz lastnega piedestala in spoštovati drugačnost naravoslovnih metodologij, miselnosti in kreativnosti.

Piko na i pa je predavateljica dosegla s »stokanjem« nad merili za habilitacije oziroma nad kazalci in merili za znanstveno in strokovno uspešnost. Kako lahko je naravoslovcem »dobliti pike skupaj«, ko vse objavljajo v tujini (spet je izrekla nekaj čez metodologije raziskovalnega dela v naravoslovju). Po predavateljicinem bi morala biti merila prilagojena glede na znanstveno področje. Saj v družboslovju, s tem tudi v bibliotekarstvu, kjer skrbijo za razvoj znanstvenega in strokovnega slovenskega jezika s področja v katerem delujejo ni enostavno objavljati v domači literaturi, ki je tako slabo ocenjena z omenjenimi merili. Moje osebno mnenje pa je, da v tujini nobenemu znanstveniku

s kateregakoli področja, ki hkrati tudi skrbi za slovenski jezik, ni težko objaviti, če le ima kaj (sveže, aktualne raziskovalne metode in nove interpretacije rezultatov). Le žal mi je študentov Oddelka za bibliotekarstvo in informacijsko znanost in knjigarstvo FF UL, saj po tako opranih možganih res ne bodo sposobni sodelovanja in kreativnega delovanja v interdisciplinarni skupini.

2. predavanje: Pišemo strokovna besedila : beležke za predavanje avtorice dr. Silve Novljan

V uvodu je predavateljica najavila, da bo predavanje kot delavnica. Posledično sem se za nekaj trenutkov razveselila, saj sem pričakovala aktivno udeležbo vsaj peščice udeležencev; za vse bi bila namreč izvedba aktivne udeležbe skoraj neizvedljiva. Pa od najave ni bilo nič, razen v zaključnem nagovoru povezovalke strokovnega srečanja mag. Sabine Fras Popovič, ko je bilo nekaj medklicev iz poslušalstva o kvaliteti predavanja dr. Novljanove.

O vsebini in sestavi povedanega na morem zapisati pravzaprav nič, saj je kljub zanimivi temi izzvenelo v prazno. Šele prebiranje natisnjenih sličic z besedilom me je spomnilo na pomembne točke, ki bi morale biti udeležencem jasno in glasno predstavljene in z rdečim podčrtane, da bi si jih sprva vtisnili v spomin vsi začetniki v pisanju in da bi se že pisočim razpihal prah ustaljenih navad. Prav pristop k pisanju (razmišljanje, povezovanje znanj, opazovanje dogajanj, ...), priprava ogrodja besedila in tehnična oprema besedila (oznaka slik, tabel, šte-

vilčenje poglavij, citiranje oz. navajanje literature, ...) so za začetnika in za že pisočega vedno trdi orehi, ki jih razlomi le aktivno sodelovanje pisočega, mentorja in urednika. Žal pa večkrat ostane dobra vsebina neobjavljena, ker je ime avtorja urednikom, uredniškim odborom, recenzentom in drugim strokovnjakom nepoznano. V tem kontekstu je bilo izrečeno čudenje, da se mentorji nekaterih diplomskih nalog iz FF UL na članek objavljen iz diplomskega dela podpišejo kot soavtorji. Po mojem predvidevanju se mentorji diplomskih nalog FF UL podpišejo kot soavtorji objavljenega članka iz diplomskega dela prav zato, da kandidatu odprejo vrata uredništva. Verjetno je bila diplomska naloga tako kvalitetna, da mentor brez težav da svoje ime na novo kvaliteto (članek).

Če povzamem, zelo pomembna tema je ostala neopazna.

3. predavanje: Od teksta do znanstvenega članka avtorice dr. Eve Kodrič-Dačić.

Vsebina in predavanje sta me pritegnila, saj je predavateljica osvetlila uredniško delo, delo recenzentov in sodelovanje z avtorji pri nastajanju besedil za objavo. Le za to predavanje lahko rečem, da mi je odstrlo nova obzorja v procesu pisanja in objavljanja besedil. Bilo je jedrnato, a žal kratko. Prav poznavanje dela in metod urednikovanja, bi lahko močno vplivala na popularizacijo pisanja in objavljanja bibliotekarjev. Tako pa je ostal strah pred »nepoznanim« urednikom.

Predlagala bi, če je le možno, da bi se izobraževanje nadaljevalo v smeri praktične izvedbe oziroma delav-

nice (v pravem smislu besede), kjer bi natančno spoznali urednikovanje, recenziranje in druge postopke iz ozadja, ki bi lahko zelo koristili pri pripravi kvalitetnega besedila, za katerega, kot se je izkazalo, ni pomembna le dobra ideja in znanje. S strokovnimi srečanji, kjer predavateljice kljub doseženim visokim akademskim in društvenim merilom ne zmorejo preseči svojih svetov, bo metodologija in vso preostalo delo na pripravi besedila za objavo za večino stanovskih (bibliotekarsko knjižničarskih) kolegov res ostalo na stopnji nerazumnega in nedojetega. Posledično pa bo tako ostalo z informacijsko pismenostjo, ki bi jo ravno mi – bibliotekarji in knjižničarji morali razvijati.

Zapisani so moji pomisleki in ideje.

Za branje nastajajočega besedila, popravke in pogovore se zahvaljujem sodelavki in sodelavcu Dajani in Borutu.

Zapisa: Boža Janžekovič,
univ. dipl. biol.,
Univerzitetna knjižnica Maribor,
boza.janzekovic@uni-mb.si
2. 4. 2009

BEREM! RAZMIŠLJAM! PIŠEM! IN KJE JE TUKAJ FINTA?

RAZMIŠLJANJA
IN KOMENTARJI

strokovno srečanje »Skrivnosti ustvarjanja strokovnega in znanstvenega članka«,
13. marec 2009, UKM, Maribor

Ideja za strokovno srečanje na temo ustvarjanje strokovnega članka se je porodila v igri besed in korektno odigranem dialogu. Knjižničarji praktiki nimamo prostora za objavlanje strokovnih razmišljanja, dosežkov in spoznanj. Knjižničarske novice so medij za objavlanje aktualnih novic na našem področju, revija Knjižnica objavlja večinoma znanstvene članke. V takšnem kontekstu je tekel prvi del pogovora. Še nekaj misli o Šolski knjižnici, ki objavlja različne kategorije prispevkov in vsebinsko občasno posega izza sten šolske knjižnice. Na koncu pa še o neobjavljenih in zavrženih strokovnih člankih. Odgovor na vse te misli je bil usmerjen v drugo smer in s poudarkom, da je najtežje dobiti dober strokovni članek. In ga tudi najtežje napisati. Ampak, če imaš vsebino, potem je vse ostalo skoraj le obrt pisanja. »Ja, pa nas dajte naučiti, kako naj napišemo dober strokovni članek«, je bil odgovor na odgovor in rodila se je ideja o strokovnem srečanju. Naj-

Slika 2: Darka Tancer Kajnih, Melita Ambrožič, Silva Novljan, Eva Kodrič-Dačić

prej samo o predavanju za eno popoldne, pa je ideja prerasla idejo in dobili smo strokovno srečanje, ki nam je skozi pogled štirih ustvarjalk na tem področju prineslo marsikaj zanimivega in zelo koristnega. Že v samem uvodu ne morem mimo zaključnih misli dr. Silve Novljan o smiselnosti vsebinsko tako zasnovanega srečanja: vsebine so koristne tako za tiste, ki bodo ustvarjali član-

ke, za tiste, ki jih v obdelavi obdelujejo in za tiste, ki v izposoji posredujejo informacije. Ločiti med seboj znanstveno, strokovno in poljudno besedilo se na prvi pogled zdi zelo enostavno, zahteva pa veliko znanja, hkrati pa je to ključnega pomena pri glavnih segmentih v knjižnici: nabavi, obdelavi in izposoji.

Slika 1: Udeleženci srečanja

Društvo bibliotekarjev Maribor je 13. marca 2009 v soorganizaciji z Mariborsko knjižnico in Univerzitetno knjižnico Maribor pripravilo strokovno srečanje z naslovom »Skrivnosti ustvarjanja strokovnega in znanstvenega članka«. Povabilu k sodelovanju so se prijazno odzvale dr. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan in dr. Eva Kodrič Dačić. Kolegicam, ki jih zelo dobro poznamo v knjižničar-

skih krogih, se je pridružila tudi Darka Tancer Kajnih, urednica revije *Otrok in knjiga*.

46 udeležencev iz različnih koncev Slovenije (med njimi jih je bilo kar nekaj iz drugih strok in je informacija o dogodku prišla do njih) in štiri predavateljice je na samem začetku ogrel tale citat: »*Lepo in obvezno je, da objavljaš doma, toda doma si lahko marsikaj povemo tudi po telefonu, ker nas je malo. Če hočeš videti, koliko si vreden, se moraš dati v presojo tujini.*« dr. Veljko Vlasisavljevič, strokovnjak za zdravljenje neplodnosti, *Večer*, 7. marec 2009, sobotna priloga, 2-5. Citat, ki se seveda nanaša na drugo stroko in specifikko na tem področju in je le drobec v intervjuju (torej, vzet iz konteksta), pa nosi delček provokativne note, ki dopušča širšo debato na to temo.

V uvodu prve številke revije *Knjižnica* lahko preberemo razmišljanje o razlogih za odlašanje izdajanja strokovnega glasila. Med finančnimi, tehničnimi in kadrovskimi je izpostavljen tudi strokovni, saj lahko preberemo, da je »glavni razlog vendarle v nas samih, v nezadostni vnemi in požrtvovalnosti za napredek slovenskega bibliotekarstva, zlasti pa za napredek in razvoj naše strokovne organizacije.« Besede, ki so bile zapisane pred petdesetimi leti, bi bile morda lahko napisane tudi v tem trenutku in tem času, pa vendar, ker se stvari spreminjajo, ker knjižničarji ustvarjamo vsebine, o katerim želimo in moramo spregovoriti in ker se zavedamo, da tiskano besedilo ostane in ker nas je malo preveč, da bi vse informacije izmenjali po telefonu, pišemo in se zavedamo, da moramo pisati. Pri tem pa naletimo na težave. Različne. Na eni strani smo praktiki z

veliko dozo praktičnih izkušenj pri ustvarjanju strokovnih vsebin in težko preklapimo način razmišljanja v znanstveno raziskovalni aparat, hkrati pa se ob tem sprašujemo, zakaj so naše izkušnje manj vredne kot izkušnje tujih avtorjev. Zakaj moramo vsako našo praktično izkušnjo v znanstveno-strokovnem besedilu podkrepiti še z izkušnjo nekoga drugega, po možnosti tuje- ga avtorja in ali to res moramo. Na drugi strani so člani strokovnih skladov, uredniških odborov, uredniki strokovnih in znanstvenih revij, ki iščejo in želijo nagraditi in objavljati dobre strokovne prispevke, saj po njihovem mnenju prav teh primanjkuje. In nekje vmes se znajdejo univerzitetni profesorji, ki že vse od prvega letnika dalje razlagajo študentom, da je pisanje član- kov zgolj obrt, če imaš dobro vse- bino, idejo in željo po ustvarjanju.

Srečanje je bilo razdeljeno v tri sklope. V prvem delu z naslovom *Kako pripraviti strokovni prispevek* je dr. Melita Ambrožič podala temelje na katerih lahko gradimo strokovni ali znanstveni prispevek. Popeljala nas je tako rekoč skozi abecedo pisanja znanstvenih in strokovnih besedil. Ob tem pa je odgovorila tudi na nekatera naša razmišljanja, ki smo jih predstavili v uvodu srečanja in tudi v uvodu tega zapisa. Glavni poudarek in ena pomembnejših misli njenega dela je vezana na navajanje in citiranje. *Navajanje avtorjev in citiranje njihovih spoznanj, besed ali dognanj ne pomeni, da mi znamo manj, ampak pomeni spoštovanje ustvarjanja predhodnikov.* Glavni poudarki njenega predavanja:

- glavni je namen: kaj sporočaš, komu in zakaj
- jasna in razumljiva razlaga termi-

na strokovni članek: na že zna- nih dejstvih pojasnjuje določeno problematiko

- pri strokovnem članku je poudarek na uporabnosti rezultatov in širjenju znanja
- strokovni članek prinaša uporabne strokovne podlage
- glavni problem ustvarjanja je citiranje
- viri (osnova) vs. literatura (gradivo o osnovi)
- poročilo o delu je za vodje lahko test pismenosti sodelavcev

Predavanju dr. Melite Ambrožič je sledila zelo zanimiva in domiselna delavnica dr. Silve Novljan z naslovom *Pišem in mislim*. Kolegice je nastopila v vlogi pisca, udeleženci srečanja pa smo bili v vlogi recenzenta. Poudarke tega dela srečanja poskušamo zajeti v naslednjih alineah:

- izhodišče vsakega pisanja je bralec
- strokovno pisati o neki stvari pomeni, da je ne moreš zamenjati za drugo
- ni nujno, da je pisec že avtor
- podarjeno avtorstvo
- pomembno je, da vemo, kaj želimo doseči – da imamo cilj pred očmi
- pisanje kakovostnih strokovnih besedil je vezano na metodo kritičnega branja
- pisanje je kognitivni proces reševanja problema v pisni obliki
- osnovna načela in etika znanstvenega raziskovanja so dosti- krat pozabljeni in izgubljeni, a izredno pomembni
- ko pišemo, pišemo o nečemu nekemu
- spoštovanje do bralca

- vsako dejanje ima posledice
- raziskovalno delo z literaturo
- dobra hipoteza je tista, ki ne nasprotuje splošnemu znanju
- pomembnost besed (glagol napoveduje aktivnost – raje aktiv kot pasiv)
- podatki sami zase so podatki – pomembna je interpretacija
- @BRP (beri, razmišljaj, piši)

Za podkrepitev predstavljenih razmišljanj je pripravila kar nekaj primerov. Ob tistem, ki je govoril o očetovi zmagi na sobotni razstavi psov, smo se vsi od srca nasmejali, hkrati pa ob tem začeli razmišljati tudi o naših besedah in stavkih. Hkrati je ob zaključku delavnice pozvala udeležence naj jo po končanem srečanju kontaktirajo in sporočijo vse napake, ki jih je kot pisec naredila. Po zadnjih informacijah še tega ni naredil nihče.

Uredniški pogled na strokovne in znanstvene članke je predstavila urednica revije Knjižnica, dr. Eva Kodrič Dačić. Njeno glavno priporočilo pri ustvarjanju strokovnih ali znanstvenih besedil je bilo zelo odkritosrčno in neposredno: »Pustite nečimernost doma«. Tudi v tem prispevku smo lahko slišali veliko o vlogi in pomenu citiranja, pravilnega navajanja in spoštovanja avtorjev. Članki, ki so takoj zavrjnjeni, so najpogosteje tisti, v katerih je moč opaziti zlorabo citatov ali pa avtor ni upošteval zadnjih dognanj na tem področju. Pri izbiri člankov za objavo je pomembnejša tema od obrti pisanja. Urednik ali recenzent lahko sodelujeta z avtorjem in ga skozi napotke usmerjata tako, da dobra vsebina dobi ustrezno formo. Inovativen pristop je tisto, kar

vam bo odprlo vrata do objave, je bila ena od ključnih misli tega dela srečanja. Ob tem je zelo dobro in korektno predstavila vlogo in pomen recenzentov, ki skrbijo za določen nivo prispevkov ter na pomen strokovnih in znanstvenih člankov pri razvijanju terminologije (npr. digitaliziranje – cifranje).

Darka Tancer Kajnih je predstavila izkušnjo urejanja revije *Otrok* in knjiga in v svojem razmišljanju izpostavila naslednje poudarke:

- problem citiranja je lahko problem razmišljanje
- spoštovanje avtorja pri ustvarjanju in upoštevanju uredniških pravil (izvirna tema in izjemna osebnost dovoljujeta izjeme)
- problem citiranja po spominu
- problem točkovanja (kdo si je postavil merila, da je objava v tuji reviji več vredna kot v naši)
- izkušnja tujine – 5 člankov na leto – »štancanje« - vprašanje, ali te kdo jemlje resno
- v praksi se dobri avtorji naredijo in razvijejo

Najpomembnejša misel razmišljanja Darke Tancer Kajnih pa je zagotovo, **da je nujno, potrebno in vredno pisati doma in pisati strokovno.**

Ob zaključku srečanja smo ugotovili, da smo vzpodbudili ponovno razmišljanje o citiranju, uporabi citiranja, kontekstu citiranja v povezavi z večjo živostjo stroke ter pogumu citiranja. Morda najpomembnejše pa je razmišljanje o etiki citiranja. In glede na odzive udeležencev smo se že na tem srečanju zavezali, da jeseni pripravimo srečanje na temo citiranja. Upamo,

da je srečanje prineslo odgovore na vsaj nekatera vprašanja, če ne že na vsa. Učinkovitost srečanja pa bomo lahko merili po povečani objavi strokovnih prispevkov v znanstvenih in strokovnih revijah.

In v trenutku, ko zaključujem ta prispevek, sem deležna še drugega pogleda na to srečanje. In spoznanja, da bomo v prihodnje merili zadovoljstvo udeležencev naših srečanj z anketnimi vprašalniki in naredili analizo našega dela tudi v tem pogledu. V Društvu bibliotekarjev Maribor si prizadevamo, da pripravimo takšne izobraževalne dogodke, ki nagovarjajo najširšo skupino zaposlenih v knjižnicah, hkrati pa z izredno nizko kotizacijo (npr. kotizacija za konkretno izobraževanje je bila za člane DBM 30€, za člane drugih bibliotekarskih društev 40€ in za nečlane 50€) pokrijemo stroške organizacije dogodka, gradivo, potrdilo o udeležbi, pogostitev v odmoru in seveda potne stroške ali zelo skromni avtorski honorar. Znanje in izkušnje imajo svojo ceno in prav je, da jo priznamo in spoštujemo. Hkrati pa na izobraževanja omogočimo tudi nečlanom društev, ki se pač ne odločijo za članstvo v stanovski organizaciji.

Avtor naslova (če lahko tukaj sploh govorimo o avtorstvu) sem prav jaz, saj sem stanovske kolegice povabila k sodelovanju v želji, da morda ugotovimo, da je največja skrivnost v pomanjkanju poguma za objavo, morda v pomanjkanju motivacije za pisanje in morda zgolj v realnem delu, da vaja dela mojs-tra. Hkrati pa že ptički na veji čivkajo, da je zelo pomembno, kako

znamo, kakšno idejo ali dogodek zapakirati in uspešno prodati. Glede Skrivnosti ustvarjanja je tudi v izkušnjah in drobnih nasvetih, ki smo jih pridobili, pa tudi v srečanju, ki lahko zelo uspešno nadomesti tako opevani Facebook.

Glede na željo in soglasje dr. Silve Novljan posredujem v objavo tudi njeno gradivo iz tega strokovnega srečanja, da boste lahko sami presodili koncept okrnjene delavnice, ki je bila zastavljena po metodi interaktivnega predavanja. Žal pa še tako

dober predavatelj ne more podati odgovorov, če ni vprašanj.

Sabina Fras Popović
Mariborska knjižnica

RAZMIŠLJANJA
IN KOMENTARJI

ODGOVOR

odmev na Skrivnosti ustvarjanja strokovnega in znanstvenega članka

Spoštovana Boža Janžekovič

Hvala za Vaše mnenje. Vesela bi ga bila, tako kot kolegica Melita Ambrožič, še bolj, če bi ga povedali kar na samem seminarju. Žal mi je, da nismo izpolnili Vaših pričakovanj, da nismo presegli Vašega znanja. "Tisto namreč, kar nas presega, nas zmeraj uči." (Ladjari, 2009; cv: Novljan, 2009), kajne?

Razveselila pa sem se Vašega znanja, ki ste si ga na seminarju, žal, samo potrdili, še bolj me je razveselilo, da ste zmogli iz mojega splošnega, praznega predavanja vseeno izluščiti bistvo.

Prav ste imeli. V tako skrčenem času ni mogoče imeti (dobre) delavnice poleg zaprosenega splošnega pregleda nastanka nekega strokovnega prispevka, zato je bila moja »delavnica« le ponudba delavnice na daljavo: Odkrivanje napak v mojih povzetkih. Med njimi je kar nekaj tistih, o katerih govorite kot o potrebnem (knjižničarskem) znanju za pisanje strokovnih prispevkov. Sicer pa imam tudi delavnico, ki traja najmanj 6 ur, lahko pa tudi več, odvisno od ciljne skupine, njenih želja in ciljev. Za ponujeno, v kateri je bralec v vlogi recenzenta, pa mi lahko še zmeraj pošljete popravke mojih povzetkov, zaznamke mojih namernih, pa tudi nenamer-

nih, napak. Kot je obljubljeno, se lahko potem srečava, če boste želeli, na kakšnem pogovoru. Z veseljem bom z vami delila svoje pomisleke, znanje, izkušnje, saj sem tudi jaz dobila zavrnjene članke, okleščene, pa tudi sama sem kot recenzentka kakšnega zavrnila.

Težko bo, kajne? Kar nekaj pregovorov poznamo, ki govore o ravnanju razočaranega človeka.

Če se ne vidiva, pa tudi sicer; uspešno ustvarjajte in veliko sreče pri izbiri izobraževalnih oblik!

Silva Novljan

Zaradi obsežnosti gradiva Silve Novljan na tem mestu objavljamo le njegov predogled. Celotno prezentacijo si lahko pogledate na spletni strani Knjižničarskih novic: <http://www.nuk.uni-lj.si/knjznicarskenovice/>.

uredništvo Knjižničarskih novic

<p>Pišemo strokovna besedila</p> <p>Beležke za predavanje</p> <p>Silva Novljan 2009</p> <p>Novljan 1</p>	<p>Izvleček</p> <p>UDK 001.81</p> <ul style="list-style-type: none"> • Predmet: strokovno besedilo • Namen: pisanje kakovostnih strokovnih besedil • Metoda: iskanje odgovorov v teoriji in praksi • Rezultati: kritično branje in boljše pisanje <p>Ključne besede: strokovni sestavki, pisanje</p> <p>Novljan 2</p>	<p>Kazalo</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 UVOD 1.1 Skrivnost besedila 1.2 Pisec 1.3 Pisanje 2 ELEMENTI PISANJA 2.1 Pisatelj 2.2 Naslovnik 2.3 Navodila 2.4 Jezik besedila 2.5 Pisni vzorci 3 ORGANIZACIJA BESEDILA 3.1 Uvod 3.2 Dvodni del 3.3 Sklepi del 3.4 Oprema besedila 4 FAZE PISANJA: Delavnica 4.1 Navodila 4.2 Priprava 4.3 Pregled 5 ZAKLJUČEK 5.1 ISBPP 6 PRILoge <p>Novljan 3</p>	<p>1 UVOD</p> <p>Strokovno besedilo</p> <p>Pisec</p> <p>Pisanje</p> <p>Novljan 4</p>
<p>1.1 Strokovno besedilo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strokovno besedilo obravnava vsebino (predmet) določenega strokovnega področja in jo predstavlja utemeljeno in v značilni jezikovni in oblikovni podobi. <p>Novljan 5</p>	<p>1.2 Pisec</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prepozna in opredeli informacijsko potrebo • Podrobno opredeli: <ul style="list-style-type: none"> • Vprašanja • Strokovno področje in interdisciplinarnost • Izhodišče razprave (duhovno, estetsko, kognitivno, socialno, zgodovinsko, antropološko, ...) • Poveže predmet z obstoječim znanjem. • Določi ključne pojme • Oblikuje hipoteze in koncept • Zna hitro in uspešno uporabljati različne vire in strategije informacijskega poznavanja • Določi možne lokacije informacij, njihovo dostopnost in pomembnost. • Uporablja primerna elemente za oceno vira. • Kritično vrednoti vrednost informacije. • Oceni informacije po zunanji in notranji kriteriji. • Zna uspešno in ustvarjalno uporabiti informacije. • Vključi nove informacije v obstoječe znanje • Razume gospodarski, kulturni, zakonski in družbeni značaj informacije. • Pozna avtorske pravice, javno dostopne informacije, zaščito informacije. <p>Novljan 6</p>	<p>1.3 Pisanje</p> <p>Pisatelj (model) razpolaga s podatki: Hrenovt, 1994</p> <p>Novljan 7</p>	<p>2 ELEMENTI PISANJA</p> <p>Predmet</p> <p>Naslovnik</p> <p>Navodila</p> <p>Jezik besedila</p> <p>Pisni vzorci</p> <p>Novljan 8</p>

<p>2.1 Predmet</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Resnica je otrok časa, ne avtoritete" (Brecht). • Kar je videti naravno in očito, ni vselej tako. "Dvom, dvom, dvom" (Brecht). • Če bi ljudje pisali samo o tistem, na kar se spoznajo, bi imeli v knjižnicah manjšo ponudbo naslovov. <p>Novljan 9</p>	<p>2.1.1 Izbira predmeta</p> <p>Opredeležitev področja raziskovanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) splošna vsebina <ul style="list-style-type: none"> • zanimanje • obseg prispevka • dostopnost virov • izziv • originalnost • obsevnost b) določen predmet <ul style="list-style-type: none"> • opredelitev časa • opredelitev kraja • posebne okoliščine • posebna populacija <p>Novljan 10</p>	<p>2.1.2 Teze, hipoteze</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teze • Hipoteze • Izjava o predmetu <p>Novljan 11</p>	<p>2.1.3 Cilji raziskovanja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Študijski • Profesionalni • Osební <p>Novljan 12</p>
<p>2.2 Naslovník</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poljudno • Strokovno • Znanstveno - izvorno znanstveno delo - pregledno znanstveno delo <p>Novljan 13</p>	<p>2.3 Navodila</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uredniška • Učiteljska • SIST ISO: 7144 (oblikovanje disertacij), 214 (oblikovanje izvlečkov), 690 (bibliografske navedbe klasičnih virov), 690-2 (bibliografske navedbe e-virov), 2145 (številčenje oddelkov in pododdelkov v pisnih dokumentih), 215 (oblikovanje članka v periodičnih in serijskih publikacijah) <p>Novljan 14</p>	<p>2.4 Jezik pisanja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jezik in stil • Struktura • Jezikovna pravilnost <p>"Kar prebiramo brez truda, je bilo redkokdaj z lahkoto tudi napisano" (Montaigne)</p> <p>Novljan 15</p>	<p>2.5 Vzorci pisanja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Seminarska naloga, diplomska naloga, magistrska naloga • Poročilo, komentar • Raziskava • Članek • ... <p>Novljan 16</p>
<p>2.5.1 Raziskava – Članek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uvod • Pregled literature • Metoda • Rezultati • Razprava • Zaključek • Viri in literatura • Priloge <ul style="list-style-type: none"> • Uvod • Osrednji del • Zaključek • Viri in literatura • Priloge <p>Novljan 17</p>	<p>3 ORGANIZACIJA BESEDILA</p> <p>Uvod Osrednji del Sklepni del Oprema besedila</p> <p>Novljan 18</p>	<p>3.1 Uvod</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raziskovalni problem • Stanje in raziskanost • Predmet raziskovanja • Motiv • Cilji • Hipoteze <p>Novljan 19</p>	<p>3.2 Osrednji del</p> <ul style="list-style-type: none"> • Metodologija • Predstavitev rezultatov (kvantitativne ali kvalitativne vrednosti) in njihova interpretacija. • Razprava: potrjevanje, zavračanje, spreminjanje hipotez, ideje za druge raziskave, vrednost raziskovanja <p>Novljan 20</p>
<p>3.3 Sklepni del</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povzetek glavnih ugotovitev, (osebni pogled), praktična veljavnost, ocena uspešnosti, predlogi za ponovna raziskovanja <p>Novljan 21</p>	<p>3.4 Oprema besedila</p> <ul style="list-style-type: none"> • Naslovii • Izvleček, povzetek • Ključne besede, UDK • Kazalo • Priloge ➢ citiranje ➢ reference ➢ viri in literatura ➢ opombe <p>Novljan 22</p>	<p>3.4.1 Citiranje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prosto • Dobesedno - Ideje črpamo od ljudi, ki so bolj bistri od nas. Citiranje celih odstavkov, stavkov, kjer smo našli sebe. Ne smemo pa nas omejití v lastni ustvarjalnosti in razmišljanju. (Montaigne) - Citiranje za vsako ceno... "ne bi si užival priznati, da ima ne ridi brazgotine, ne da bi prej preudil leksikon in v njem poskal pomen besed rit ter brazgotine." (Montaigne) - "Komentarjev je kakor uši, avtorjev pa bridko malo." (Montaigne) - "...skrivanje za hrbet ne spada med kvalitativne lastnosti strokovnega pisanja." (Hladnik) <p>Novljan 23</p>	<p>3.4.2 Opredelitev kakovosti dokumenta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Splošno znanje - Zgodovinska dejstva - Splošna mnenja, opažanja - Znale informacije • Posebna kakovost virov - Prepoznan stil pisanja (besede, fraze, skladnja) - Izvorna dejstva (rezultati avtorjeve osebne raziskave) - Osebná interpretacija rezultatov - Izvorna ideja <p>Novljan 24</p>
<p>4 FAZE PISANJA</p> <p>Načrtovanje Pretvarjanje Pregledovanje</p> <p>Novljan 25</p>	<p>4.1 Načrtovanje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pregled zapiskov, opomb • Postavitev tez in ciljev • Neformalni zapis načrta • Formalni zapis načrta <p>Novljan 26</p>	<p>4.2 Pretvarjanje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vključevanje zamisli v besedilo • Uporaba raziskovalnega gradiva • Razmislek o težavnih delih • Branje napisanega • Pisanje različic • Odtujitev besedila <p>Novljan 27</p>	<p>4.3 Pregledovanje</p> <ul style="list-style-type: none"> • vsebine • stila • opreme besedila <p>Novljan 28</p>
<p>5 ZAKLJUČEK: © BRP</p> <p>Beri Razmišljaj Piši</p> <p>Novljan 29</p>	<p>5.1 © Beri!</p> <ul style="list-style-type: none"> • "V knjigah iščem samo zabave in poštenega razvedrila. Všeč so mi le tiste prijetne, lahkotne, ki predramijo moje zanimanje..." (Montaigne, ki je imel enciklopedično znanje grške in latinske filozofije) <p>Novljan 30</p>	<p>5.2 © Razmišljaj!</p> <ul style="list-style-type: none"> • z lastno glavo in s pomočjo "radovedne žvirčve" (sokradska metoda preizkušanja zdrave pameti). • Pravilna trditve je tista, ki ji razumsko ni mogoče ugovarjati. <p>Novljan 31</p>	<p>5.3 © Piši!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samozavest! Ne ponavljamo samo avtoritet. • Razlikujemo kaj bi radi povedali, kakšne sodbe ustvarjamo, kaj počnemo. • Naše izkušnje nekaj veljajo! Brez izkušnje ne more nihče ustvariti umetniškega dela (spremljajoči pojavi: bolečina, skrb, zavist, ponarjanje, so normalni!) • Pripravljemo na žrtev, na prepisovanje. Pogledajte rokopise avtorjev! Deset let in več so pisali svoja dela. • Genijem je bila dana majhna rešnost obrtnika, ki se najprej loti izdelavati posamezne dele, preden se loti veličastne celote (Botton). <p>Ste možni kandidati za KN!</p> <p>Novljan 32</p>
<p>6 PRILOGE</p> <p>Viri in literatura Seznam uporabljenih kratic, slovarček specifičnih izrazov Zahvale, lahko tudi recenzija Opombe, preglednice, slike</p> <p>Novljan 33</p>	<p>6.1 Viri in literatura</p> <p>Citirana dela:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bologni, D. (2003, 15. december). Citati, priznati ali "inlagodni"? Delo: Znanost • Botton, A. de (2001). Otrta literarni. Ljubljana: Vele Novice. • Hladnik, M. (1997). Priloge oporniki ali sili znanstvenega ubesedenja. Ljubljana: samozal. • Montaigne, M. de (1982). Esei. Ljubljana: Mladinska knjiga. • Novljan, S. (2002). Informacijska pismenost. Koper: AR, 4, 7-24. • Blažič, M. (Kreativno pisanje) • Jankov, T. (1991). Teorijske znanosti in organizacija raziskovanja. Ljubljana: Fakulteta za sociologijo in politične vede. • Mednarodna agencija za razvoj pismenosti. http://spanishnet.aca.kropjelektronika • Sheehy, M. & Stratula, A. & Fekara, R. & Novljan, S. (Ključno informacijsko znanje: Srednja šola Ljubljana. Metodološki začetki za bralce in učitelje). Zgodovinski inštitut, Ljubljana: knjižnica knjižnica za študente in obiskovalce središča študijskega inštituta. • http://portal.misa.edu/silva/awebpage/2009/program/generacijasovestni_nasdi.htm • Pinner, R. (2004). Power Gains in Africa. Spine. Bostona: New York: Houghton Mifflin Company. • Pippen, K. R. (1986). Logika znanstvenega odkritja. Ljubljana: Studia Humanitatis. • Tisk, B. & Jankov, F. (1997). Metode družbenoizvednega raziskovalca. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. • Teorija skandinavskih in evropskih bibliotek in sistema. COBISS. Prejeto: 4. 3. 2009 s spletna stran: http://home.stm.si/COBISS/bedolajze/Tvorilna_41v.pdf • Lahko vključite, napake <p>Novljan 34</p>	<p>6.2 Druge priloge</p> <p>6.2.1 Seznam kratic KN: Kalanova nagrada</p> <p>6.2.2 Opombe Pošlote vse napake v tem besedilu in jih pošljite na e-naslov: silva.novljan@berberber.net. Če želite brezplačno uro pomoči, tudi po tel.: 041 344 570</p> <p>6.2.3 Skvar Kognitiven spoznaven Originalen: izviren, neponarjen, poseben, nenavaden, nov, svež</p> <p>6.2.4 Zahvala</p> <p>Hvala za pozornost in sodelovanje! Silva Novljan</p> <p>Novljan 35</p>	

PREDSTAVLJAMO

MOJA NAJ KNJIGA 2009

www.naj-knjiga.si

V šolskem letu 2008/2009 je že **dvanaajstič – in tretjič prek spleta** – potekalo glasovanje za *Mojo najljubšo knjigo* po izboru mladih bralcev. Sodelovalo je okrog 150 mentorjev, ki so spodbujali mlade k branju in sporočali njihove glasove. Glasovanje je potekalo v **51 slovenskih splošnih knjižnicah in v šolskih knjižnicah na njihovem področju**; sodelovali pa so tudi slovenski otroci izven Slovenije. Prejeli smo **23.388 glasov** mladih bralcev, od tega smo jih **764** prejeli od slovenskih mladih bralcev izven Slovenije. *Moja najljubša knjiga*, priznanje po izboru mladih bralcev, se podeljuje vsako leto od 1998., in sicer v dveh kategorijah: za najljubšo slovensko mladinsko knjigo in za najljubšo v slovenščino prevedeno mladinsko knjigo. Plakete se podelijo avtorjem in založnikom teh del na slovesnosti ob 2. aprilu, mednarodnem dne-

vu knjig za otroke. Podelitev poteka v *Knjižnici Otona Župančiča*, ki je tudi koordinatorica vseh dejavnosti v zvezi s priznanjem.

Priznanje so osnovali *Knjižnica Otona Župančiča*, *Slovenska sekcija IBBY* in *Zveza bibliotekarskih društev Slovenije*, da bi med mladimi bralci spodbujali branje in zanimanje za mladinsko književnost. Zato naj bi bilo glasovanje povezano z bibliopedagoškimi dejavnostmi oz. z najrazličnejšimi oblikami knjižne vzgoje mladih bralcev.

Akcijo strokovno vodi odbor za priznanje *Moja najljubša knjiga*, ki ga sestavljajo predstavniki iz splošnih in šolskih knjižnic, častni člani pa so predsednik *Zveze bibliotekarskih društev Slovenije*, predsednik *Slovenske sekcije IBBY* in predstavnik mladih bralcev.

Glasujejo lahko vsi otroci, ki knjigo sami preberejo, pri čemer smejo glasovati za katero koli delo, ne glede na letnico njegove izdaje, glavna pozornost pa velja leposlovni knjigi. Knjiga, ki že peto leto dobi največ glasov mladih bralcev, prejme zlato priznanje, nato pa je izločena iz nadaljnega glasovanja.

Prvih 100 uvrščenih »naj« knjig najdete na:

http://www.naj-knjiga.si/nosilci_priznanj/index.aspx.

Tilka Jamnik
Mestna knjižnica Ljubljana
Center za mladinsko književnost in knjižničarstvo

Tabela 1: Moja najljubša slovenska knjiga po izboru mladih bralcev za leto 2009 je zbirka **POZOR PRAVLJICE Primoža Suhodolčana** z ilustracijami **Uroša Hrovata**, ki je izšla pri založbi Karantanija.

AVTOR	NASLOV	ŠT. GLASOV
1. Primož Suhodolčan	Pozor pravljice - zbirka	321
2. Primož Suhodolčan	Živalske novice – oba naslova	280
3. Josip Vandot/Andrej Rozman Roza	Kekec – vsi naslovi	235
4. Svetlana Makarovič	Kosovirja na leteči žlici, Kam pa kam, kosovirja?	199
5. Bogdan Novak	Zvesti prijatelji - zbirka	187
6. Desa Muck	Lažniva Suzi	177
7. Primož Suhodolčan	Peter Nos – zbirka	161
8. Vid Pečjak	Drejček in trije Marsovciki	143
9. Dušan Dim	Distorzija	128
10. Miha Mate	Babica v Supergah	114

Tabela 2: Moja najljubša prevedena knjiga po izboru mladih bralcev za leto 2009 pa je zbirka **GROZNI GAŠPER** Francesce Simon z ilustracijami Tonyja Rossa, ki jo prevaja **Polonca Kovač**. Izhaja pri založbi Učila International.

AVTOR	NASLOV	ŠT. GLASOV
1. Francesca Simon	Grozni Gašper - zbirka	1.304
2. Daisy Meadows	Mavrične vile - zbirka	621
3. Enid Blyton	Pet prijateljev - zbirka	568
4. Meg Cabot	Princeskini dnevniki - zbirka	473
5. Knister	Mala čarovnica Lili - zbirka	472
6. Hergé	Tintin - zbirka	379
7. Astrid Lindgren	Pika Nogavička	356
8. Poulette Bourgeois, Sharon Jennings	Frančkove zgodbe - zbirka	310
9. Dav Pilkey	Kapitan Gatnik - zbirka	306
10. Thomas Brezina	Novohlačniki - zbirka	297

SLIKARSKA ŠOLA SE PRVIČ PREDSTAVLJA V MKI

KNJIŽNIČNE
PRIREDITVE

Pri Andragoškem društvu Morje - Univerze za tretje življenjsko obdobje v Izoli že vse od njenega nastanka pred dvema letoma deluje tudi SLIKARSKA ŠOLA pod mentorstvom akademske slikarke, Izolanke Martine Žerjal. Trenutno je v njej osem članic, ki šolo obiskujejo že od oktobra, nekatere pa že od pomladi lani. V letošnjem mesecu juniju so se prvič tudi javno predstavile s svojimi slikarskimi deli, akrili na platnu. V Mestni knjižnici Izola smo počaščeni, da so si za galerijo izbrale pravi naš kotiček ustvarjalnosti.

Slika 1: Udeleženke slikarske šole

Ob priliki postavitve razstave smo članicam postavili nekaj vprašanj o tem, kako se počutijo v tej Slikarski šoli in kaj jim pomeni slikanje. Priljubimo njihovim odgovorom!

Silva, ki je tudi tamburašica in mandolinistka, je povedala: »Sem začetnica, slikam šele od oktobra naprej. Komaj čakam, da mine teden in pride spet torek, ko imamo Slikarsko šolo. V naši skupini vlada prijetno vzdušje, veliko je lepe, pozitivne energije. Mentorica nam veliko pove in pokaže. Začetki so bili seveda težki, kot pri vsaki stvari, saj nisem imela pojma, imela sem samo veliko željo, da bi tudi jaz nekaj naredila. A počasi sem razumela smisel tega, kar počnem, ko slikam.«

Marica takole pripoveduje: »V mladosti sem slikala, zato sem seveda mislila, da to že obvladam. Lani na pomlad sem začela hoditi v Slikarsko šolo. Prišla sem v skupino izkušenih likovnic in izkazalo se je, da sem totalna amaterka. Od Martine in ostalih tečajnic sem se veliko naučila, saj so me sproti popravljale in mi dajale nasvete. Zelo sem hvaležna, da sem prišla v to skupino in vesela, da sem ponovno začela slikati. Zdaj sem že bolj samozavestna pri slikanju.«

Smiljana, ki je tudi naša zvesta bral-

ka, je povedala: »Človek si vse življenje ne vzame časa, da bi se ukvarjal s slikanjem, potem pa prideš v skupino in te ta potegne s seboj. Vzdušje v naši skupini je čudovito. Zdi se mi neverjetno, da smo v tako kratkem času lahko že zadovoljne s svojim delom.«

Dorica iz Lucije je povedala: »Ojej, jaz pa sem hiperaktivna in priporočili so mi, naj se ukvarjam s čim takim, pri čemer se bom umirila in prizemljila. V tej slikarski skupini sem našla svoje mesto pod soncem. Martina me spodbuja in mislim, da sem že napredovala. Doma sem možu povedala, da so torki moji in naj si ta dan kar sam skuha kosilo. Torek sem si rezervirala kot svoj dan.«

Tatjana: »Ko sem bila še v službi in se ukvarjala z družino, si nisem našla časa za ta hobi, ki je bil moja velika želja že od otroštva. Lepo je, da smo si sedaj vzele čas in se začele preizkušati v naših mladostnih željah. Mislim, da smo vse v skupini zelo samokritične, a kljub temu je tudi res, da znamo več kot nekdo, ki ni še nikoli držal čopiča v roki. Zelo sem hvaležna mentorici Martini za njeno potrpežljivost.«

Danica: »Vedno sem si želela, da bi po upokojitvi slikala. Preden se mi je ponudila priložnost, je preteklo kar

14 let od upokojitve. Zdaj, ko je Slikarska šola v Izoli, sem si rekla, da bom poskusila, pa bomo videli, če sem talent ali ne. Zaenkrat imam s slikanjem zelo veliko veselja! Ob vpisu pa mi je Martina dejala, da smo vsi nadarjeni!«

Majda pa je skromna in tiha gospa, zato so ostale o njej povedale: »Ona je naša organizatorica in animatorica krožka, most med mentorjem in društvom Morje. Je zelo samokritična. Ona nam pove tudi, kje naj kupimo materiale in kdaj so ugodne cene. Kuha nam kavo, drugače pa je velik ekspert za slikanje cvetja.«

Kot ste lahko prebrali, se vse ženske, udeleženke Slikarske šole, zelo dobro počutijo v skupini. Povedale so še, da so si med seboj zelo blizu ter da so povezane. Med njimi ni rivalstva in hudobije in vse komaj čakajo na torkova dopoldanska triurna srečanja v prostoru Univerze za tretje življenjsko obdobje v Gregorčičevi ulici 23. Te torke so si izborile zase. Vse tudi upajo, da bodo jeseni nadaljevale s slikanjem v Martinini Slikarski šoli. Vabljeni ste tudi novi člani!

Pogovarjala se je Špela Pahor
Mestna knjižnica Izola

REVIJA RAST V NOVOMEŠKI KNJIŽNICI

V četrtek, 23. aprila, smo na sam mednarodni dan knjige v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto slavnostno obeležili dvajseto obletnico izhajanja revije Rast, osrednje dolenjske revije za literaturo, kulturo in družbena vprašanja. Revije, ki jo je Dolenjska le stežka dobila (po prejšnjih poskusih Dolenjski razgledi, Samorastniška beseda) in ki je februarja 1990 vpisala naše območje na slovenski revijalni zemljevid.

Knjižnica Mirana Jarca, ki je tudi osrednja območna knjižnica za Dolenjsko, spodnje Posavje in Belo krajino, revijo vrednoti kot domoznansko publikacijo, kar pomeni kot publikacijo, v kateri objavljajo svoje umetniške, kritiške, strokovne in poljudne prispevke v prvi vrsti številni Dolenjci in Dolenjke, v njej lahko dobimo tudi marsikateri zanimiv podatek o Dolenjski in njenih ljudeh in to na področju najrazličnejših strok. Revija je tudi odlična osnova za BioLeks, dolenjski biografski leksikon v internetni obliki, ki ga knjižnica sestavlja in na podlagi odlične osnove dela prof. Bačerja tudi naprej bogati in nadgrajuje.

Revijo so spremljale najrazličnejše težave. V najtežjem času, ko se je prvotna ustanoviteljica in izdajateljica, Tiskarna Novo mesto, reviji odpovedala, je ustanoviteljstvo in glavno skrb zanjo na pobudo tedanjega župana Francija Koncilije prevzela Mestna občina Novo mesto in s tem pokazala, da se zaveda svojega regijskega poslanstva. Danes je izdajateljica revije Rast Mestna občina Novo mesto s soizdajateljicami, trinajstimi dolenjskimi občinami z izjemo posavskih občin in založbo Goga.

V času dvajsetih let njenega izhajanja se je veliko spremenilo. Od njenega prvega urednika in snovalca prof. Jožeta Škufce, ki je revijo urejal dobrih šest let, preko uspešnega več kot desetletnega urednikovanja pisatelja in novinarja Milana Marklja je uredništvo revije prišlo v ženske roke, v roke pisateljice, prevajalke in urednice Barice Smole.

Seveda revija Rast hodi z roko v roki s sedanjim časom. Je lepo oblikovana, objavlja bogate in raznovrstne vsebine, ne samo dolenjskih avtorjev, ampak tudi vodilnih slo-

venskih literatov, v njej najdemo tudi dobre prevode, aktualne in zanimive članke iz najrazličnejših panog. Revija ima svojo spletno stran, www.revija-rast.com, kjer predstavi svoje nove in prejšnje številke.

Bibliotekarska svetovalka Jadranka Zupančič je v pogovoru z uredniki revije Rast, odgovorno urednico Barico Smole, namestnikom odgovorne urednice in urednikom Literature Ivanom Gregorčičem, Dragico Breščak, urednico Kulture, Jožo Miklič, urednico Družbenih vprašanj, Milanom Markeljem, urednikom rubrike Odmevi in odzivi, ter likovnim urednikom Jankom Oračem predstavila sedanjo podobo revije, spregovorili pa smo tudi o perečih problemih uredniškega dela ter se dotaknili njene nekdanje podobe.

Uredniki so posebej izpostavili delstvo, da je s pomočjo revije Rast marsikateri ustvarjalec, tako literat kot avtor strokovnih besedil, osebno in strokovno dozorel in se trajno uveljavil v regijskem in širšem slovenskem prostoru.

Slika 1: Pogovor z uredniki revije

V literarnem delu prireditve so nastopili domači literarni ustvarjalci, ki so svojo literaturo pogosteje objavljali v reviji: pesnica Marjanca Kočevar, pesnik Ivan Gregorčič ter pisateljica in prevajalka Barica Smole. Prireditve je z igranjem na saksofon sijajno glasbeno obogatil prof. David Kocijan, profesor na Glasbe-

ni šoli Trebnje.

Lahko bi rekli, da je revija Rast ureničila svoje poslanstvo, saj je med drugim spodbudila kritiško razmišljanje razumnikov o tehtnih in izizvalnih problemih tako preteklosti kot tudi sedanosti.

Predstavitvi revije Rast ob dvajsetletnici njenega izhajanja je na sam

dan praznovanja mednarodnega dneva knjige prisluhnilo veliko ljubiteljev dobrih knjig in kvalitetnih serijskih publikacij.

Jadranka Zupančič
Knjižnica Mirana Jarca
Novo mesto

ALI STEREOTIPI ŠE DRŽIJO? ... V KOROŠKI OSREDNJI KNJIŽNICI

KNJIŽNIČNE
PRIREDITVE

V Koroški osrednji knjižnici smo v četrtek, 21. maja 2009, poleg razstave "**KNJIŽNICA : KNJIŽNIČARKA - včeraj danes, jutri**" ter muzejskih predmetih starega knjižničnega inventarja, še na šaljiv način predstavili stereotipe, ki veljajo za knjižničarke. Tudi ta prireditve in razstava starega knjižničnega inventarja je bila prispevek k **60. jubileju Koroške osrednje knjižnice** ter dolgoletnemu delovanju **Društva bibliotekarjev Koroške**.

Koroška osrednja knjižnica je še pred obnovo in selitvijo v nove prostore načrtno ohranjala »muzejske« knjižničarske predmete. Tako se med našimi muzealijami nahaja nekaj zanimivih knjižničarskih pripomočkov, ki so z vidika sodobnega uporabnika knjižnice resnično zabavni. V našem postavljenem ambientu muzejske knjižnice največ pozornosti vzbujajo luknjač za kataložne listke, »ciklostil«, pa tudi star pisalni stroj »Biser« ni od muh. Na stari pisalni mizi ne manjkajo niti nepogrešljivi knjižničarski priročniki, različne kartoteke in obrazci. V vitrini je z verigo zvezanih tudi nekaj primerkov nekoč prepovedanih knjig. V tekstovnem delu razstave smo se poigrali s stereotipom knjižničarke, pa tudi na naše uporabnike nismo pozabili.

Kako je bilo nekoč, davno ...?

V davni preteklosti, od časa glinastih tablic, popisanih s klinopisom, papirusovih zvitkov v dolini reke Nila, srednjeveškega pergamenta, do prvih tiskarskih poskusov in še naprej, je bil bibliotekar zelo spoštovan poklic, privilegiran za najbolj izobražene. Istočasno z ugledom, ki ga je bil deležen bibliotekar, pa je bil to poklic rezerviran za moške. V novejšem času, predvsem po drugi svetovni

vojni, se je poklic bibliotekarja izrazito feminiziral. Mar je to vzrok za njegov nizek status? Še danes uporabljamo v strokovni literaturi besedne zveze kot so: lik bibliotekarja, naloge bibliotekarja, slovenski knjižničarji ... Skoraj vedno se torej govori v moškem spolu, čeprav je resnica drugačna.

Naše knjižnice prihajajo v častljiva leta, naše vrste pa se vsako leto pomlajujejo z novimi sodelavci, ki prinašajo nova znanja, ideje in svež zagon našim prizadevanjem. Knjižničarji danes tradicionalne delovne naloge kombiniramo z nalogami, ki vključujejo hitro razvijajoče se tehnologije. Poznati moramo čim več dostopnih mest z javnimi in strokovnimi informacijami, ki so danes večinoma povezane z internetom, ter slediti trendom v založništvu, računalništvu in medijih, da ohranimo nadzor nad knjižničnim materialom.

Razprave o statusu našega poklica so bile najbolj aktualne v sredini devetdesetih let, ko je proces informatizacije v veliki meri zajel tudi splošne knjižnice. Raziskave, ki so bile takrat opravljene, so pokazale dokaj klavrn položaj poklica knjižničarja v očeh javnosti.

Stereotipi so socialni koncept. Učimo se jih s kolektivno percepcijo: iz romanov, filmov, medijev, v šoli, na delovnem mestu, skratka povsod, kjer prihaja do človeških interakcij. Prav tako je stereotip ustaljena ali pogosto ponavljajoča se oblika česa. Kdo lahko spremeni stereotipe, dvigne ugled oz. imidž našega poklica, če ne mi knjižničarji – knjižničarke same s svojo profesionalnostjo, samozavestjo in mogoče tudi s tovrstnimi prireditvami in razstavami, torej s samopromocijo poklica?!

Slika 1: Stereotipna knjižničarka

Res je, knjižničarke gremo v korak s časom. Nismo zgolj osebe za pultom, ki zlagamo in izposojamo knjige. Gradimo zbirke, ustvarjamo in vzdržujemo baze podatkov, s pomočjo sodobnih tehnologij iščemo in posredujemo informacije, sledimo trendom, organiziramo dogodke, navdušujemo bralce in povrhu še dob-

ro zgleđamo.

Avtorici razstave in režiserki prireditve sta bibliotekarki **Simona Vončina** in **Simona Šuler Pandev**. Avtorici scenarija zabavnega skeča in glavni igralki sta bili kolegici **Katja Čop** in **Blanka Kasper**. Katja se je vživela v vlogo stereotipne knjižničarke in preteklega časa, Blanka pa izvrstno odigrala "osebno knjižničariko". Občinstvo je bilo resnično navdušeno nad njuno interpretacijo. Simpatično vabilo na prireditev je plod sodelovanja s priznanim slovenskim striparjem in domačinom **Cirilom Horjakom**. Čez poletje bomo malo počivali, za mesec september pa obljublamo, da bo iz našega sodelovanja nastalo še marsikaj zanimivega in malo drugačnega.

Simona Vončina

Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika
Ravne na Koroškem

KNJIŽNIČNE
PRIREDITVE

DRAGOCENO DARILLO TOVARNE ZDRAVIL KRKA D.D KNJIŽNICI MIRANA JARCA NOVO MESTO

V aprilu smo v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto prejeli sporočilo, da se je Krka d. d. ob zavzemanju dobrotnika knjižnice Bogdana Osolnika in pravnika Antona Škerlja, nekdanjega predsednika Društva Novo mesto, odločila za izjemno donacijo, podarila nam je Iconotheca Valvasoriana, grafično zbirko Janeza Vajkarda Valvasorja. To dejanje se je zgodilo 23. aprila, ob slovenskem in sveto-

vnem dnevu knjige in ob dnevu, ko je Krka d.d. proslavljala svojo 55. letnico. Na slovesnosti, na kateri je Krka predstavila prvi dve knjigi iz lastne knjižne zbirke, je predsednik uprave in generalni direktor Krke Jože Colarič izročil darilno listino direktorici Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto Claudii Jerina Mestnik.

Krka d. d. je že večkrat s svojimi donacijami dokazala, da goji poseben čut za kulturo, saj pomaga k obogatitvi redkih in dragocenih knjižničnih zbirk v dolenskih knjižnicah. Tako je leta 2002 v počastitev kulturnega praznika podarila faksimile Spominške knjige ljubljanske plemiške družbe sv. Dizma petim dolenskim knjižnicam: Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto, Knjižnici frančiškanskega samostana Novo mesto, Knjižnici Kolegiatnega kapitlja Novo mesto, knjižnici Kartuzije Pleterje ter knjižnici Galerije Božidarja Jakca Kostan-

jevica na Krki. Omenjena dragocena knjiga je nenavadna mojstrovina, ki predstavlja edinstveno pričevanje kulturnega prostora na Slovenskem v 18. stoletju.

Ravno tako ima faksimilni ponatis zbirke Iconotheca Valvasoriana, ki ga je pripravila za tisk Fundacija Janeza Vajkarda Valvasorja pri SAZU, izjemen pomen za svetovno kulturno dediščino. Faksimile dragocene Valvasorjeve zbirke je izšel v sto oštevilčenih izvodih, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto je prejela deseti izvod, nekatere izvode so prejele druge kulturne institucije, kot so muzeji in knjižnice. Grafična zbirka obsega sedemnajst zvezkov, ki vsebujejo 7752 grafičnih listov in risb, med drugimi Alberta Dürerja, Lucasa Cranacha, Jacquesa Callota in drugih nemških, avstrijskih, nizozemskih, flamskih, francoskih, italijanskih, angleških in kranjskih mojstrov 16.

Slika 1: predsednik uprave in generalni direktor Krke Jože Colarič predaja darilno listino direktorici Knjižnice Mirana Jarca Claudii Jerina Mestnik (pridobljeno s spletne strani: www.krka.si/mediji/novice/2009/)

in 17. stoletja. Nastala je med letoma 1659 in 1672, ko je Janez Vajkard Valvasor potoval po Nemčiji, Italiji, Švici in Franciji in na potovanjih kupoval knjige, rokopise, grafične liste, astronomske naprave in druge predmete. Vso to dragoceno gradivo je Valvasor hranil na gradu Bogenšperk, kjer je imel tudi grafično delavnico in tiskarno. Na Bogenšperku je leta 1689 natisnil tudi svoje znamenito delo Slava vojvodine Kranjske, ob tem pa zašel v resne finančne težave. Prodati je moral vse svoje imetje: gradove Bogenšperk, Črni potok in Lichtenberg ter rojstno hišo v Ljubljani. Svojo knjižnico in grafično zbirko je Valvasor najprej želel prodati Kranjskim deželnim stanovom, ki žal niso kazali zanimanja zanjo. Leta 1690 je Valvasorjevo knjižnico odkupil zagrebški škof Ignacij Aleksandar Mikulić in se ta še danes nahaja v trezorju nadškofijske Biblioteke Metropolitane v Zagrebu.

V Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto smo želeli širši javnosti predstaviti vsebino in pomen izjemne Krkine donacije, zato smo 28. maja pripravili slavnostno predstavitev in ogled faksimilnega natisa Valvasorjeve Iconothece Valvasoriane. Prireditve je sovpadla tudi s 320-letnico izida Slave vojvodine Kranjske.

Prireditve so se udeležili namestnik generalnega direktorja Krke Vinko Manček, pobudnik donacije Bogdan Osolnik, in nekdanji predsednik Društva Novo mesto Anton Škerlj, ki je zaslužen za izvedbo Krkine donacije.

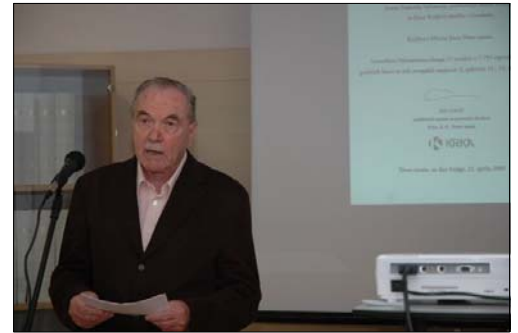
Uvodoma se je direktorica Knjižnice Mirana Jarca, Claudia Jerina Mestnik, zahvalila Krki d. d. za izjemno pomembno donacij ter predstavila njen pomen za knjižnico in za njene uporabnike. Dragoceno grafično zbirko Iconotheca Valvasoriana bo Knjižnica Mirana Jarca hranila na

oddelku Posebne zbirke Boga Komelja, kjer je shranjeno tudi drugo dragoceno in redko gradivo. Direktorica se je ob tej priliki zahvalila Krki d. d. tudi za nakup vitrin za Valvasorjevo zbirko.

Podžupan MO Novo mesto Rafko Križman je v svojem nagovoru poudaril pomen Krkine donacije za MO Novo mesto in za širšo Dolenjsko ter se v imenu novomeške občine zahvalil za to izjemno kulturno dejavnje.

Grafično zbirko Iconotheca Valvasoriana je v imenu Fundacije Janeza Vajkarda Valvasorja predstavil vodja projekta in njen urednik, dr. Lojze Gostiša. Izdaja sedemnajstih zvezkov Valvasorjeve grafične zbirke, je poudaril dr. Gostiša, predstavlja edinstven strokovni, kulturni in tiskarski dosežek v svetovnem merilu, ki ga lahko primerjamo le s faksimilnimi izdajami Dalmatinove Biblije in Valvasorjeve Slave vojvodine Kranjske. Izvirnik Iconothece Valvasoriane se še zmeraj hrani v Biblioteki Metropolitani zagrebške nadškofije. Prizadevali so si, da bi zbirka prišla v Slovenijo, a jim to ni uspelo, zato so se odločili za znanstveni ponatis celotne zbirke. S tem svojim dejanjem je dr. Gostiša kot urednik dejansko opravil svoje življenjsko poslanstvo, saj ta njegov podvig približuje Valvasorja najširšim znanstvenim in strokovnim krogom.

Prisotne obiskovalce prireditve je urednik Valvasorjeve grafične zbirke seznanil tudi s samo izvedbo in potekom projekta, ki je trajal osem let, pri tem so sodelovali vodilni slovenski in hrvaški umetnostni zgodovinarji. Vsako grafiko v zbirki so namreč znanstveno obdelali in jo označili v slovenščini, hrvaščini in angleščini. Zbirka sedemnajstih zvezkov je vezana v polusnje z originalnim hrbt-

Slika 2: Dr. Lojze Gostiša predstavlja Ico-notheco Valvasoriano v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto (foto: Tomaž Golob)

nim okrasjem in zaporedno številko ter tiskano naslovno stranjo v nemščini. Grafike v zbirki so deloma nalepljene na liste, ki so del zvezka, deloma pa so v zvezek vezani originalni grafični listi. Vse to je dr. Gostiša nazorno predstavil na posameznih razstavljenih primerkih zbirke.

Vsebino grafične zbirke je dr. Gostiša predstavil s pomočjo diaprojekcije. Tako smo se seznanili s svetopi-semskimi prizori, podobami svetnikov, najrazličnejšimi prizori iz posvetnega življenja, letnimi časi, rastlinami, živalmi, s primerki zemljevidov, grbov, vse to je tematsko razporejeno od 1. do 12. zvezka. Od 13. do 15. zvezka so uvrščene grafike po nacionalni pripadnosti avtorjev, 16. zvezek prinaša motive deloma po tematiki, deloma po tehniki (lesorezne zbirke), 17. in 18. zvezek pa prinašata motive, razvrščene izključno po tehniki (akvarelirane risbe). Zadnji zvezek nosi število 18, saj 4. zvezek manjka že od 19. stoletja dalje.

Samo prireditve sta glasbeno obogatili mlada flavtistka Kristina Gregorčič, dijakinja Srednje glasbene šole Ljubljana, in prof. Mirjana Tumpej iz Glasbene šole Trebnje, ki sta nam s svojim igranjem baročnih skladb pričarali lepoto nekdanjih stoletij.

Obiskovalci prireditve so si imeli možnost ogledati vseh sedemnajst

zvezkov Iconothece Valvasoriane, darilno listino, s katero je Krka d.d. podarila Knjižnici Mirana Jarca to izjemno donacijo, ter razstavljeni Valvasorjeva dela, ki jih hrani novomeška knjižnica, začeni s prvo izdajo Slave vojvodine Kranjske iz leta 1689.

Večer smo sklenili s posebno zahvalo Krki d. d., ki je s tem izjemnim dejanjem dokazala, da se zaveda pomena kulturne dediščine za vse Novomeščane, zlasti pa za Knjižnico Mirana Jarca Novo mesto, osrednjo območno knjižnico za Dolenjsko, Belo krajino in Posavje, za naše uporabnike in bodoče rodove, ki se

bodo lahko pri nas seznanili s trajnim pomenom tega velikega dela evropske in slovenske kulturne dediščine.

Jadranka Zupančič

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto

KNJIŽNIČNE
PRIREDITVE

ELIXIR DOLGEGA ŽIVLJENJA

srečanja v Osrednji knjižnici Srečka Vilharja Koper o zdravju in zdravstvu

V Osrednji knjižnici Srečka Vilharja v Kopru so se v času od 20.3. do 17.4. 2009 zbirali vsi, ki jih zanima zgodovina zdravstva. Z različnih zanimivih zornih kotov, ki pa so tako ali drugače povezani z Istro oziroma s Kopro ter njegovo širšo okolico, je v okviru tradicionalnih Srečanj v knjižnici osvetlilo kar okoli 50 italijanskih, hrvaških in slovenskih strokovnjakov.

Dobrodošla novost na letošnjih srečanjih je bila predstavitev knjižnih dragocenosti, ki jih hranijo osrednje slovenske knjižnice in Univerzitetna knjižnica Maribor.

Ciklus predavanj, ki smo ga poimenovali z **Elixir dolgega življenja - di lunga vita**, se je začel s predstavitvijo zbornika Mare nostrum, ki prinaša 45 na lanskem ciklusu srečanj predstavljenih predavanj na temo morja. Sledil je večer, na katerem je dr. Euro Ponte iz tržaške Medicinske fakultete predaval o boleznih, ki so prizadele Milje v času tamkajšnjega razmaha ladjedelnic, in dr. Claudio Visintini iz tržaške fakultete za strojništvo o arhitekturi lazareta Sv. Jerneja.

Vlasta Beltram iz Pokrajinskega

muzeja Koper je predstavila 100 let Bolnišnice Valdoltra in ankaransko zdravilišče ter zdravljenje različnih bolezni v njej. Mag. Deborah Rogoznica iz Pokrajinskega arhiva Koper je govorila o povojnem razvoju zdravstvenega sistema v koprskem okraju do leta 1954, gost večera pa je bil še primarij Ortopedske bolnišnice Valdoltra, mag. Venčeslav Pišot, ki zavod uspešno vodi že 20 let.

Očesna kirurginja izolske bolnišnice mag. Lejla Uran Peternej je predstavila številne znane koprške zdravnike in kirurge iz obdobja od 14. do 17. stoletja. Med njimi je bil tudi koprčan Santorio Santorio, ki si z Galilejem deli iznajdbo termometra. O njegovih metodah zdravljenja je govoril dr. Antonio Miklavez iz Vidma, ki še danes zdravi po njih.

Začetki sodobnega turizma v Istri so tesno povezani z delovanjem prvih zdravilišč in o tem sta govorila samostojna raziskovalka dr. Brigitta Mader in mag. Tomi Brezovec iz piranske Turistice ter Petra Kavrečič, raziskovalka koprskega ZRS. Nadvse zanimive sodobne pristope na zdravljenje duševnih bolezni, ki potekajo izven psihiatričnih klinik sta predstavila dr. Aleksander Zadel, ki je bil gost večera skupaj s psihoanalitikom in piscem dr. Aloj-

zem Ihanom.

Mag. Flavio Bonin je s predstavitvijo beneških zdravstvenih uradov v Kopru in Piranu je začel temo zgodovine zdravstva v Kopru. Zdravstveno oskrbo v Kopru skozi stoletja in zdravstveno nego v prostorih nekdanjega Servitskega samostana pa je predstavila Zdenka Bonin iz Pokrajinskega arhiva Koper.

Dekanja izolske Visoke šole za zdravstvo dr. Nadja Lazar je predstavila razvoj šolanja zdravstvenih kadrov. Lekarništvo v slovenski Istri je predstavila Marija Brenčič, urednica zbornika Lekarništvo na Primorskem. Pustošenje kolere v Kopru in Trstu sta predstavila dr. Rino Cigui iz rovinjskega ZRS ter raziskovalke koprskega ZRS Urške Železnik. Igor Presel iz Pomorskega muzeja Sergeja Mašera je orisal, kako so posadke beneških in dubrovniških ladij prestajale karantene v času nalezljivih bolezni. Doktorica Chiara Viginij je predavala o cerkvicah posvečenih Sv. Roku.

Dr. Ante Škrobonja in Anja Petaros iz reške Medicinske fakultete sta predstavila stanje relikvij v cerkvi Sv. Blaža v Vodnjanu, Duška Zitko iz Pomorskega muzeja Piran pa je govorila o votivnih podobah in zgodbah čudežno rešenih pomor-

ščakov. Ta večer sta bili gostji še Snežana Lešnik, ki je na zanimiv način predstavila zgodovino Srednje zdravstvene šole Izola in ravnateljica te šole Mira Bažec, s katero je tekel pogovor o aktualnosti poklica medicinskih sester in bratov na področju zdravstvene nege.

Ivan Marković,

Peter Štoka
Osrednja knjižnica Srečka Vilharja
Koper
Biblioteca Centrale Srečko Vilhar
Capodistria

ČITALNICA »FULVIO TOMIZZA« V KOPRU

Tomizza Fulvio Juricani (Hrvaška) 26. januarja 1935 - Trst (Italija) 21. maj 1999

KNJIŽNIČNE
PRIREDITVE

V spomin na priljubljenega in pomembnega istrskega italijanskega pisatelja Fulvia Tomizzo je ob desetletnici njegove smrti Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper po njem poimenovala čitalnico Italijanskega oddelka v Čevljarški ulici št. 22. Ob tej priložnosti je Domoznanski oddelek njemu posvetil razstavo.

Svečana prireditev je potekala v torek, 7. aprila ob 11. uri; za uvod je bila glasbena točka, Rok Kleva je zaigral istrsko skladbo, zatem je direktor knjižnice pozdravil številno publiko in pomembnejše goste, med njimi avtorjevo soprogo Lauro Levi Tomizza in hčerko Franco ter avtorjevega brata Neria. O pisatelju je spregovorila literarna kritičarka, prof. Irene Visintini iz Trsta.

Fulvio Tomizza se je rodil 26. januarja 1935 v istrskem zaselku Juricani pri Materadi, nedaleč od Umaga, očetu Ferdinandu, trgovcu in malemu zemljiškemu posestniku, ter materi Margheriti Frank-Trento, trgovki in gospodinjici. Maturiral je na italijanskem klasičnem liceju »Carlo Combi« v Kopru.

Na igralski akademiji Univerze v Beogradu in na igralski akademiji je študiral romanistiko in dramsko umetnost. Za Triglav film je napisal scenarij Rdeča zemlja. Nato je sodeloval z Radiem Koper. Oktobra 1955 se je kot mnogi istrski optanti tudi sam izselil v Trst, kjer je že bila nastanjena njegova družina. Posvetil se je literarnemu ustvarjanju. Spoznal je tržaško Judinjo Lauro Levi, ki je postala njegova žena in mu povila hčerko Franco.

Fulvio Tomizza je pisatelj, ki so se ga nekoč zanemarjali, danes pa so vsi nanj ponosni. Živel je namreč na Hrvaškem, kjer je ves čas ohranil dom (Juricani Materada), ter v Trstu, kjer je imel družino. Večkrat je prihajal v Koper. V podeželski hišici v Juricanih je napisal veliko število knjig. Všeč so mu bili vinogradi, delo na polju, rad se je družil s kmeti ne glede na narodnost, užival je v naravi in dobrotah Istre. Ljubezen do narave, do pristnih ljudi, ki so živeli ob meji, je opisal v svojih romanih in kratkih zgodbah, ki se lahko berejo po celem svetu. Njegova dela so namreč prevedena v 15 jezikov.

Istrski italijanski pisatelj je veliko trpel zaradi prisilne

socialne mobilnosti, ki so je bili deležni Istrani. To je povzročilo veliko nesporazumov med narodi različnih kultur, ki so ostali v Istri in med tistimi, ki so se odselili, npr. v Italijo. Trpljenje je Tomizza pretvoril v kreativnost in raziskovalno delo. Zanimal se je za zgodovino in opisal svoje kraje in ljudi v različnih zgodovinskih obdobjih. V politične igre se ni vpletal, čeprav je tožil o nepravilnosti, ki jo je zaznaval. Italijanskim in slovanskim narodom je želel dostojno in svobodno življenje v Evropi. S svojo književnostjo in načinom življenja je ustvarjal multikulturno vzdušje in zblíževal italijansko in slovansko kulturo. Bil je pisatelj ob meji, opisoval je življenje ob meji, nakazal je evropske vrednote, kot so ljubezen in spoštovanje različnih kultur, razvoj plurilingvizma, ki temelji na miroljubnosti in sodelovanju v izobraževalnih procesih in v gospodarstvu.

Za svoje delo je dobil številna priznanja, pri nas, v Italiji in v svetu. V Sloveniji je preko Cobiss-a, on line dostopna bibliografija njegovih del, torej knjig v italijanskem, v slovenskem, v hrvaškem in v drugih jezikih, ki si jih lahko izposodimo v slovenskih splošno izobraževalnih knjižnicah.

Avtor in organizator prireditve višji bibliotekar

Amalia Petronio

Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper

Biblioteca Centrale Srečko Vilhar Capodistria

www.kp.sik.si

amalia.petronio@kp.sik.si

Slika 1: Utrinek z otvoritve razstave

KNJIŽNIČNE
PRIREDITVE

GLASBENA SOBA OSREDNJE KNJIŽNICE SREČKA VILHARJA KOPER

Glasbena soba je velika pridobitev za našo knjižnico, v njej je na voljo notno gradivo, glasbeni posnetki na CD, DVD in videokasetah, knjige in revije o glasbi, glasbeni instrumenti. Tu je bogata glasbena zbirka, kjer so zbrane, tako različne glasbene zvrsti klasične kot popularne glasbe. Glasbena soba tvori edinstveno in bogato glasbeno zbirko, kjer so zbrane različne glasbene zvrsti, predstavljene na številnih nosilcih in medijih. Uporabniki bodo lahko spoznavali glasbo in uživali v njej.

Zbirko notnega gradiva sestavljajo učbeniki za glasbo kot tudi partiture za klavir, harmoniko, violino, klarinet, zborovsko petje in Orffov instrumentarij.

Glasbo lahko obiskovalci poslušajo preko slušalk na dveh za to posebej namenjenih računalnikih.

»Naučite se igrati!«, saj vam je v knjižnici na voljo vrhunski glasbeni instrument in možnost, da tudi sami preizkusite vašo nadarjenost za glasbo. Za dijake in učence glasbenih šol kot tudi za vse ljubitelje glasbe je na voljo električni klavir s slušalkami, kar omogoča, da

obiskovalci vadijo na instrument ne da bi motili obiskovalce knjižnice.

V bodoče bomo sodelovali z glasbeno šolo Koper. Učenci glasbene šole so sodelovali na otvoritvi glasbene sobe, ob zaključku šolskega leta bodo imeli pri nas nekateri njihovi učenci in profesorji glasbene točke za vse, ki radi poslušajo glasbo.

V maju in aprilu so učenci gledaliških krožkov posameznih O.Š. uprizorili prizore posameznih knjižnih del, pri tem pa so uporabljali klavir za glasbeno spremljavo. Skupaj s Glasbeno šolo Koper bomo v naslednjem šolskem letu pripravili program, s katerim bo naše sodelovanje še tesnejše.

Lep pozdrav

Nives Andrič

vodja oddelka za mlade bralce

Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper

Biblioteca Centrale Srečko Vilhar Capodistria

KNJIŽNIČNE
PRIREDITVE

KONCERT KORALNIH NAPEVOV IZ GRADUALA (1500) IN ANTIFONARIJA (1503) OSREDNJE KNJIŽNICE SREČKA VILHARJA KOPER V KOPRSKI STOPNICI

Gradual iz leta 1500 in Antifonarij iz leta 1503 sta najpomembnejši tiskani knjigi z glasbenim tiskom, ki jih hrani Domoznanski oddelek Osrednje knjižnice Srečka Vilharja Koper. Da bi opozorili na pomembni knjigi in njihovo vsebino predstavili širši javnosti, smo se v knjižnici obrnili na znanega turinskega skladatelja in kompozitorja istrskega rodu Luigia Donoraja. Maestro Donorà je knjigi skrbno pregledal in preučil ter prišel do zanimivega spoznanja, da le-te vsebujejo koralne napeve t.i. oglejskega patriarhalnega petja, posebne oblike gregorijanskega petja, ki je bilo v uporabi v Istri do konca 16. stoletja. Maestro

Donorà je nato izbral pet napevov in jih izvirne starejše kvadratne notacije prepisal v sodobno ter jih harmoniziral. Tako predelane enoglasne koralne napeve smo nato predstavili širši javnosti s koncertom v koprski stolnici 17.4.2009. Pet koprskih napevov sta izvedla Giovanna de Liso, sopranistka turinske opere in Rus-

Slika 1: Znamenite Callidove orgle v koprski stolnici

mir Redžić, tenor solist iz ljubljanske opere. Spremljal ju je sam maestro Donoraja, in sicer na mehanjskih orglah, ki jih je na cerkvenem koku v drugi polovici 18. stoletja

postavil znameniti izdelovalec orgel Gaetano Callido. Koncert, ki je napolnil Stolnico do zadnjega kotička, je doživel tudi veliki medijski uspeh saj ga je v živo spremljala in snemala tudi lokalna Radiotelevizija TV Koper-Capodistria.

Za Osrednjo knjižnico Srečka Vilharja, je bila organizacija koncerta lep in odmeven način ovrednotenja izjemne kulturne dediščine, ki jo hrani, ter dober primer, kako iz starih knjig napisati zanimivo "zgodbo" domoznanskega značaja in ki je zanimiva tudi za najširšo

javnost.

Ivan Marković,
Peter Štoka
Osrednja knjižnica Srečka
Vilharja Koper
Biblioteca Centrale Srečko Vilhar
Capodistria

MLADA PISATELJICA POLONA PODKORITNIK V MKI

KNJIŽNIČNE
PRIREDITVE

Ob letošnjih dnevih knjige smo v Mestno knjižnico Izola povabili sedmošolce iz osnovne šole Vojke Šmuc, ki so vključeni v projekt Ministrstva za kulturo Rastem s knjigo. Kot gostjo smo mednje povabili mlado pisateljico iz Ljubljane, še maturantko, Polono Podkoritnik. Učencem je predstavila svoj mladinski roman Skrinjica življenja ter se z njimi pogovarjala o svojem delu, šoli, urniku, glasbi, knjigah in branju.

Polona s svojo družino živi v Ljubljani. Ima še starejšo sestro Katjo, ki zaključuje študij fizioterapije. Njena starša pa prihajata s Štajerske, kjer ima Polona tudi vso ostalo družino in jih res zelo rada obišče. Ponosna je na svojo družino in velikokrat navdušeno pripoveduje, kako zelo jih ima rada in da so najboljši. Polona je dijakinja zadnjega letnika gimnazije Poljane. Kot sama pravi, je bila ta gimnazija ena izmed njenih najboljših odločitev v življenju. V šoli je njen najljubši predmet španščina. V šolo hodi rada in z veseljem, saj ima čudovite sošolce in tudi profesorji se ji zdijo super.

9 let je hodila tudi v glasbeno šolo, kjer je 3 leta igrala blok flavtico, 6 let pa klarinet. Še danes je članica orkestra. Polona bo v naslednjem šolskem letu brucka. Vpisala se je na Filozofsko fakulteto v Ljubljani v program španščine in sociologije. Sicer pa še ne ve, točno kaj bi rada počela v življenju. Verjetno pa bo njena ljubezen do glasbe in literature vedno prisotna, tako pravi. Svoji prvi dve knjigici je Polona napisala, ko je bila stara deset let. Takrat je obiskala cirkus, ki je gostoval v Ljubljani, in ta obisk jo je tako prevzel, da je napisala nekaj o tej temi. Knjigo Skrinjica življenja je napisala še v osnovni šoli, dokončala pa jo je, ko je imela 15 let. Kar nekaj let je morala čakati ter napisati kup prošenj, preden je našla založbo Ved, ki ji je knjigo izdala v 300 izvodih. Knjigo je pisala v zvezek, na papirčke, med šolo, na sprehodih, doma v svoji sobi. Šele kasneje jo je prepisala v računalnik. Najprej jo je

prebrala sestri, nato ostalim domačim, pa prijateljicam in sošolkam in vsi so bili nad knjigo navdušeni. Lani je bila s prijateljicami na počitnicah v Londonu.

Takrat je ugotovila, da je resnični London zelo podoben Londonu, kakršnega opisuje v svojem romanu Skrinjica življenja. Pri pisanju si je pomagala z vodniki, knjigami in domišljijo. Zelo ji je bilo hudo in je jokala, ko je morala kot pisateljica »ubiti« svojnega najljubšega junaka iz knjige.

Zdaj zaključuje s pisanjem druge knjige, ki bo imela naslov Skrinjica življenja 2, piše pa tudi knjigo z naslovom www.Postojna+Ljubljana=prijateljstvo_zavedno.com. V njej uporablja sodoben slog pisanja, veliko je smsov, mmsov, elektronske pošte, kar vse je blizu mladim.

Polona ima doma še ogromno blokov, polnih idej za nova in nova dela... Ob polnem urniku ji ostane le malo časa za ustvarjanje, a počasi se daleč pride, pravi hudomušno. Vstaja ob šestih zjutraj, gre v šolo, nato v ameriški center, kjer med prijatelji izpopolnjuje svoje znanje angleščine, nato na vaje z orkestrom... Domov pride šele ob osmih zvečer.

Ob zaključku srečanja je mladim položila na srce, naj veliko berejo in naj cenijo knjige, čeprav se jim to morda danes zdi neumno, a jim bo kasneje v življenju še kako prav prišlo.

Špela Pahor
Mestna knjižnica Izola

Slika 1: Srečanje s pisateljico

OBVESTILA

kako diši moja
knjižnica

Slovenske splošne knjižnice objavljamo

LITERARNI NATEČAJ 2009

z naslovom

KAKO DIŠI MOJA KNJIŽNICA

V letu 2008 je na naš literarni razpis prispelo 187 prispevkov, 33 najboljših po izboru strokovne komisije pa je izšlo v literarnem zvezku Zgodbe iz knjižnice.

Sekcija za splošne knjižnice Slovenije se je odločila, da vas k pisanju povabi tudi letos. Naš natečaj vabi vse generacije k pisanju zgodb na temo **KAKO DIŠI MOJA KNJIŽNICA**.

TUKAJ JE NEKAJ NAMIGOV ZA VAŠO ZGODBO:

Če smo vas lani izzvali, da se zazrete v knjižnico kot prostor, kjer se dogajajo različne zgodbe, vas letos vabimo, da se potopite v svoje čutne prostorčke, kjer knjižnico doživite zelo osebno. Kako diši TVOJA knjižnica? Po otroških spominih? Po starih knjigah, ki imajo prav poseben vonj? Svoj vonj ima tudi nova knjiga, pravkar natisnjena. Diši po njej? Mogoče diši po samo eni knjižni zgodbi. Diši po vaši prvi ljubezni? Mogoče diši po znanju, trepetu pred izpiti, smehu, solzah? Mogoče po lipah, ki se bohotijo pred stavbo, po cesti, ki vas je zapeljala v svet? Prepustite se čutom in – pišite.

Izdelek žanrsko ni omejen. Lahko vsebuje največ 6000 znakov (šteto brez presledkov), napisan naj bo v elektronski obliki. Brezplačen dostop do elektronske pošte lahko poiščete tudi v knjižnicah. Avtorji odstopajo pravice do objave besedil.

Strokovna komisija bo izbrala najboljše zgodbe, ki jih bomo razglasili na slovesnosti 20. novembra 2009, na **DAN SLOVENSkih SPLOŠNIH KNJIŽNIC**. Najboljše zgodbe bodo na ta dan izšle tudi v knjižni obliki, literarnem zvezku št. 2.

Zgodbo pošljite na elektronski naslov **natecajknjiznic@gmail.com**
do **15. septembra, do 24.00.**

Besedilo pošljite v priponki in ga **podpišite s psevdonimom.**

Dodatne informacije: **05 731 00 31, Nadja Mislej - Božič.**

Izbor najboljših zgodb bo objavljen **v petek, 30. oktobra 2009**

na spletni strani **<http://sites.google.com/site/sekcijazasplosneknjiznice/>**.

**Veliko ustvarjalnega navdihva vam želimo in novih zgodb se veselimo,
slovenske splošne knjižnice.**

Naj zadiši!

Stare modrosti,
nova spoznanja.

SLOVENSKE SPLOŠNE KNJIŽNICE

Zveza bibliotekarskih društev Slovenije in Sekcija za splošne knjižnice

OBVESTILA

5. STROKOVNO SREČANJE Z MEDNARODNO UDELEŽBO
KNJIŽNICA - IGRISČE ZNANJA IN ZABAVE
 Splošne knjižnice - žarišča neskončne kreativnosti

Novo mesto, 24. in 25. September 2009

Hotel Krka, Novi trg 1, Novo mesto

Program - četrtek**09.00 – 9.30 Registracija**

9.30 – 10.00	Pozdrav udeležencem: Claudia Jerina Mestnik , Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto Frida Biščan , Gradska knjižnica "Ivan Goran Kovačič" Karlovac g. Alojzij Muhič , župan MO Novo mesto mag. Tatjana Likar , Ministrstvo za kulturo dr. Melita Ambrožič , predsednica ZBDS
10.00 – 10.30	dr. Janek Musek , Filozofska fakulteta Ljubljana, Oddelek za psihologijo: Kreativnost : med inteligentnostjo in modrostjo
10.30 – 10.50	Dubravka Miljković , Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu: Možemo li postati beskrajno kreativni?
10.50 – 11.10	dr. Silva Novljan , bibliotekarska svetovalka, Matija Vidiček , Fakulteta za informacijske študije Novo mesto: Uporaba javno dostopnih podatkov za ustvarjalno razvijanje knjižničnih storitev
11.10 – 11.30	Breda Podbrežnik Vukmir , Matična knjižnica Kamnik: Načrtovanje dejavnosti za razvoj bralne kulture z vidika vodenja kakovosti v matični knjižnici Kamnik
11.30 – 11.50	Iva Ciceran , Gradska knjižnica Pazin: Duga kreativnosti Gradske knjižnice Pazin
11.50 – 12.05	Diskusija
12.05 – 13.30	Odmor za kosilo
13.30 – 13.50	Veronika Rijavec , Mestna knjižnica Ljubljana, Knjižnica Bežigrad: Igoteka - z igranjem do znanja
13.50 – 14.10	Kristina Čunović , Gradska knjižnica »Ivan Goran Kovačič« Karlovac: Bebe i djeca rane dobi u knjižnici
14.10 – 14.30	Lidija Kozelj , Knjižnica Antona Tomaža Linharta: Pravljice v spremstvu lutk
14.30 – 14.50	Liljana Klemenčič , Sonja Trplan , Knjižnica Ivana Potrča Ptuj: Knjiga v roki miga – Pravljice z jogo
14.50 – 15.05	Diskusija
15.05 – 15.20	Odmor
15.20 – 15.40	mag. Gorazd Vodeb , Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana, Jolanda Železnik , Medobčinska splošna knjižnica Žalec: Združeno izvajanje dejavnosti splošne in šolske knjižnice : strokovna izhodišča in primer dobre prakse krajevne knjižnice Ponikve pri Žalcu
15.40 – 16.00	Ana Pernić , Narodna knjižnica i čitaonica Buzet: BookPark – knjižnica na otvorenom
16.00 – 16.20	Damjana Andrin , Šolski center Novo mesto, mag. Ločniškar-Fidler , Mestna knjižnica Ljubljana, Knjižnica Bežigrad, Dragan Martinović , Tehnološko podjetje EPTS: Berem napredno, listam e-papir!
16.20 – 16.40	Mira Grahek , Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto: Vsi smo pesniki
16.40 – 17.00	Diskusija
17.00 – 17.20	Promocija zbornika 4. strokovnega srečanja Knjižnica- igrišče znanja in zabave, Karlovac 2008
20.00	Skupna večerja

5. STROKOVNO SREČANJE Z MEDNARODNO UDELEŽBO

KNJIŽNICA - IGRISČE ZNANJA IN ZABAVE*Splošne knjižnice – žarišča neskončne kreativnosti*

KNJIŽNICA

MIRANA
JARCA

Novo mesto, 24. In 25. September 2009

Hotel Krka, Novi trg 1, Novo mesto

Program - petek

09.00 – 9.20	Slavka Kristan, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto: ... In vendar se bere
9.20 – 9.40	Željka Turk Joksimović, Narodna knjižnica i čitaonica Sisak: Kreativne radionice za odrasle u Narodnoj knjižnici i čitaonici Sisak
9.40 – 10.00	Tanja Curhalek, Mestna knjižnica Ljubljana, Knjižnica Bežigrad: Haydn je vstopil v knjižnico: glasba skozi razstavno in prireditveno dejavnost v Mestni knjižnici Ljubljana, Knjižnici Bežigrad
10.00 – 10.20	Petra Sigur, Sandra Umičević, Narodna knjižnica i čitaonica Sisak: Kontinenti i instrumenti – dah udaljenih predjela u knjižnici
10.20 – 10.35	Diskusija
10.35 – 10.50	Odmor
10.50 – 11.10	Marina Hrs, Mestna knjižnica Izola: Ljubezen do branja skozi študijske krožke v izolski knjižnici: pravljicarstvo, branje ostarelim in slabovidnim na domu, beremo s starši
11.10 – 11.30	Sonja Frajtag, Hrvatska knjižnica za slijepe Zagreb: Kreativnost uradu s korisnicima Hrvatske knjižnice za slijepe
11.30 – 11.50	Karmen Krnčević, Antonija Miše, Gradska knjižnica »Juraj Šižgorić« Šibenik: Izrada taktilne slikovnice u Gradskoj knjižnici »Juraj Šižgorić« Šibenik
11.50 – 12.10	Milena Bon, Mojca Nose, Knjižnica Pavla Golie Trebnje: S knjigo in čopičem v novo življenje
12.10 – 12.20	Diskusija
12.20 – 12.40	Odmor
12.40 – 13.00	Ivan Marković, mag. Peter Štoka, Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper: Zvoki starodavnih koralov oživelil orgle
13.00 – 13.20	Marija Čupić, Narodna biblioteka »Stevan Sremac« Niš: Podsticanje interesa za zavičajnom kulturnom baštinom: izazov kreativnom Bibliotekaru
13.20 – 13.40	Marija Krpan Smiljanec, Gradska knjižnica Krapina: Iz zavičajne zbirke – ostavština plemićke obitelji Pisačić
13.40 – 14.00	Diskusija in zaključek

Prijavnicu na posvetovanje in prijavnico hotela smo objavili na spletni strani Knjižničarskih novic: <http://www.nuk.uni-lj.si/knjiznicarskenovice/>.

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE
Turjaška 1, 1000 Ljubljana

Na podlagi Statuta ZBDS, potrjenega na skupščini ZBDS dne 27.3.2009, izdane odločbe Upravne enote Ljubljana št. 215-32/2009-6 (21007) z dne 15.4.2009 in objave v Uradnem listu RS št. 37/09 z dne 18.5.2009 objavljamo

RAZPIS NOMINACIJSKEGA POSTOPKA ZA NOVE ORGANE ZVEZE BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE ZA MANDATNO OBDOBJE 2009-2011

V nominacijskem postopku se evidentira in kandidira kandidate za naslednje funkcije:

1. Predsednik Zveze
2. Podpredsednik Zveze
3. Podpredsednik Zveze
4. Nadzorni odbor Zveze:
 - predsednik in 2 člana
5. Častno razsodišče Zveze:
 - predsednik in 2 člana
6. Predsednik Sekcije za splošne knjižnice
7. Predsednik Sekcije za potujoče knjižnice
8. Predsednik Sekcije za visokošolske knjižnice
9. Predsednik Sekcije za šolske knjižnice
10. Predsednik Sekcije za specialne knjižnice
11. Predsednik Sekcije študentov bibliotekarstva
12. Predsednik Sekcije za domoznastvo in kulturno dediščino
13. Predsednik Sekcije za mladinsko knjižničarstvo
14. Predsednik Sekcije za izobraževanje in kadre
15. Predsednik Sekcije za promocijo in marketing
16. Uredniški svet strokovnega časopisa Knjižnica:
 - predsednik in 4 člani
17. Strokovni tajnik Zveze
18. Upravni odbor Kalanovega sklada:
 - predsednik in člani
19. Komisija za Čopove diplome in priznanja
 - predsednik in člani
20. Upravni odbor Stepišnikovega sklada:
 - predsednik in člani

Na spletni strani Knjižničarskih novic (<http://www.nuk.uni-lj.si/knjiznicarskenovice/>) smo objavili priloge k razpisu:

- Obrazec 1 – Nominacija za člane organov in delovnih teles ZBDS v mandatnem obdobju 2009-2011 (društva)
- Obrazec 2 – Nominacija za člane organov oz. delovnih teles ZBDS v mandatnem obdobju 2009-2011 (posamezniki)
- Priloga obrazcu 2 - Podpora kandidatu za člana organov oz. delovnih teles ZBDS v mandatnem obdobju 2009-2011 (posamezniki)
- Obrazec 3 – Izjava kandidata
- Obrazec 4 – Biografija kandidata

Kandidate evidentirajo in kandidirajo področna društva bibliotekarjev, ki so redni člani Zveze. Kandidati morajo biti potrjeni s strani predsedstev področnih društev in se morajo z nominacijo strinjati.

Kandidira lahko tudi posameznik, ki dobi pisno podporo najmanj polovice vseh članov Predsedstva ZBDS.

Kandidati morajo biti člani enega od področnih društev, ki so združena v ZBDS.

Od kandidatov se pričakuje, da bodo v primeru izvolitve aktivno delovali v organih in dejavnostih ZBDS in bodo v polni meri odgovorni za opravljanje funkcije.

Posamezni kandidat je lahko nominiran največ za dve funkcije, na končni kandidacijski listi, pa samo za eno.

Nominacije se zbirajo **od 19. junija do 28. septembra 2009**. Izpolnjene obrazce, ki so priloga razpisa, je potrebno poslati na naslov: Tajništvo ZBDS, Turjaška 1, 1000 Ljubljana, s pripisom: »Nominacije za organe ZBDS« najkasneje **do 29. septembra 2009**.

OBVESTILA

OGLASI

DELO IŠČE

Sem univerzitetna diplomirana bibliotekarka in italijanstka z opravljenim strokovnim izpitom. Med študijem sem na oddelku za Posebno knjižnično gradivo v NUK-u vsebinsko in formalno obdelovala gradivo ter opravila tečaj za bodoče udeležence COBISS iz katalogizacije monografij. Imam opravljen tudi izpit za ECDL-start. Tekoče obvlada slovenščino, italijanščino in nemščino, ki je moj materni jezik. Zadnje leto sem delala v knjižnici Oton Župančič, kjer sem sortirala in vstavljala gradivo. Seznanila sem se z ureditvijo gradiva v vseh oddelkih. Zaposlitev iščem v katerikoli knjižnici, saj mi je knjižničarsko delo v veliko veselje. Dosegljiva sem na telefonski številki 031 581 366.

DELO IŠČE

FRANCI MAGAJNE, Glinška ulica 7, 1000 Ljubljana
GSM: (031) 279 052

E-pošta: franci.magajne@volja.net

Zaposlitveni cilj: Zaposlitev na delovnem mestu organizatorja nabave za polni delovni čas.

Rojstni podatki: rojen 28.4. 1977, v Ljubljani, državljani Republike Slovenije..

Izobrazba: gimnazijski maturant (V. stopnja), diplomirani upravni organizator (VII.. stopnja)

Delovne izkušnje:

- aktivni prostovoljec v Mestni knjižnici v Ljubljani, zupanana so mi dela leposlovnega in neknjižnega gradiva; uporabljam Cobiss sistem pri urejanju in iskanju knjižnega in neknjižnega gradiva,

- redno delavno razmerje v podjetju Sintal d.d., varnostnik za zasebno varovanje,
- trimesečno javno delo v Mestnem muzeju Idrija, urejanje arhivske in tekoče dokumentacije ter vodenje strank po cerkljanskem muzeju, Partizanski bolnišnici Franja, ter rojstni hiši Franceta Bevka; opravljanje del blagajnika, prodaja vstopnic, vodenje blagajne ter skrb za zupan denar,
- dijaško in študentsko delo v skladišču in proizvodnji tovarn Eta Cerkno in Kolektor Idrija

Znanja:

- tuji jeziki: aktivno angleščina, pasivno nemščina ter znajdem se v italijanskem jeziku,
- računalništvo: urejevalnik besedila Word, osnove Excela. Uporabljam Outlook ter Powerpoint in dobro se znajdem na internetu.
- Pridobljen certifikat ECDL START.
- Vozniško dovoljenje b-kategorije ter lastno vozilo.
- Dodatna izobraževanja: opravljen strokovni izpit iz bibliotekarstva.
- Sposobnosti in lastnosti: vztrajnost, usmerjenost v dosego cilja, sposobnost samostojnega in skupinskega dela.

Želim Vam veliko delovnih in osebnih uspehov ter Vas v pričakovanju vabila na osebni razgovor na katerem bi me še podrobneje spoznali lepo pozdravljala.

OBVESTILA

NAVODILA AVTORJEM

Jezik objavljenih prispevkov je praviloma slovenski, v skladu z odločitvijo uredništva, pa tudi angleški. Avtorji morajo uredništvu poslati jezikovno pravilno besedilo. Prejetih tekstov uredništvo ne lektorira. Avtor tudi v celoti odgovarja za vsebino prispevka. Avtorsko pravico do objavljenih prispevkov ima izdajatelj publikacije, avtor obdrži moralne avtorske pravice.

Naslov prispevka mora biti kratek in jase, dopolni se lahko s podnaslovom. Pri poročilih s strokovnih posvetovanj in drugih srečanj naj bodo v naslovu/podnaslovu prispevka navedeni naslov posvetovanja oziroma srečanja ter kraj in datum dogodka.

Pod naslovom naj bo naveden avtor prispevka (oziroma avtorji), in sicer vedno v polni obliki (ime in priimek). Če je avtorjev več, naj sami določijo vrstni red imen avtorjev.

Poleg imena avtorja je treba navesti tudi sedež ustanove, kjer je avtor prispevka zaposlen ali ime fakultete, če je študent, ter elektronski naslov avtorja. Tudi pri večjem številu piscev je treba pri vsakem posamezniku navesti vse zahtevane podatke. Pri citiranju virov naj avtorji upoštevajo navodila revije Knjižnica. Dolžina prispevka naj ne presega 20.000 znakov (vključno s presledki).

Prispevek lahko poleg teksta vsebuje tudi slike (preglednice, diagrame, fotografije ipd.). Vsaka slika naj ima zaporedno številko in naslov. Če avtor slik ne vključuje v besedilo prispevka, naj bo v njem jasno označeno, katera slika sodi na določeno mesto v tekstu. Pri vsaki sliki je treba navesti tudi njeno avtorstvo (avtor je lahko pisec prispevka ali kdo drug). Pri portretni fotografiji je potrebno navesti tudi imena oseb v polni

obliki (ime in priimek), in sicer z začetno navedbo "Od leve proti desni:... ". Avtor prispevka mora uredništvu predložiti pisne izjave oseb na portretni fotografiji, da se strinjajo z javno objavo fotografije v Knjižničarskih novicah. Slikovno gradivo lahko avtorji priložijo tudi v JPG ali TIF formatu.

Z oddajo prispevka uredništvu se šteje, da avtor soglašuje z objavo svojega prispevka v tiskani in elektronski obliki Knjižničarskih novic.

Pošiljanje prispevkov

Prosimo, da članke in prispevke pošljete uredništvu publikacije v elektronski obliki, in sicer na naslov jcb@nuk.uni-lj.si. Pošljete jih lahko tudi na disketi ali CD-ROM-u na naslov Narodna in univerzitetna knjižnica, Informacijski center za bibliotekarstvo, Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevkov ne honoriramo!